LTK Beets

E 10

1873.

Verscheidenheden.

VIe Stuk.

1. ~~Geruimd borrowsnobly~~
~~Emaytde~~

„Neen, maar dit is al te erg. Dit is eene openbaarheid, die aan onbeschaamdheid grenst."

Deze woorden kwamen van de lippen eener hoogbejaarde, maar nog zeer kiesche dame. Zij legde daarbij het laatst ter hand genomene van eenige 8° boekdeeltjes in blauw linnen, waarin zij had zitten bladeren, op eene zulk wijze ter zijde, als of te kennen ~~gaf~~ dat zij wel vast besloten had het nooit weder in te zien.

Deze dame was niemand anders dan de schoonmoeder van mijnen, naar ik mij vleien durf, u niet ten eenemale onbekenden vriend Crito, eene van die vrouwen die zeer oud kunnen worden, zonder dat men in vijfentwintig jaar merkbare verandering bespeurt, eene soort, waarvan ik bij geruimen tijd in mijne kinderjaren te hebben hooren beweren dat zij uitstierf, doch waarvan ik gedurende mijn geheele leven telkens zeer bemerkelijke en belangwekkende exemplaren heb ontmoet. Het oog nog levendig en vrolijk ~~in~~ opslag, de wangen altijd ~~nog~~ blozend; het hoofd steeds helder, het gehoor bewonderenswaardig getrouw; de geest bezig en wakker, het hart

zoo uitmuntend in alles, de mond
spraakzaam en aangenaam, dat
dat Mevrouw van Oslo ondanks hare
twee en zeventig jaren overkomen liegt
en beminnelijk. Zij zij het steeds
door een takt, die haar onder alle
omstandigheden den geest van een
leeftijd deed bewaren, waarvan
zij nog zoo weinig het uiterlijke
droeg.

Ik had met haar bij Crito en zijne vrouw
gedineerd. Na den eten was ik mijn
gastheer, als gewoonlijk, om een uurtje
in de rookkamer gevolgd, en
als wij terugkeerden om met de dames
de thee te drinken, kwamen wij juist op
de levendige uitval der oude dame
binnen.

„Lieve Moeder," zeide Crito, en trok na-
derende, „wat mag de oorzaak van uwe
groote ergernis zijn?"

Mevrouw van Oslo, als betrapt, kreeg waar-
lijk nog een kleur als een jong meisje,
glimlachte en zeide: „Gij hadt nog maar
vijf minuten moeten wegblijven, Crito; dan
was het over geweest."

„Mama heeft in van Lennep's dittte lezen
viel Mevrouw Crito in.

„Ja," zeide Mevrouw van Oslo, en met groot genoegen.
Ik houd van van Lennep. Hij heeft mij dikwijls
genoegelijk... „Maar," voegde zij er, zich
eenig aarzelend bij; „ik heb het al meer
ondervonden: vrouwen moeten geen
voorredens lezen. Het bederft illusiën."

„Mag men vragen," welke
zwakheden zich aan die mindere zaak schuldig
gemaakt?" vroeg Crito, op zijne gewone
kalme wijze.

„Ik ben nieuwsgierig wat gij er van zeggen
zult, Charlotte," zeide Mevrouw van
Oslo het, to... de celege brak deeltje weder opnemende
en het geopende aan haar dochter toe-
reikende. „Lees het maar eens voor."

Mevrouw Crito las het volgende: „Sedert
bijna veertig jaren heb ik voornamelijk ge-
leefd van vorsche diefstal." „Deze bekentenis
in September ll. door mij op het Congres van
Nederlandsche letterkundigen te Brussel afge-
legd, met de gevoelens dezer plaatse het hart
wikkende heeft ... openstelling ... op
zijne „Nederlandsche Legenden"....

„Wat dunkt u, mijn heere," zeide Mevrouw van
Oslo, „is dit niet nog al sterk?"

„Vondt gij het zoo erg?" vroeg haar schoon-
zoon, met een glimlach.

„Mij dunkt," antwoordde Mevrouw v. Oslo, „voor
dergelijken vorschen diefstal zijn niet onder de crimineele
bedrijven gerekend worden..."

"Nu ja," antwoordde Orto, "maar..."
"Ik heb hier met een dichter te doen, dus te op zeggen," viel de gastvrouw in, "en die heeren zijn boven de wet!"
"Neen Mama," zeide Orto, "dat moet ik niet zeggen; ik wilde Charlotte verder voort te lezen."

Mevrouw Orto las [illegible]: "Maar ik voeg hierbij, even als te Brussel, dat ik oude of uitheemsche dichters bestelende gebruik gemaakt heb van mijn recht, en niet anders gedaan heb dan wat Virgilius, Dante, Tasso, Vondel, Milton, Molière, Racine, Voltaire, Schiller, Bilderdijk en zoo vele anderen, vrij wat grootere mannen dan ik, het nimmer geschaamd hebben te doen."

"Wat uw geliefden Bilderdijk betreft," zei Mevrouw van Oulo, "daar van heb ik mij overtuigd. Een van deze dagen ben ik zoo eens dit boek gevallen, dat in uw kamer op de leestafel lag. Het was van eenen Mijnheer Schotel, meen ik."
"Pan," verbeterde Orto. "Mr. J. Pan."
"Precies," hernam Mev. v. Oulo. "Pan. Je savais bien que c'était de la vaisselle. Juist! Het behelst niets anders dan een eindelooze opstelling van ik weet niet hoe veel

uit hoe veel tongen en talen ontleende stukken van mijnheer en van Mevrouw Bilderdijk. Dit echtpaar schijnt elkander een goed voorbeeld gegeven te hebben."—
"Maar uw Racine, Mama! Met uw Molière; maar uw lieve Voltaire dan!" riep Orto uit.

"Mijn geëerde Schoonzoon," zeide Mevrouw van Oulo tot mij wendende, "Mijn geëerde schoonzoon vindt altijd genoegen mij te plagen met mijne praedilectie voor fransche auteurs, die hij, moet gij weten, zoo verre gaat dat ik wat van Voltaire, voor alle vrouwen, aanbeden is, heb gelezen! Enfin! het is niet anders: het voordeel van een Hollandsche opvoeding heb ik, ofschoon van ouder tot ouder Hollandsch, niet genoten. In onze kringen placht men dat, in mijne jeugd, minder noodig te achten. Ik heb eene fransche Gouvernante gehad, en de aanstelligheden kwamen meer dat wij dikwijls buiten lands waren. Ik heb er – hoe moet ik het ook zeggen Orto? ik vergeet het altijd weer – ik heb er schande van, en daar van alleen heb het meer (dat mijnheer mijn schoonzoon mij dagelijks verwijt over mijn Gallicismen) Taal dacht mij dat ik alles gedaan had om het goed te maken, door mijne dochters...."
"Een Duitsche Gouvernante te geven, in plaats van een Fransche," verontschuldigde Orto

6.

Orto ziet dochtjes in 't vallen," en
leer eenigszins het vertooning van opvoeding
dag een jaartje naar een kostschool te
Londen, waar een engelsche dame aan
't hoofd stond..."

"Zeg, als gij durft" dat het niet goed is
gegaan [illegible]!" lachte Mev. v. Aalo
lachende, "maar dit is het niet, wat
ik wilde zeggen. Ik had gedacht de
fout der familie niet beter te kunnen
herstellen dan door mijne dochter aan
niemand anders ter kweeking te geven
dan aan zulk een door en door hollandsche
hollander als ik die ik heb in Mijnheer
Orto om mij te zien. Ik moet echter
zeggen dat het ook niet de vraag [illegible] van
plicht, daar hij mij van dag tot dag
de oorlog [illegible] afgedacht."

[illegible]

"Hij is een hoveling," verklaarde Mevrouw Orto,
"en onverbeterlijk," [illegible] geuzen achter
afkeer, die met den de hoogste [illegible] ingenomenheid
uitdrukte; en het werd door Mevrouw van
Aalo aangehoord met een welgevallen, hetwelk
blijkbaar in een diepere grondslag gegrond
was.

"Ik vraag verschooning dat ik zoo vele gevallen
[illegible] de bovenste in
quaestie, maar ik heb in [illegible] een goeden dienst
geleerd, met en van uw chapitre [illegible].
Molière, Racine, Voltaire, waren ook
genieën, [illegible] Billijkheid...!"

7.

"Wat Voltaire betreft," zeg ik [illegible]:
hij had een [illegible] van
geroofd. Als hij in de werke zijne [illegible]
iets zeggen kon, dat hem aanstond, [illegible]
hij [illegible] dat hij [illegible] een [illegible]
de [illegible], en in de zijne gebruik van
te maken."

"Heb ik hetzelfde niet eigens gelezen van
onzen Vondel?" vroeg mevrouw Orto.

Ik Lennep's Vondel T. 487.

"Met een regel van [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
hij, uit [illegible] Staatsbeheft en Fresel; [illegible] [illegible]
was 't niet veeling meê vergaêd."

"Voltaire geef ik op," zei Mevrouw van Aalo; "hij
was ons niet te goed; maar Molière, Racine, — waren dit
geen oorspronkelijke genieën?"

"Dat is een andere vraag," zei Orto; "maar
ook leiden zij, in den [illegible] [illegible] [illegible],
van roof en diefstal. Geen Molière
zonder Plautus en Terentius. Geen Racine
zonder Sophocles en Euripides."

"Qui nous délivrera des Grecs et des
Romains!" riep Mevrouw van Aalo uit.

Fournier 147.

"Een vers," zeide Orto, "dat Berchoux
van Clément gestolen heeft, en waarvan ik
[illegible] dat [illegible] men het nu ook al aan
Victor Hugo begint toe te schrijven."

"Eene vraag Mevrouw!" zeide ik hij, "waar
op ik [illegible] dat antwoord zou durven geven:
Niemand! Inderdaad niemand heeft [illegible] ons
[illegible] deze Grieken en Romeinen verlost.
[illegible] zijn eenmaal voor ons geweest,
en zijn ons gebleven. Hij zake ze
niet

niet krijgt."

"Het is te hopen", zeide Crito, met een zucht.

"Maar heb ik ook niet iemand van de oude leeraars hooren noemen?" vroeg Mev. v. Aalo.

"Virgilius," antwoordde Mevrouw Crito, uit het boek dat zij nog altijd in de hand had.

"Wel zeker" zeide Crito. "Zekere F. Ursinus heeft de moeite genomen zijne werken (1) met die van de Grieken te vergelijken. Overal navolging."

"En de Grieken, lieve Man!" vroeg Mevrouw Crito. "Er wordt de lier geen gedaan."

"Neen," was het antwoord, "† Socrates zegt eigens bij Plato, dat hij niet anders is dan een bekken, dat die te hooren van anderen met water vol loopt uit vreemde bronnen; dat Plato Socrates zeggen laat, zal nu niet Plato doch het geval geweest zijn; en niet Plato niet alleen. De Grieken putten bij elkander, en uit het Oosten. Aeschylus..."

"Ik zie het wel" zeide Mevrouw van Aalo. "Il y a de grands exemples pour" "Maar ook, de grandes raisons contre." "En de heeren dieft van Lennep hebben dat de zaak nimmer gestaand."

Zulke mannen hebben zulke diefstal opgehouden [illegible] nu of meer schandelijk te zijn?"

(1) Fulvio Orsino. Virgilius collatione scriptorum Graecorum illustratus. Antv. 1568. in 8°.

† Zoo min als Horatius, die hem den geestig betaal, dat hij door Heinder [illegible] voor dichter der eeuw [illegible] Fonvieille [illegible] werd uitgeroepen werd. Maar, wat den dichter betreft:

"Wat dat betreft" zeide ik, "moet Mevrouw van Aalo wel weten, dat er nog al onderscheid gemaakt wordt, tusschen de gestolenen, die aan de beroving te doel staan. Zij b.v. die de nieuwe beroeren zijn niet altijd zoo openhartig als de Heer van Lennep om het te erkennen; maar die het de anderen doen willen het doorgaans wel weten, en zeker het zeilt bepaald tot een. Het is een verschil als tusschen Lord Byron's Corsair en een Amsterdamsche Zakkenroller."

Möb.

Chaufort.

Crito glimlachte. "Ik zou een ander onderscheid maken," zeide hij. "Er is, om het zelfde woord te blijven gebruiken, er is een stelen op de letterkundige beurs; waar de dief met de zelfs staande kan uitleggen en zelfs niet eens verzwijgt; hij stelt zijne arbeid aan 't licht. Er is ook der al Voncles zegt — een bekendere [illegible] waar bij men een ander het zijne laat:-"

Aud. Walckenaer. 8°. 9.

"Het is in allen gevalle een fraaie manier van andere voorwerpen," zeide Mev. v. Aalo.

"Laat ons van Lennep verder hooren" zeide Crito.

Zijne vrouw vervolgde: "Slechts eens verplichting rust op den letterkundigen dieven, het is dezelfde welke de dieven te Sparta hun kinderen inscherpten, namelijk zorg te dragen dat de gestolen zaak niet ontdekt worde."....

„*Voler et tuer sa femme*", riep Mevrouw van Ablo uit. [above the line: „der Kuhliere [illegible]"]

„Zoo is het dicht genaamd [altijd een] kaaspboom: [illegible]. En het staat ook niet gemakkelijk. Laat iemand eens probeeren om Virgilius te vertalen!"

„En de ontzettelijke Grieken!" zei Mevrouw van Ablo, met gemaakten ophef.

Mevrouw Rito las voort: „*Het* overnemen der *gedachten*, *beelden*, *beschrijvingen* enz."

„Ik haat beschrijvingen", merkte Rito aan, „en gij zult ze bij Virgilius niet vinden."

„*Uit de werken der Ouderen*" vervolgde Mevr. Rito altijd lezende, „is op *zich* *zelf* gemakkelijk...

„Vooral van gedachten", [~~[illegible]~~ treffende] iets, dien men niet overal vindt; maar, gewoonlijk, liefelijkst om een nieuw stuk te steken en onherkenbaar te maken zijn."

„*Maar geschiedt dit*" vervolgde onze [~~[illegible]~~ bijmaker] lezeres — „*maar geschiedt dit* *zonder keus* of *oordeel*, *let* een *ontvangst* woord: *een bont lappedeken* waar *iemand* klagen *te* [~~[illegible]~~ *opslaan*] kan..."

Hier hield zij een oogenblik op: „Een lappedeken!" [~~[illegible]~~] riep zij uit. De auteur spijt dit het geval bont spelen, dat sprekende ontkleed wordt. Dit zeer ik dagen in een [~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ *ieder geval*] te zijn. En enkele gedachte, een mooie regel, een treffend beeld

~~Aulkiere~~

Deut. 23. 25.

zich af daar over *te kauwen* ... dunkt me vergund worden; [~~[illegible]~~ [illegible]] maar een lappedeken, bont of zacht, kan er, ~~[illegible]~~, [naar onder] geenerlei ~~[illegible]~~ [verwandschap] [illegible]:

Charlotte zeide ik. neemt het begrip der Mozaïsche wetgeving aan: „*Wanneer gij* *zult gaan in uws naasten staande koren*, *dan zult gij de aren met uw hand afplukken*; *maar den sikkel zult gij aan uws naasten staande koren niet bewegen*."

„Laat ons hooren wat van Lennep er van maakt", zeide Mevr. van Ablo.

Hendrikje las: „*Bezit men dichterlijke gave*" en „*de gouden boomgaard onzer*", *die men, gelijk Bilderdijk het door spreekt*, *uitdrukt*", „*ze niet aan allen klaarw geplunderd heeft*", *zoodanig te stellen*, *te stukken*, *te schakeeren*, *te vlijsegen*, *te zuiveren*, *te tooien*...."

„Tooien ik wil", vroeg Rito — „te tooien?"

„Het staat er." [~~[illegible]~~ *verscheide*] zijn *woorden*, en ~~zij~~ [zij] herhaalde: „*Zoodanig te stellen*, *te stukken*, *te schakeeren te vlijsegen*. *te zuiveren*, *te tooien*, *dat zij* *in* *eigen lof gegroeid* *schijnen*, *dan* *wordt de diefstal geadeld*, *dan* *als vaderlandsche aangemerkt*, *dan* *tegen aan eigen schepping gelijk gesteld*."

„*Je n'y connais plus*", riep Mevrouw van Ablo uit. „*de diefstal geadeld*: de

diefstal verdienstelijk; een dief à son
prise en scheppend genie! ... En ik tracht
toch altijd aan het recht dicht te komen
om een ander te verrijken....

„Nooit te hoog," antwoordde Orto, de
ander blijft even rijk. En daarom vraag
ik wat zoudt gij zeggen, indien ik ~~[illegible]~~ beweerde
dat alle literarische voortbrengsel, zoo
ras het uit de hand ~~[illegible]~~ van den auteur is, in
zekeren zin publiek eigendom moet
beschouwd worden, dat niet alleen de
lezers maar ook ~~de~~ schrijvers er van profi-
teeren mogen....

„Maar, ~~zij~~ lieve man," vroeg Mevrouw Orto
bestaat er dan eigenlijk wel meer zoo iets
als plagiaat?"

„Zeer zeker Mevrouw!" was het antwoord, „en
~~maar~~ indien gij latijn verstond en lust hadt overal dat
~~[illegible]~~ zou ik u de verhandeling van Jacobus
Thomasius de plagio litterario te lezen
geven. Maar wij worden door met
datgeen ten algemeene nutte ten beste is
gegeven ~~[illegible]~~ in het geheel ontleenen, overnemen in
dier zin niet alleen een lachterwoord, maar deze
een ander ding dan stelen. "Furtum
est ubi est intentio furandi," zeggen de
rechtsgeleerden. Het is diefstal, waar
de bedoeling om te stelen aanwezig is.
Er is onwillekeurig plagiaat."

„Dat is zeker!" merkt Mevrouw Orto aan. "Les
beaux esprits se rencontrent!" dus ook
de veel ~~[illegible]~~ op doorgegaan. Ik
zal u wel helpen:

Lorsque je dis

 7

Lorsque ~~j'ai dit~~ je dis chose nouvelle
L'Antiquité toute en cervelle
Me dit: je l'ai dite avant toi:
C'est une plaisante donzelle:
Que ne venait elle après moi?
J'aurais dit la chose avant elle.

„Of, waar ik de wijsheid er bij kan voegen, zoo als
Lebrun tot Rivarol zeide, toen deze hem,
beloofd van diepe
onder geheimhouding kwam influisteren
dat hij, Rivarol, de auteur was van
het onmeedogend tweeregelig ~~versje~~ puntdicht op
de Comtesse de Beauharnais: „Pourquoi
zei Lebrun „Pourquoi ne l'auriez vous pas faite; je l'ai bien
faite aussi moi!"

„Deze bijzonderheid wist ik niet," zeide
Mevrouw van Orlo, maar wel ken ik het
~~[illegible]~~ dichtje daar gij van spreekt.
Mademoiselle Corail, wier moeder de
Comtesse gekend had, heeft het mij meer-
malen geciteerd:

Eglé, belle et poète a deux petits travers;
Elle fait son visage et ne fait pas ses vers."

En zij dacht er op het ~~[illegible]~~ haar dochters wendende
lachend en glimlachend bij: ziet gij
Charlotte, de arme Fanny de Beau-
harnais moest het wel door geweldig inge-
prent worden, dat zij niet heelemaal
oorspronkelijk was; maar bij de deeren der
Schepping, laat mij zeggen de scheppende
Lezer is het:

Passez moi mes larcins, je vous passe
les vôtres.

Maar ~~[illegible]~~ wil ik u zeggen ~~waarom~~ ~~de~~ wat de reden ~~was~~, ~~dat~~ dat gewaarschijnlijk ~~waarom~~ Lebrun het zich der moeitjes opnam dat Rivarol die ode eens ~~aan~~ Freigeaddo het galante gedicht te hebben gemaakt. Ik antwoord dat de dichter het onder de oogen gebragt had, had het met zierlijke letteren overgeschreven, en in een gouden lijstje laten zetten. By de eerste gelegenheid dat zy Lebrun en de overige beaux esprits, die ten haren huize het goed genoten, weder te ~~eten~~ dineren had, had de auteur het genoegen het in den eten op de schoorsteen(mantel) te vinden met dit onderschrift: „Vers faits contre moi, par M. Lebrun qui dine aujourd'hui chez moi."

„Met dit geval" viel Crito aan, „dat het Eglé ... goed, en Fanny veranderd (voorzeden) ~~...~~ werd. Maar, om op ons à propos terug te komen: Gelooft gy niet aan ~~[illegible]~~ onwillekeurig plagiaat?

„'t Iets", zeide Mevrouw Crito, „ik heb ergens van een ... gelezen, dat hij zoo veel der velen werken van anderen gelezen had, dat hij niet duidelijk beslissen of hij ooit iets oorspronkelijks geleverd had, en of zelfs hetgeen hij aan bewondering afgedwongen niet veel meer een arbeid der herinnering was geweest." 1)

„Mnemosyne was de moeder der Muzen," merkte ik aan.

„Grèce est notre pays; mémoire est notre mère."

1) Zie: Dram. werken 1. 7. (gr. 8o)

Rapsod

Longinus ij

* (Tusschen twee haakjes, geloof ik, dat de er in de meeste gevallen niet gelijk heeft meer dan Lezers.)

+ hetgeen ons treft

Maar Mevrouw Crito, zonder daar acht op te slaan, zeide: „Indien dat zoo is, dan zou ik zeggen dat het, om origineel te blyven, maar het best zoû zijn ~~geen~~ niet te veel werken van anderen in te zien."

„Maar hoe", vroeg Crito ten antwoord, „hoe zou menigeen staan aan de weet komen, of het voor hem de moeite waard was origineel te zijn; hoe menigeen heeft beseft willen of hy iets was, en dat hy ~~iets~~ iets was. Het is niet alleen door het kennisnemen, door het bewonderen van het werk van anderen dat het anch'io sono pittore by menigeen ~~Raphaël~~ Correggio (en zyn er velen dien veel) wakker wordt. Geen werken van anderen inzien! Gy moest Longinus eens hooren, die dit alleen niet ~~dat~~ dat wy ze inzien, dat wy ze lezen, maar dat wy ze als schrijvende leeraren, voor den geest stellen; dat wy ons groote of schoone ~~[illegible]~~ beoordeelende spiegel en ons afvragen: hoe zou Homerus, dit gedaan? hoe Plato, hoe Demosthenes of Thucydides ~~dit~~ dit hier geschreven hebben? Of ook: wat zouden Homerus, Plato, Demosthenes, Thucydides zeggen indien zy lazen wat ik schrijf, door den nacht ik dag?...* Doch zeker is het waar, dat hetgeen wy bewonderen+, niet alleen op ons werkt maar ook iets in ons ~~...~~ achterlaat, ~~...~~ dat het ~~...~~ ~~alleen~~

~~heeft~~ niet alleen een prikkelend, verheffend
levend maar ook bevruchtend ~~werkt~~ werk doet;
a dat ook ~~dit~~ dit laatste te diepen tijd
zich verraadt. — Onze misschien al te op:
dachte van Lennep drukt zich er de
plaats waarop op doelt zeker al
zeer sterk uit. Maar ik geloof dat het
voor ieder auteur ook voor ~~diegenen~~ diegenen
die hier, zoo tegengezet der beiden. ~~[illegible]~~ hebben
~~[illegible]~~, onmogelijk zijn zeer hunne
originaliteit van punt tot punt te
verificeeren. — Zelfs een Swift ‡ zelfs een
Pascal ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ dat er zoo vele
Bayle
auteurs zijn die om het andere woord
~~[illegible]~~ geen gegeven van hunne
boeken, in plaats van zedigjes ~~[illegible]~~
zegge ons boek, zelfs een Pascal
Zou dit niet mogelijk ~~[illegible]~~ zijn
"'Tis hard to find such wit as ne'er has been,"
zegt Dryden, en terecht."
Bayle, zeide ik, verhaalt ons ~~[illegible]~~
de Markies de Racan dat hij
~~[illegible]~~ langen tijd in genoegde; hield voor den
dichter van zeker Quatrain dat hij
later in de werken van Pierre Matthieu te
ontmoette."
Dit is ~~sterk~~ sterk zeide Crito, maar indien
bij ~~andere~~ de invallende gedachten, die door
Pope en Swift volgens ~~[illegible]~~ afspraak
opgeschreven, er eene van Pope vinden
welke geheel hetzelfde zegt als eene
Maxime van La Rochefoucauld; ~~[illegible]~~

‡ en nu schepper
~~zelf~~ ... die niet
ontdekken kan
dat er misschien
geen schepper is
die zij de aanspraak
~~[illegible]~~ op oorspron:
kelijkheid zoo
goed gestand
kan doen,

~~‡ [illegible]~~

~~Het is inderdaad een ontdekking die ik ook zelf kunnen doen. Maxim van Vader~~

‡
, Ik geloof inderdaad
dan Mevr. de Stael
dat ~~[illegible]~~ zelfs ~~[illegible]~~
denkbeeld der beide
heeren zou hebben kunnen
komen.
. In ' ~~[illegible]~~ Crito

?
1) Head VI. 145.

2) Bild. Mengelp.
bl. 137.

amans très aisé de faire porter les
maux d'autrui" blijven er daarbij aan
iets anders dan ~~[illegible]~~,
onder het denken? Immers neen! Maar
daarentegen, zeide niet inderdaad twee
gelijksoortige geesten op hetzelfde denkbeeld,
hetzelfde zaaks van denkbeelden kunnen
komen. Legt dat niet in de logica der
dingen? Bewijst het niet iets anders dan
de juistheid dezer denkbeelden, het is
de ~~[illegible]~~ gegronde en dezen gang
der gedachten te bewijzen? ‡ En geldt het
zelfde niet van beelden en vergelijkingen?

Het mensch dom [illegible] als 't wachten
dan de baren,
Als in 't dichte woud de uitgelende
bladen,
Zij vallen dorrend af, wanneer de
Voor nieuw loverpracht en jong dag groen
verspreidt.
Zoo vertaalt Bilderdijk een plaats uit
de Berrathon, waarbij Macpherson
~~heeft~~ aanteekent dat dezelfde gedachte
1) ~~[illegible]~~ der zeelfde woorden daar en daar
te vinden is, en Bilderdijk zegt dat
het opmerkelijk is, en een groot voorrecht
van deze gelijkheid dat zij, gelijkelijk ~~[illegible]~~
[illegible], tevens by Salomo, by Homerus,
en by Ossian voorkomt. 2) Wat Salomo betreft,
geloof ik dat hy zich vergist; hy meent
Jesus Sirach; en wat Ossian aangaat, er
is nogal zeden voor, ~~[illegible]~~ vermits, Macpherson

die de goed weet uit in Honoris staat, die geheelen Ossian gefabriceerd heeft, waaraan natuurlijk vele tenuertkes van dezen aard verschuldigd zijn; maar dies die het verwonderlijk, indien het dalle in aankomen bij de bladeren, op een tot nog toe onbekend eilande aan een oud leven geleefd hebbende of nog opte komen, maar niet de geheele bestaande onbekende dichters, dezelfde vergelijking aan de hand deed voor dezelfde zaak.

Ik deze gemoedsfutten met alle dichters uit dezelfde Bronnen. En voor zoo ver de natuur overal dezelfde taal spreekt, dat er overeenkomst zijn tusschen hen die deze taal verstaan. — X ~~Het laat~~ ~~er~~ wat van Lamp vindt zegt. Hij heeft het over meer dan onwillekeurige reminiscentie, of natuurlijk ~~uit de~~ verklaarbare overeenkomst. Hij spreekt van de notaadelaars klauwen geplunderde (en dus wel opgestelde gewonde) e steeds vastgehoudene) boomgaard vruchten. Zoo dan is te stelen, te schakelen, te schakeeren, te rijpen te duiven en te dreven, dat zij in eigen hof gegroeid schijnen..... Dit is een werk van overleg.

Menno Erik las voort: „Is mij die moeielijke taak gelukt? Zie aan wat ik uit Byron, uit Scott, uit zoo vele anderen

En niet alleen van beelden uit de zichtbare natuur geldt dit. De Indische dichter Kalidasa, ... honderd jaren voor Christus, en wiens in Europa niet voor 't begin dezer eeuw bekend. Onder veel bericht schetst hij in zijn Megha Dûta de onstelvalligheid van 't menschelijk levenslot: „Gisteren geluk", zegt hij.

Gisteren geluk, thans ongeluk diep bedeelen,
Het leven draait een wiel gelijk in 't rond,
Nu vliegt het hoog, straks sleept het langs den grond.

Zoo goed als Ausonius, zoo goed als Tibullus, dus goed als Vondel, die het zeker niet van hem hebben, en het niet van elkander behoeven te hebben. (*)

„Dat is geheel iets anders", zeide ik, „maar wel ook ter zake. Toen ik ~~het~~ de vertelling van Andersen las waarin de vogeltjes op Nieuwjaarsmorgen zich met elkander ...

in mijn legenden heb overgebracht een

... daar het daar: Je ne tais, et ne veux ... aucun;
Ce ne sont pas la mes affaires.

~~en niet~~ alleen van beelden uit de zichtbare natuur geldt 9'
dit. De Indische dichter Kalidasa's leefde honderd jaren
voor Christus, en wordt in Europa niet over 't begin deezer eeuw
bekend. Onder welk beeld schetst hij in zijn Mégha Dûta de
onstandvalligheid van 't menschelijk levenslot?[1] „Gestaag geluk", zegt hij,

Gestaag geluk, staag ongeluk zijn zeldzaam,
Het leven draait een wiel gelijk in 't rond,
Nu vliegt het hoog, straks sleept het langs de grond.

Zoo goed als Ausonius, zoo goed als Tibullus, even goed als Vondel,
die het zekerlijk niet van ~~hem~~ hebben, en het niet van elkander
behoeven te hebben. (*)

„Dat is geheel iets anders", zei ik, „maar wel ook ter zake. Toen
ik ~~het~~ de vertelling van Andersen las waarin de vogeltjes
op Nieuwjaarsmorgen zich met elkander beklagen te ver-
baasd dat de menschen dit Nieuwjaar noemen, daar
het alles niet, [dezelfde is] als gisteren, even koud, even dor, even kaal,
even naar, kon ik niet nalaten wijl het aardig strookte
~~met~~ onze Huygens te herinneren:

Ik zocht het hier; ik zocht het daar,
Ik vind niets nieuws aan 't Nieuwe Jaar,
Dan dat men 't nieuw heeft willen noemen.
Waar 't nieuwe tijd met nieuwe bloemen
Waar 't nieuwe Maan, waar 't nieuwe Zon
Die aan het nieuwe Jaar begon,
'k Weet een nieuw Jaar bij mij te achten;
Maar 't Jaar is oud en ziet zijn krachten.
't Gras is in slaap, het kruyt is dood
't Gevogelt stom, de Boomen bloot, enz.

Ik had toch wel gedacht dat deze verzen zouden zijn die den
„~~Van wie zegt gij dat dat is?" vroeg Meurouw van Oels~~ verzen
geweest zijn, die den geestigen Vader op het denkbeeld
„~~Van Constantijn Huygens", zeide ik, „de vader van Christiaan,~~
~~die ontdekker van den ring van Saturnus~~ hebben gebracht."
~~De lezer~~
„Men zou zeggen dat Gij ouder was als den dichter?" vroeg Meurouw
van Oels.
„Huygens", zeide ik, „Constantijn Huygens, den hooggeleerden
vriend van „Anna en Tesselschade".
„~~Tesselschade~~ Connais pas", zei Meurouw van Oels.

Cristo glimlachte: „Kom", zeide hij, „laat ons hooren

(*) Zie Wilson's Mégha Dûta (Calcutta 1813) bl. 114. tekst en noot.
~~(*)~~ Fortuna nunquam sistit in eodem statu,
Semper movetur, variat et mutat vices
Et summa in imum vertit, ac versa erigit. Ausonius.
versatur celeri fors levis orbe rotae. Tibullus.

Ter wereld staat niets stil.
Op 's hemels zonder spil
draait het rad staat en staat ongestadig. Vondel.

dan zoo goed weet wat er in Honorius

[illegible]

lijke taak gelukt? Zij aan wat ik uit Byron, uit Scott, uit zoo vele anderen

in mijne legenden heb overgebracht, een nederlandsche kleur en nederlandsche vormen gegeven, zoodat het zijn oorsprong niet verraadt en niet schreeuwt tegen de rest." Ziet ze eens de fransche, de engelsche, de hoogduitsche dichters over de schouders van hollandschen schrijvers heen?.. Misschien wel — en waar dit ook plaats heeft, daar ademt de mijdenwoeding aan het streng, maar eerbiedwaardig vonnis tegen letterdieverij geveld".. En met heiligzijver voegde hij er op eenen adem bij: "Nu, indien dit slechtste vraag is, sprak ik van ... mij. ~~Had ik~~ Had ik ~~la Chatelaine~~ Annabel Tasso's Chatelaine niet ter der ogen Jacobe en Bertha gelezen, ik geloof niet dat ik op de gedachte gekomen zou zijn dat de 1ste Zang grootendeels aan haar was weergenomen. ~~Het~~ En zoo is het met anderen andere. Het is, dunkt mij, ingeweven en laat geen naad zien. De vreemde veeren staan hem goed en als zijn eigene. Het zijn pauwenveeren, maar hij is geen kraai en heeft het dus niet van noode te hebben of er mee te pronken. Wat zegt ge hiervan Mama?

'Je me tais,' antwoordde Mama, met het slot der fabel van ... ~~[illegible]~~: "Je me tais, et le vieux conseil tient encore; Ce ne sont pas là mes affaires."

"Weet gij wel Mama!" vroeg de schoonzoon, aan wie wij die fabel te danken hebben.

"En schoonmama," antwoordde Meer one van Onlo, aan de ~~[illegible]~~ ^pizzique^ en Mad^lle^ Grétry: "Jouez aux le bon homme".

"Lehe," zeide Orito, maar eerst aan Phaedrus, ~~[illegible]~~ ^en ook^ aan Esopus. En toen het in het begin tot het lied van fabel van Lafontaine; ^ligt^ zij onbedrieglijk meilijfsnetter op.

"Ik weet niet wat gij het onbekiezelijk merkt in Lafontaine noemt," hernam mevrouw van Onlo, "maar hierin ik ken ik zijn werk van dat van Florian, wiens fabelen ik, zoowel als de zijne, ^aës^ ~~[illegible]~~ kind en kinders geleerd heb, dat ik die allen vergeten ben, ~~[illegible]~~ ^e die^ ~~[illegible]~~ ^Lafontaine^ onthouden, ~~[illegible]~~ ^tot^ ~~[illegible]~~ tot op dit oogenblik.

"In hem," zeide Orito, "hebben wij ~~[illegible]~~ een schoon voorbeeld van ~~[illegible]~~ wat Bilderdijk genoemd heeft de navolging der Ouden" en een Geest van verheven oorspronkelijkheid[1], waarin hij ^ook^ zelf zoo'n een Meester geweest is, en die hem het recht ~~[illegible]~~ gaf op zijn 71ste jaar, na al de stof die hij voor het dikke boek van Pan verzameld had, anderen met een goed geweten toe te roepen:

> Jo, wij men in den bloemhof zond
> Van Romeinen en Grieken
> En vlieg' men naar den Morgenstond;
> Maar 't zij op eigen wieken.

[1] Die Poëzij Uitheld. ~~[illegible]~~ VI.

"Het is," ~~[illegible]~~ "maar ik in hetzelfde gedicht," merkte ik aan, "dat hij om de hekplanders der Grieken boomgaardvruchten gewaagt."

"Het volgt onmiddelijk" antwoordde Orito; "maar er volgt nog meer, en daaruit blijkt dat het hem ^niet alleen^ ~~[illegible]~~ om de gouden boomgaardvruchten[2] maar ook om het inoefenen van de ~~[illegible]~~ de door waaikende kracht te doen is geweest, en het recht om over het hunne te beschikken dat hij die toekende, met de macht om met hen uit de zelfde bron te putten gepaard ging.

> Jo wij men in den bloemhof zond
> Van Romeinen en Grieken,
> En vlieg' men naar den Morgenstond,
> Maar 't zij op eigen wieken!
> Daar slingren wij aan met aadlaarsklauwen
> de gouden boomgaardvruchten!
> Daar graast men Grieksche hemeldauw,
> Uit geen benevelde wolkengraauw,
> Maar balsemvolle luchten!
>
> Maar wee, die in 't gebaande pad
> Schroomvallig om blijft kruipen!
> Hem zal geen Grieksche Hengstenvoet
> Geen Godennektar druipen.
> Neen! putten wij de welbron uit
> Waaruit heel de Oudheid schepte:
> De glorie is der Staten buit;
> Onsterflijk maakt de goede luit
> Die eigen wetten schepte."[3]

[2] ^of liever boven^ ~~[illegible]~~ der Ouden, en bepaaldelijk ook in die der Grieken.

[3] Zie Oorspronkelijkheid. Navolging.

In dezen geest van volkomene onafhankelijkheid; in dat gevoel van recht en kracht; met die mate van inwendige activiteit, die het onmogelijk maakt ten opzichte van de denkbeelden van anderen in eene bloote verhouding van ontvankelijkheid, in eene andere dan die van werking en wederwerking te verkeeren, volgde en Vondel en Vergilius in den Gysbrecht van Aemstel, en Breero en Hooft Plautus en Terentius, en Plautus en Terentius zelven de Grieksche voorbeelden; Aan zulk navolgen zijn en Molière, en Racine, en Boileau, men mag zeggen al de groote meesters uit de eeuw van Lodewijk den XIV hunne schoonste lauweren verplicht, zonder nogtans eenigzins den rang van oorspronkelijke geniën verbeurd te hebben. Voorwaar zulke [illegible], zijn evenmin dieven als apen. Wie denkt er aan hen in ernst van letterroof te beschuldigen. Zij allen nemen zelve het die hun de bestolenen zouden moeten zijn. Een (vergeten) Linière moge, in zijn tijd, lust hebben getoond, eenen even zeer uit de herinnering verdwenen Ménage aan den voet van Parnassus te leiden om hem daar op de schandpaal te zien brandmerken: — kunt gij u voorstellen dat en Sophocles en Racine levende, deze ook maar zouden hebben willen aanzien? Integendeel een gevoel van verrukking, een glimlach van het innigst welgevallen zou zijne lippen gelaafd versierd hebben.

„Mijn waarde [illegible], wordt zelfs deutsch," riep Marinus van Oloo uit; hij schudde zijn hoofd over deze [illegible] woorden.

regelen. Ik begin nu te begrijpen, dat groote en kleine geesten stelen. Maar dat de kleine alleen dieven zijn."

„Juist," antwoordde Crito. „Wat de wereld [illegible] betreft. Slechte kleine geesten, die zich met het goed van groote geesten verrijken, zijn er niet eerlijk aan gekomen; zij zijn het door inbraak of ontsteling machtig geworden. De groote geesten spreken er [illegible] openlijk. Zij hebben onderling alle goederen gemeen. Zij kennen elkander geen misbruik. „Genius," zegt Emerson, „Genius borrows nobly." de onvertaalbare

„Mooi!" zeide Marinus van Oloo, „geen dieven! Eters en dragende gasten; orger niet. Maar scheppers?" Op nieuw Crito, bijna Scheppers, ook dat is gezegd. —

„Scheppers," antwoordde Crito; „genie scheppen, dat zijn hun scheppers zijn dan hun meegedragene, opgenomene, en niet maar verkeerende en vernomene. Het is een lust hun na te gaan en aan het werk te zien. — Om een ander beeld te gebruiken: Het zij een groot genoeg in hun hof stamde en bloemen van vreemde oorsprong, niet met de kluiten en potjes overgeplaatst, maar in den eigen grond [illegible] te eigene te zien bloeien en tieren; opgegaan van dien nieuwen grond aannemen, en dikwijls daar nog tienmaal beter dan in den oorspronkelijken gedijen. — Ook in het [illegible] er

onder de handen van een kunstgeleerden genialen kweeker van een nietig plantje en wild bloem, een by de weg geraden bloeiend ~~ontkruidje~~ ~~worden~~ kan; en hoe het geringste kruid hier kan dienen en daarop ~~[illegible]~~ het [illegible] ge[illegible] de edelste vrukken te ontwo-

Denk, als het u blieft, maar eens even aan Shakespeare. Is het niet vreemd daar wat Landor van hem zegt: „He was more original than his originals. He breathed upon dead bodies, and brought them unto life!" ..

[illegible] belangstelling.

„Onlangs," zeide ik, „eene Bloemlezing van Italiaansche poeziën doorbladerende, viel mijn oog op een stukje van Giambattista Zappi..."

„Die naam komt op Pa's lijst niet voor," viel Otto in. „Hij behoort zeker niet tot de sterren van de eerste grootte." *)

„Zeker niet ~~[illegible]~~, van de tweede," zeide ik. „Het stukje was een Sonnet ~~[illegible]~~. Het had tot opschrift *I primi affetti*."

„*Point d'Italien, s'il vous plaît*," zeide Mevrouw Aldo [illegible]. „Onze educatie gaat ~~[illegible]~~ niet tot zoo ver."

„Het sonnet," zeide ik, „is dat ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ een gebrekkige vertaling gemaakt, der woordelijk mogelijk, en deed door het ons even stukje. Kan ik er daarmee dienen?" ~~[illegible]~~ ... is [illegible] een sonnetje het niet gebleven.

*) Giambattista Felice Zappi uit Imola 1667–1719.

"Nee toch waarlijk niet!" zeide Mevrouw van Ollo, allengerand. "Na al het gehoorde ben ik werkelijk geneigd dat ook op letterkundig gebied een waar woord is, wat Mademoiselle Bertin, modemaakster der Marie Antoinette zeide: "Du nouveau! il n'y a de nouveau que ce qui est oublié." —

"Inderdaad," zeide Anton: "het is waar. Geen voetspoor naar Parnas op 't pad is platgetreden; en die voorgeweest is, is voorgeweest, en heeft een spoor achtergelaten, dat niet ~~[illegible]~~ gegraveerd kan worden. — Nieuwe onderwerpen worden uitgevonden tot eenen stijlsoorten, nieuwe vormen en eenige tot eenen onwaarschijnlijken ~~mogelijkheden~~; nieuwe beelden en vergelijkingen: men moet ze op gevaar af zich door weinigen† begrepen te worden, bij de nieuwste ontdekkingen op het gebied ~~[illegible]~~ der wetenschap ~~[illegible]~~ zoeken; nieuwe gedachten — kunnen zij er zijn? Maar ik vraag: zijn ze er niet geweest? Het beste, schoonste, verhevenste, dat een groot geest zeggen ~~kan~~ of voortbrengen kan, ~~wat~~ is het niet juist ~~[illegible]~~ de schetsing, de opwekking, de heerlijke schepping van hetgeen door allen met meerder of mindere bewustheid gedacht, of duister

† en slechts voor korten tijd

1

gevoeld wordt; hetgeen om zoo te spreken iedereen op het punt was van te zeggen, en verlangde te zeggen, en ook daardoor alle teleurstelling, alle bewondering, alle dankbaarheid en vergist? Misschien is het ook reeds eerder gezegd, en duizendmaal gezegd, maar nooit met die klaarheid en waarheid, nooit met dien klem en kracht, nooit op dien toon, die de rechte toon is voor allen, en slechts is de macht gegeven aan die weinigen, die een hart hebben om voor allen te gevoelen, een oog om voor allen te zien, een mond om voor allen te spreken. Dan zult gij hetgeen zij geven nieuw te schijnen ~~zijn~~, ook waar zij het oude herhalen, ~~[illegible]~~ omdat het hun gegeven is, zich zelven te zijn, waar zij dit tot de echo maken van iedereens. Wat zij voortbrengen is origineel, niet omdat het nieuw is, maar omdat het het hunne is, omdat het een bepaald ~~[illegible]~~ karakter ~~om dat~~ het den stempel heeft van geen andere te verwarrene individualiteit.

"Hier moet ik er iets van"; merkte ~~Mevrouw~~ Anton ~~[illegible]~~ op. —

"Vertelde lieve, achtenswaardige Heer maar. Maar schoon iedere mensch eene

individualiteit zij, kan men toch niet
aan ~~allen~~ iedereen met het beste recht ontzeggen, dat
hij individualiteit heeft. Ik durf
veeleer beweren dat men het
maar aan zeer weinigen ontzeggen kan.
De geheele gang des ~~maat~~ zamenmaatschappelijken
levens in eene beschaafde, † geletter-
de, georganiseerde maatschappij heeft
eene strekking om de individualiteit
te beletten, te verstikken, ~~om~~ om deels
~~de~~ onkenbaar te maken; en het ver-
gebeuren dat zij ondergaat, naarmate
de geest zich in andere opzichten meer
ontwikkelt, en grooter aanwinst
doet. Toch is zij eigenlijk niets anders ~~dan~~ in ieder opzicht de
grondslag onzer persoonlijke waarde
en beteekenis; want ~~[illegible]~~ uit dan
door haar zijn onze † begaafdheden
en ~~en~~ hoedanigheden de onze, ~~[illegible]~~
ons eigene! Gelukkig de kinderlijke
deel ~~[illegible]~~ het gegeven is haar in ondanks alles
te bewaren, het mannelijke karakter
dat in staat is ~~[illegible]~~ haar tegen alle
te handhaven; de krachtige (grootegeest ~~die~~
~~haar~~ uit het gezicht ~~[illegible]~~ haar
~~bij~~ aan alle verzoekingen te doen ontkomen ~~[illegible]~~,
beschermen, ~~of~~ uit alle strikken
te verlossen, en ~~haar~~ zonder ~~haar~~ vertooning van niet
haar te willen maken, daar zoodra

28.

† gekenmerkte,

† dadelijke
en verstandelijke

~~35.~~ 29.

1 door alles

~~[illegible]~~ uitte drukken in zijne
werken. De schrijver, de dichter is
origineel die boven alles kenbaar
en afscheiden wordt; niet aan zijn kleed,
dat het kleed van den dag kan
zijn, maar aan zijn gelaat dat
het zijne is; niets schreiden voor de
verbeelding van iederen lezer een bepaald
beeld doen oprijzen, dat ~~het~~ over ~~zijne~~
is, en waaraan eene plaats gegeven wordt
in het hart. Dante is nieuw in
~~alles~~ zoowel, ~~[illegible]~~ en zijn in het zoowel door de taal
die hij gebruikt, als hij gevormd heeft,
Milton bezingt

anderlijk

door menig opstel

Things unattempted yet in prose or
rhyme.
„Het is welzeker", zeide ik, „die regel
zelf is niet oorspronkelijk. Hij is
uit den Orlando Furioso:
Cose non dette in prosa mai ne
in rima....."
„Het is verschrikkelijk" antwoordde Anto
Arnd den ~~[illegible]~~ heer.
„En wat de nieuwheid van het onder-
werp betreft", ging ik voort; „Reeds
Hugo, en kort te voren Grotius, en
als te kennen. ~~Vondel~~ de dichter van
Lucifer is mede zijn voorgangers. Gij moet
toch, hoop ik, dat de Israëli het
waarschijnlijk gemaakt (dat Milton

's Hollandsch verstand!"

30. ~~26.~~

"Het doet er niets toe," zeide Crito. "Milton heeft noch Vondel, noch Grotius noodig gehad om Milton te zijn en het Paradise Lost te schrijven zoo als hij het geschreven heeft... Maar doen gij zelf mee een ander, die nieuw is door zijn onderwerp...."

"De dichter van de Lichte der Geleerden," zeide ik.

"Goed," zeide Crito, "Hier is wel ~~…~~ inderdaad een Wordsworth bedoeld;

Een ander, die door 't eenvoudig met eenvoudiger aanvang neemt, of

't afgeleggen zocht over 't onbegewoon bevestigd

Nog door geen prawelspriet van kunstgepruis ontheiligd

Nog frisch en ongerept van 't blaadjen van de Zee;

Welnu dan.. Dante is nieuw alleen door zijn nieuwe, door hem zelf geschapen taal, Milton daarenboven niet, en dat gij 't niet hebben wilt ~~…~~ — neem ~~…~~ wel de dichter van de Lichte der Geleerden door ~~…~~ dit zeker opmerkelijk onderwerp; Shakespeare door de nieuwe gedaante, of metaphysische gedaanteverwisseling, waarin hij het drama doet optreden; ~~…~~ de dichter van het Lied ~~…~~ van der Glocke door een nieuwen ~~…~~ vorm; Walter Scott, beide in proza en

Volaire(?)

~~27.~~ 31.

in poëzie, door een nieuw genre: maar deze allen, die daarvoor de gemeenschappelijk ~~…~~ geschapen stellen, bedelen zij niet allen evenzeer als oorspronkelijke genieën erkend zijn geworden, al was er een aldit nieuwe dichtgewrocht? Dante zal had hij de divina Commedia, haar eerste voornemen, in 't Latijn geschreven? Milton — (maar ik moet Milton niet noemen), al had hij in plaats van deze verheven onderwerpen zoo eenmaal die van Troje bezongen, Schiller zelfs al had hij niets gedaan dan ~~de~~ Delille's Hymne aan Champs, ~~…~~ verhollandscht, en Shakespeare, al had ~~…~~ waren hij ~~…~~ aan de drie eenheden van Aristoteles gehoor gegeven ~~…~~. Daarentegen door een prul der prullen ~~…~~ in taal, in onderwerp, ~~…~~ in behandeling, in ~~…~~ vinding, in vorm, zich nieuw kunnen doen verschijnen brengen, en slechts bewijzen dat hij ~~een~~ kwast was.. want zonderlingheid en oorspronkelijkheid zijn twee. ~~…~~

nie weet het: in spelling,

behalve een prul, ook

"De eerste, Weetje(?) van Olo(?) ~~…~~ Meerman ~~Lit~~, wordt ten deele door de laatste genomen, en wie er, geloof ik, ~~…~~ en ook zoo al gaarne voor doorgaan."

"Wel zeker," antwoordde Crito, "beide in de letteren en in het leven."

Het ontbreekt niet aan [illegible] omgang, ingebeelde
gekken, [struck], afgedijen, [struck] diesmaals(?) zaïl(?) praten,
die niets willen doen als een ander,
niets willen zeggen als een ander, en
naar niemand willen luisteren. Eene wel-
willendheid, die zich door hen laat aan-
leeren, noemt hen origineelen; en de
middelmatigheid, die zij ontwaagt(?) te-
staan(?), staart hen met een gemengd
gevoel van vrees en bewondering aan.
Ook laten zij zich niet weinig voorstaan.
Op den duur echter geven zij een ieder
verveling; gelijk zij van den aanvang
af het gezond verstand geërgerd
hebben. Op het gebied der fraaie
letteren werden ook dergelijke verschijnsels
waargenomen; en de buitensporigheden
der z.g. Romantische school, [struck] waarb-
[struck] treen door een gezocht worden(?),
alle beginsels schier tegen over elkander
gezet, en de bergen muizen baren,
de gewrochten zijn, nu eens zonder
kop of staart, dan weder enkele
[struck] doppen staarten van een el lang,
[struck], heeft er ons genoeg van gegeven.
Maar dat fraaie, offschoon voor een
oogenblik schijnbaar algemeen, is
dien mentaal(?) nog kortstondiger. Van
het zonderlinge, hoe verwaarloosd(?)
nieuw het ook wezen moge, is het

nieuw spoedig af. Het oorspronkelijke,
al is het (het oog van een oppervlakkig
[struck] blik) den glans van nieuwheid
missen, blijft altijd nieuw, dat wil
zeggen, geeft, hoe dikwijls ook aanschouwd,
altijd nieuw genoegen. Zonneschijn(?)
kan niet zeggen der dag; maar aan
een eenvoudig schoon gelaat, hoe dikwijls ook gezien, kan
geen menschen zich [struck] verzadigen.

„Maar dan moet men," vroeg Mevrouw Crito, „niet
goed(?) spraak(?) en eerder oordeelen(?) alleen
van de zijde harer goedhartigheid iets
te vreezen hebben; maar dan moet men toch,
lieve Crito, ook niet de zonderlingheid
zoo wel een slechte, leelijke soort van
originaliteit, maar toch ook originali-
teit moeten noemen!"

„Voor mijn part volstrekt niet," beet Crito(?)
dan het antwoord. „Het is als de caricatuur,
de parodie, laat mij zeggen het contrast
van! Een aangenomen rol, een opzet-
telijk bedrog. Neemt ik een zonder-
ling op natuur. Er dit iets aandoenlijks
in. Een groote mate van karakterlooze
eigenliefde, overmoedige ijdelheid,
hoogharige menschverachting. Ook het
heeft, gelijk alle andere ondeugden,
zich zelve. Een groot
geest als Rousseau, die ook een groote
geest had kunnen wezen, [struck] en klein gemaakt,

meer of meer
[struck] het een tweede
natuur, naar het voor-
doen; maar

slecht en klein gemaakt, en zou zeker meer
dan elke macht over de geesten be-
zorgd hebben, indien het zich bij
den eenen over den anderen als over
den iemand had uitgesproken, en alzoo deze
paradoxaalste stelling niet had op
den uitnemendste ~~[illegible]~~ Filisteinen te zijn.
Alleen is over in hen zeker van
die zelfbeschouwing die in alle tro-
pen ~~[illegible]~~ de deugd der groote
karakters en der groote geesten is:
en die hen zoo als hoofd van persoonlijke
krachten staalt sterk, zich zonder moeite
aan de algemeen als goed erkende
orde te onderwerpen." –

"Ik kan niet helpen, zei Mevrouw Crito
ik ben altijd bang voor al te ~~afgebeten~~ overspannen
uitspraken. Ik kan het een met het
ander niet samengaan. Zien wij nooit ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ ware originaliteit
met zonderlingheid gepaard. Ik neem
den Meer en Wobbelot uit het maalschap
gelijk leven. Daar hadt gij immers
dragen sterk..."

"Laat ons liever op het gebied der letteren
blijven." ~~Zijn Crito~~ daar hebt gij
Laurence Sterne; hij is een man,
in zich een merkwaardig voorbeeld.

Hij

"Hij is zekerlijk niet origineel," merkte
Adam en den Zin, dat hij niet alleen,
opzoom, naarvolgde;"

"Overal niet zeide Crito, en de wijze waarop
hij dit deed, was niet van de beste
afgedacht, en dat hij met alle geweld
daar het oorspronkelijkheid wilde schijnen,
waar hij het dat allerminst was, en
daar het geleende waar hij slechts
anderer geleerdheid overschreef. Gij
kunt er Dr. Ferriar op nalezen. Rabe-
lais, d'Aubigné, Bishop Hall, en
velen die ~~[illegible]~~ minder goden van de 15de a 16de eeuw
zijn zijdelings door hen op ~~[illegible]~~ schatting
gesteld. en, slechts meer, heeft hij het
overal aan Burton te danken dat hij
den schijn kon aannemen, als of hij
met stegen te spreken, ook zijne
tooveel dansend citaten in plaats te
vertoonen had." Het eerste maakt
niet dat hij zijn aanspraak op
originaliteit verbeurt. En is er niets
maar één Sterne, maar één Yorick,
maar één Shepper en Corporal Trim en
Uncle Toby, maar één Story of Lefebvre
maar één ~~[illegible]~~ Testgenoot van the Captive, Poor Maria"... maar één...
~~[illegible]~~
~~of [illegible] life [illegible]~~

– Wel mij! zeide Mevrouw Crito. Mijn
waarde echtgenoot wordt zeer warm
op

op dit kapittel. Het is altijd een ander ~~[illegible]~~
liefde ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ gewrocht...

"Zij zoekt niet," antwoordde Otto, "En voelen." Laurence Sterne is in dit
alles niet eenmalig [illegible]de. Hij deed de originele man
niet blij, die hij dacht en dit alles
bewijst. Maar wij doen het ook anders.
Wij doen hem (ook) den Zondeling spelen,
Wij dien hem, ~~[illegible]~~ zonder eenige zoodzaake,
zonder het motief van Rabelais,
de narrenkap van Rabelais opzetten,
en [illegible] noodig, ~~of~~ met geen
ander doel dan opzien te baren, en
het gemeen te betooveren, zijn Tristram
Shandy met allerlei grillen van
geen beter allooi dan de daarin voorkomende zwarte en gemarmerde bladzijden
tot het bizarste boek der wereld maken...
[illegible] de ware Sterne dicht, maar, naast
de vorige, en tweeden, dien wij [illegible]
zien aan den [illegible] te blijven ~~[illegible]~~ bewonderen...

"Zonder mij," verstoutte ik mij te vragen. "Zonder de ware Sterne, en welkome [illegible]
[illegible] voor ons hebben, waar hij ons [illegible]
[illegible] die tot gewoonte is een
derden Ezel, al willen wij, [illegible] de
kiem aan zijne dochters ~~voor~~ ons eigen

~~45~~ 39

"O ja," zeide Otto: "O ja, dat is mogelijk geweest; gelijk het nu mogelijk geacht wordt, de halve wereld en daaronder de uitnemendste geesten (zie Claudius' schetsen) aan de ~~palpiteerende~~ [illegible] originaliteit der Evangeliën te doen twijfelen; maar het is slechts mogelijk geweest voor een tijd, en van den aanvang af dit zonderlinge streken, waarvan [illegible] zegsprake; die tegen [illegible] bewijzen, die wereld aangewezen wordt, zeker veel ~~[illegible]~~ vermetele spraak, en door de spotters (bleek) gelijk te hebben. De meeste bedrogenen [illegible] ~~[illegible]~~ bedrogen zijn; maar een geest, laat wij hier zeggen, een karakter als dat van Johnson, was geen oogenblik dupe. En waar is Ossian de zoon van Fingal thans? (waar is hij thans?) ~~[illegible]~~ juist niet door deze ontdekt, dan de zichtbare ontdekking eener bepaalde persoonlijkheid? Wie leest, wie kent nog die eenmaal door zoo gelezene en uitbundig geprezene
Bonaparte's gezangen van Selma, die ~~[illegible]~~ [illegible] hunne
[illegible] [illegible] [illegible] laat? De hand
~~der Nemesis heeft [illegible]~~ [illegible] doen vergeten... waarin te laatste alles

gemaakt wat gemaakt en niet geboren is, dan maakt al wat geboren is, maar zijn eigen leven niet heeft. Hetgeen wat oorspronkelijk is, is onvergankelijk: de ~~faam~~ sterft niet. De liefde bewaart het en draagt het op hare handen ~~geleidt het~~ door alle tijden heen.

„Nu spreekt Gij naar mijn hart," zeide Mevrouw van Eelo. „De ~~[illegible]~~ mijnheer Ossian heeft mij nooit bevallen. Mijn grootvader vindt wel dat het [illegible] ik hem las, en niet alleen las, maar admireerde. Zij deelden den smaak van Baour Lormian. Maar ik hield het met Lebrun:

Vive Homère! Que Dieu nous garde
Et des Fingals et des Oscars,
Et du sublime ennui d'un barde
Qui chante au milieu des brouillards!

„Zou willen we dan hier op den [illegible] maken, lieve Moeder!" zeide Crito, „en bewondering [illegible], maar ik vrees dat ik zelf ~~[illegible]~~ te veel het woord gevoerd heb en niet half genoeg geluisterd heb. ~~[illegible]~~

„Ik mag u wel hooren," zeide ~~[illegible]~~ de bekoorlijke oude vrouw, en glimlachend voegde zij er nog een opmerking bij:

al ben ik het niet altijd met u eens."

„Het ergste is," hernam Crito, „dat er des veel plagiaat, en zeer weinig origineels geweest is, en al wat ik heb kunnen aanvoeren, en daarnaast kan ik hopen dat Gij mij dit vergeven zult."

„Ik dank u het mijnerzijds," zeide Mevrouw van Eelo.

En hiermede eindigde dit Gesprek over Letterdieverij, Navolging en Oorspronkelijkheid.

Dec. 1870.

Ossian of Macpherson?

—

Habent sua fata libelli.
Terentianus Maurus.

~~Het slot opstel [illegible]~~

Het slot van het Gesprek over Letterdieverij en gaf bij de voorlezing aanleiding tot vragen, die ik gemeend heb in eene volgende voorlezing te moeten beantwoorden. Het hiervolgend opstel is daarvan het gevolg geweest. Voor de „Voguii" ~~[illegible]~~ zal het niet noodig zijn te zeggen dat ik daarbij veel nut gehad heb van Paley's (of Macrone Robinson's) geschrift: Die Unächtheit der Lieder Ossian's und des Macphersonschen Ossians insbesondere, ~~naar~~ welk het ik de „Curiosa" voor uitvoeriger onderricht verwijs.

I

Het was de 10 December van het jaar 1797. De overwinnaar van Italië, de nu 28jarige generaal Buonaparte was te Parijs wedergekeerd. Hij had er, in de Rue Chantereine, de zelfde bedeesde woning ~~was~~ betrokken, die hem tot verblijf had gestrekt eer hij nog de veroveraar van Italië geworden was. Ook indien deze straat thans den naam van Rue de la Victoire ging dragen, het was niet dan een klein bewijs van de alles te boven gaande geestdrift voor den held van Lodi en Arcola, bij de geheele natie opgewekt. Het Directoire, door zijne rol in de schaduw gesteld, had zijn bewijs der populariteit niet beter weten te schragen dan door, met verkwisting en ontveinsde dankbaarheid, ~~[illegible]~~ den man van den dag een triomfale ontvangst te bereiden, in den toon der algemeene geestdrift ~~te vallen~~ in te stemmen! Het plein van het Luxembourg was daar van het luisterrijk tooneel.. Onder een verhemelte van veroverde vaandels stond er het altaar des Vaderlands opgericht. De zinnebeelden der Vrijheid versierden het, en het was omringd van trofeeën, op wier top allegorische beelden prijkten. In hunne wel eenigzins zonderlinge, maar schitterende staatsiegewaden zaten daar de vijf mannen, de leden der beide Raden, de hoogste ambtenaren van den staat en het corps diplomatique in een halven kring ~~opgesteld~~ geschaard, en

en wilden kreet, onder de oorverdoovende toe-
juiching eener onafzienbare volksmenigte, in
hun eenvormige uniforms, die hem als dan
gansch op zijn gemak uitstekende aandrin...
en omringd had, aides de camps, kloeker van
gestalte dan hij, maar zich uit ontzag kleiner
makende dan zij waren. de Wonderman
op. Aan den voet van het altaar genaderd
werd hij door den minister van Buitenlandsche
Zaken, den burger Charles Maurice Talley-
rand Perigord, geen ander dan die bisschop
van Autun, die bij de geheel verschillende ~~andere~~ vertooning
op den 14 Jul. 1790, in tegenwoordigheid van
Lodewijk den XVI, de heilige mis bediend
had, aan de hoogste Staatsmacht voor-
gesteld. Met hoogdravende welsprekendheid
verhief hij hem als den Bevrijder van Italië,
den Beveiliger van het vasteland van Europa,
den held, wien het aan de blakende dankbaarheid
de liefde en diepgevoelde achting van het
fransche volk te verwerven was, die eene over-
tuiging tot andere had gedreven ~~[illegible]~~ en die in
zijn onvoorzichtelijke [illegible] door het va-
derland en zelf bijzonder en voor de menschheid
in het algemeen van altijd dwingende ~~[illegible]~~, een onuit-
puttelijke schat ~~[illegible]~~ van schoone deelen in zijn boezem ~~[illegible]~~
omdroeg; maar tevens ~~[illegible]~~ als een gift-
ke[illegible]

(1) Nos voyageurs, Mr. loin de redouter
ce qu'on voudrait appeler son ambition,
je sens qu'il nous faudra peut-être le solliciter
un jour pour l'arracher aux douceurs
de sa studieuse retraite. La France entière
sera libre; peut être lui ne le sera jamais.
Telle est sa destinée." Montgaillard, Hist.
de France T. V. 1797.

een stoïcijnsch karakter, door wereldsche grootheid
koel, en geen smaak hebbend dan in een peinzend [illegible],
onbekend leven, afgetrokken wetenschap, en dien
verhevene Ossian, die den mensch aan de aarde
ontvoert.„ Il déteste le luxe et l'éclat,
misérable ambition des âmes communes, et
il aime les chants d'Ossian, surtout parce
qu'ils détachent de la terre ... (1)" Bij het geen
te dezer politieke gelegenheid verder gezegd is,
staan wij niet stil. Niet bij de rede, ovatie van den
[illegible] leveen, geheel in den trant van al zijne
volgende, mengsel van profetische grootspraak
en droge afbijting; niet bij het antwoord
van Barras, die de vleierij van Talleyrand
[illegible] te willen overtreffen, als hij den
principes [illegible] een socratischen
geest [illegible], en [illegible] de betoons
van [illegible] uitgesproken had om dezen
Buonaparte te roemen, dezen Buonaparte, wien
het gelukt was den mensch met den oorlog
te verzoenen?.. De booze wereld zegt dat de
socratische stoïcijn (of, wilt gij, de stoïcijnsche
Socrates) [illegible] alles [illegible] en Optimus.
[illegible] gespeeld was met een [illegible] aan
[illegible] de eerste wel niet was opgedragen
geweest; een triumftocht, en [illegible],

[Zijn] Eigen aandeel in. Dat gezag hechtte hij op
de 18de fructidor had doen zegevieren, dat daar-
door hem beter geleken zou hebben. Doch wij
laten dit daar; wij hebben nu slechts dit te
onderzoeken: in hoeverre die Ossian en wat
zijne Gezangen mogen zijn, die gezegd konden
worden (die gezegd konden worden) den
eigenschappen van alle menschenkinderen
die ooit zedelijk of schepper geweest
hebben daarom bovenal schijn gewoon
te zijn, en dat zij de geest wekten
in deze aarde? Want, zoo al de keus
deze ontdekking op rekening van den
zorgvuldigen Talleyrand te stellen zij,
het is een waarheid dat Buonaparte levens-
lang ons een bewonderaar van dezen
Dichter ~~zijne~~ heeft willen gehouden
worden, en dit onwaarschijnlijk dat hij
het metterdaad (is) geweest is. Op de lijst
der dichters, welke hij in zijn leger-
kampen met zich voerde, stond Ossian boven
aan: Tasso, Ariosto, Homerus en Virgilius
kwamen hem in deze orde, enz. Op den op het
Twiel van het Luxemburg zoo prachtig ge-
volgden tocht naar Egypte, aan boord van

(1) "Poussant la galanterie jusqu'à l'excès, il fit suivre le dîné d'un concert dans lequel Laïs et Chéron chantaient des poëmes d'Ossian mis en vers par Chénier et en musique par Fontenelle." Arnault. Souv. d'un sexagénaire. T. IV.

(1) Arnault. Souvenirs d'un S. T. IV.

26

l'Orient, had hij hem, gelijk Alexander eenmaal zijn Homerus, ~~steeds~~ voorgoed als onder zijne hoofdkussens, ook in de ballingschap op St. Helena altijd onder zijn bereik. Een fijne beleefdheid deed Fouché den Generaal Buonaparte eens aandoen, door hem na eene maaltijd, waarop hij hem alle personen die hem aangenaam werden zijn ~~had~~ doen ontmoeten, [illegible] op een concert te halen, waarop liederen van Ossian opzettelijk voor de gelegenheid in zangstukken overgebracht en op muziek gezet, door de eerste zangers werden aangeheven.(1) En dat Zweden bij aire gebeurenis eertijds een Koning ~~gekroond~~ genomen heeft die Oscar heette, was een ~~[illegible]~~ eerbewijs toegebracht aan Ossian meer veel meer aan hem die den Vader van dien koning koning had gemaakt. "Ossian had men ~~[illegible]~~ de Generaal Buonaparte hooren zeggen: "Ossian est un poëte; Homère n'est qu'un radoteur."(1) Wie dan is dien Ossian, de dichter bij uitnemendheid, voor Napoleon Buonaparte? Voor Napoleon Buonaparte, niet slechts den grootsten krijgsman en gebieder van zijnen tijd, maar

Bijlage 7
(bij p. 26)

(ik kan niet weinig thans)

(1) In een zeer belangrijk werk van een Iersch Geleerde des ~~onlangs~~ voor weinig jaren uitgekomen dag (The towers and temples of ancient Ireland; their origin and history discussed from a new point of view by Marcus Keane M.R.I.A. Dublin 1867) wordt de dezen naam niet die van eenen Heilige, ~~St Oisin~~ en met dezen niet die van Oceanus den Titan in verband gebracht. (v. St. Oisene, alias Ossian, alias Uisean, derived from Oceanus the Titan — also answering to Oisean or Oisin, the Fenian Hero, and the Father of Irish Bards.") Het denkbeeld van den schrijver is dat ~~[illegible]~~ de oorsprong van die namen en legenden der talrijke ~~Iersche heiligen~~ naar zyne overtuiging ondersteld ~~[illegible]~~ oude heidensche heiligen (St Buithe, St Dagan, St Molach St Satan, St Ronan enz. enz.) door wel al de ~~overblijfselen~~ overblijfselen der oude bouwkunst in Ierland, niet te zoeken heeft dan in bij den afgodendienst der Cuthitische volkplantingen, die vóór de Celten, dus meer dan 2000 jaren vóór Christus, het "groene eiland", waarvan de naam alreeds uit dezen te verklaren zou zijn, bewoond hebben. Het is aan de goedheid van mijn geachten ambtgenoot, den Rotterdamschen predikant W. Th. van Griethuysen dat ik de kennismaking met dit merkwaardig werk verschuldigd ben.

Door de goedheid v. Ds. W. Th. van Griethuysen te Rotterdam:

The towers and temples of Ancient Ireland, their origin and history discussed from a new point of view by Marcus Keane M.R.I.A. Dublin 1867. 4o. –

bl. 53 – 88.

"Catalogue of supposed Saints, and the places associated with their names."

bl. 88. Sundry other supposed Saints

"I shall conclude this catalogue with a brief notice of a few other names of celebrated Irish Saints. The heathen origin of some of those names is manifest. &c

St Oisene alias Ossian, alias Uisean, derived from Oceanus the Titan (Bryant vol 4. p. 339) also answering to Oisean or Oisin, the Fenian Hero, and the Father of Irish Bards. –

=

Zijn denkbeeld is dat de Cuthitische Afgodendienst in Ierland geheerscht heeft, toen nog vóór de komst der Celten door Cuthitische Colonien bewoond was,

De Shatath de ~~Danaans~~ – Malzegany

van de derde volkeren der Fomorians en
Nemedians waren de Celten ook
stamverwanten der ~~[illegible]~~ Celtische
stam die het eiland omstreeks 900
v. C.

Tevens, gelijk wij weten, lid van het Wetenschappelijk

Ossian, of zoo als deze ook wel genoemd wordt Oisian,
zoo naar de oude volksverhalen der Bergschotten (zonen van)
Caledoniers, die Gaelischen of Keltischen stam
die geleefd ontwijfelbaar zijn, het naar ten Caledonia
geheeten Schotsche bergland bewoont, een hunner
beroemde Barden (Scheelsichies) zijn geweest.
Niet meer dan weinig wordt van Homerus geleefd heeft
dan van hem bekend, en ook dit dat hij, als Homerus,
blind geweest was, en het ongeluk had gehad
zijn geheele geslacht te overleven. Hij was de zoon
van Fingal, koning van Morven, en (oud) koningschap op
Schotland wetenschap te zoeken; en deze Fingal was ~~[illegible]~~
het ideaal geweest ~~[illegible]~~ van een oorlogsheld. Oscar
was de naam geweest van den zoon door Ossian, ~~die~~ hij verloren
had op het oogenblik dat hij den ~~[illegible]~~
de schoone Malvina zou hebben verbonden.
Tijdgenoot van den romeinschen keizer Severus,
in de geschiedenis als de bouwheer van den
Caledonischen muur bekend, viel zijn leven
in de eerste eeuw der christelijke jaartelling,
en bevatten zijn gezangen, alleen van epischen
aard, schoon tiende daar met lyrische stukken
ondermengd, over het merendeel des vorstelijken
van

7 [18]

dat een heldhaftig voorgeslacht tegen de gehate vreemden
~~[illegible]~~ onder Caracalla en Carausius. In
den mond des volks, waar ook ~~[illegible]~~
ten deele, hier en daar ingeschrifte bewaard, waren zij van
geslacht tot geslacht overgeleverd geworden,
maar dreigden verloren te gaan ~~[illegible]~~ en zouden
wellicht nimmer ter kennis der be ~~[illegible]~~
Ich gestehe ~~[illegible]~~ wereld gekomen zijn, indien zij
niet na een tijdsverloop van vijftien eeuwen,
door den ~~[illegible]~~ onvermoeiden ijver eener
belangstellende hand waren bijeengezameld,
juist bijtijds om hen als het ware uit te beelden
te maken van den markerwaarzeggers ~~[illegible]~~ van zijn tijd!
Dit was het werk geweest van James Macpherson,
een jongen Schotschen dichter uit het graafschap
Inverness, die na op zeer jeugdigen leeftijd, ~~[illegible]~~
meer of minder gemeenzaam met de oorspronkelijke heldendichten, onder de titel
van de Bergschotten (the Highlands) te zijn opgetogen,
~~[illegible]~~ de hooglanden had doorzocht
met het doel om hunne oude poezij te
doen herleven. In het jaar 1760 bracht hij de
eerste vruchten zijner vlijtige nasporing aan
den dag. Maar weldra had hij het geluk
gehoord der belangstellenden welke (de verlof ... in ... van) met de zerkende
tal stukken van minderen omvang, ook die van (niets minder

(1) „Ces pensées, ces sentimens, ces images, disait-il, sont bien autrement nobles que les rabâchages de votre Odyssée." Arnault, die dit mededeelt, durfde er over andere tegen in te ~~brengen~~ leggen „que malgré l'éclat du style, ces chants monotones ressemblent à des palettes où sont jetées au hasard des couleurs brillantes, éléments d'un tableau, qui ne forment pas un tableau, faute d'être appliquées à des dessins, faute d'être employées par un artiste." (Souvenirs d'un sexagénaire.) & Müller dijst lied de Temora voor een bijeenraapsel uit Ossian's en andere verzen te samen ~~gevoegd~~ vergaderd," (Wonder bemerkt.) en ~~[illegible]~~ verhaalt dat hij er een motto aan ontleend, dat zeker van ~~Ossian~~ hem ~~was~~ en niet het proza van 't oorspronkelijk gedicht was; dat Macpherson goed genoeg deed hij die volgens te beste te geven, laat hij dat nederlandsch aan zijn plaats.

8

dan een Helden dicht in Zes Zangen te kunnen aanbieden, waarvan Ossian's Vader Fingal de held was; en zoo in het jaar 63 stond hij daarop een tweede, insgelijks in zes zangen, doen volgen. Dit was Temora, Napoleon's lievelingsstuk, waarbij hij voor hem de Odyssea en Homerus in 't niet zonk,(1) en ~~dat~~ de uitgaven van ook dit helden dicht ging met ~~[illegible]~~ die van een getal kleinere gezangen ~~[illegible]~~ gepaard. Vier jaren voor de geboorte van den grooten Corsicaan was dit alles te zamen in beter en volledigen staat opnieuw in 't licht verschenen, en wel in twee boekdeelen, onder den titel van: „De werken van Ossian, den Zoon van Fingal uit de Gaelsche taal(2) door James Macpherson overgebracht." De vertaling, ofschoon eenst aan dichtmaat gebonden was, was om de groote moeielijkheid der taal in poetisch proza geschreven. —

Onuitsprekelijk is de sensatie geweest welke de verschijning van deze twee boekdeelen in geheel de beschaafde wereld teweeg bracht. Hiervan heeft Napoleon niet alleen gestaan, met zijn levenslange bewondering van

de den dichter, eenen lieveling [illegible] uit
zijn jeugd. Door eene italiaansche vertaling
in de hand van Cesarotti, in andere opzigten
niet te best, maar voortreffelijk door het zoetvloeiend
[illegible], geraakte hij er mede bekend, en
dien ~~[illegible]~~ [illegible], die zijn 'Uit de nevelen' werd. Ook
aan fransche en hoogduitsche vertalingen ont-
brak het weldra en later niet, en zelfs niet aan
~~eene~~ fransche en ~~eene~~ poolsche. ~~[illegible]~~ Neder-
land bleef niet achter. Eene proza-~~vertaling~~ overzetting
van eenen mij onbekend gebleven letterkundige, Bar-
schen, te Leiden ter perse 1793, en van Alphen's dien
de verdienstelijke, Proeve van de Ratekele, [illegible]-voor-
treffelijk gedicht, 'Aan de Zee', wijs niet beleedeling
te verzetten, kwam in hetzelfde jaar met eene
overzetting van den Fingal ~~op~~ en eenige kleinere
stukken ~~op~~ in klopstockiaansche hexame-
ters op, en zulks als voorbereiding ~~van~~ tot eene
voorgenomen volledige, Ossiaans, dat
hij opgezet en aan niet voltooid heeft. Tus-
schen 1798 en 1804 (en later nog in andere bundels)
plaatste Bilderdijk, in zijne Mengelpoëzy, Poëzy
en Mengelingen, navolgingen van bijna alle
de kleinere stukken, en in 1805 kwam hij met
de vertaling van den geheelen Fingal voor.

der Clag. Ossiaan, [overgezet werd] die oorspronkelijk gekozen,
stelde hij er daarin de kleine dichtstukken
met lyrische dichtmaat afgewisseld. Later
gaf Winkelaar eene vertaling van *Temora*,
insgelijks in klaggedichten.

Op zich zelf was dit alles reeds veel [illegible], maar
den invloed ging nog daarenboven van de degelijkste
beoordeelingen, en [illegible] uit den mond der uitstekendsten,
van alle kanten gepaard. Men mogt minder
letten op den opgewonden toon, die de *Cesarotti*
in eene stukke als deze: „Laat hij die zoon [illegible]
Ossian noemen willen, [illegible] den zoon van Morven
genoemd. Laten zij twijfelen of Fingal zijn vader
zij geweest, niemand zal betwisten dat hij
een zoon van Apollo is," de lof ongeëvenaard
van mannen als een *Adam Smith*, een *Henry
Home*, een *Blair*, een *Sulzer*, een *Herder*;
van dichters als een *Gray*, *Young*, *Klopstock*,
Göthe, *Feith*, *Bilderdijk* is van geen geringe
beteekenis. Bij de meesten deed zich de
vergelijking met *Homerus* ter zijde van
der Clag. [vergeleek] ~~[illegible]~~ de generaal *Buonaparte*
had in het hoofdkwartier van Frankrijk de *Temora*
boven de *Odyssee*; Hugo *Blair*, hoogleeraar der
welsprekendheid aan de Universiteit te Edinburg
stelde den *Fingal* bepaald boven de *Ilias*,
en

(1) Zoo kon hij dan ook later achter zijn ~~[illegible]~~ ~~den~~ Muiden en Kikvorschkrijg (1821.) de Stances de Stances de Lebrun sur Homère et sur Ossian con amore overnemen en overbrengen.

wist zelfs bij den Zelfsten Barch overeenstemming met de Kunstregelen van Aristoteles op te merken. Herder noemde hem met den Maeonischen Zanger in éénen adem, en, in geheele opzichten een broeder van den Dichter van het Boek Job". Volgens Sulzer laat hij ~~Ossian~~ althans de voortreffelijkheid van zijn helden op Homerus vooruit, en was Fingal de betere Achilles. Ossian's heldenlofdichten, verklaarde deze uitstekende kunstrechter, "zijn ware poëzie en wel in den staat der volkomenste zuiverheid". Bilderdijk ging zoo ver niet. "Ossian met Homerus te vergelijken, als de tot aanbidding toe met hem ingenomen Blair deed, waarbij hij met toepassing op den bekenden wedstrijd der Egyptenaren en Chaldeeërs, "is zijn oog beter als den egyptischen waterkruik met zijn waschgebruik tegen de brandende kolen te stellen, om over de macht van de twee goden te oordeelen". Fingal was "alles behalve een heldendicht", en van de losse gezangen van den Caledonischen bard, in veelvuldige schildering niet een en staat een der beste Hymnen, die op Homerus gedaan zijn op te wegen;[1] maar "offschoon verre van een Homerus te zijn, laat toch ook in zijn organen der Ossians" Bewonderaar van

(1) "Invenire praeclare et enuntiare magnifice interdum etiam Barbari solent; disponere apte et figurare varie nisi Eruditis negatum est."

(2) "Dem Griechischen Gesang nachahmen,
Was er auch immer mir gefällt,
Nachahmen nicht. Die Griechen kamen
Auch nur mit Einer Nase ~~[illegible]~~ zur Welt.
Was kümmert mich ihre Cultur?
Ich lass sie Kacker haben,
Und halte mich an Mutter Natur;
Ihr roher abgebrochener Schrey
Trifft tiefer als die feinste Melodey,
Und fehlt nie seinen Mann,
Videatur Vetter Ossian.

Zie de vertelling van Tollens, in zijne Nalezing. 1855.

den eersten rang"; "waarlijk verhevene denkbeelden", "in onbegrijpelijke, dan overdrevene, dan lage, dan gezwollene, maar meestal treffende uitdrukkingen"; wat Plinius gezegd had dat "voortreffelijkheid van vinding en grootheid van uitdrukking ook gevonden(?) bij de ruwe volken [illegible] is, maar dat juistheid van schikking en verscheidenheid van vormen alleen ~~gegeven~~ in den beschaafden is gegeven,"(1) vond hij in hem te volle bewaarheid; "het schoon" "vruchten(?) van een natuurlijk en ongeoefend dichtvermogen" bleef hij naar zijn oordeel, in zeer geoorloofde mate een blank(?) boven alle beschaving staan. Op denzelfden grond was hij en Matthias Claudius boven allen, ook boven "de verfijnde Grieken" lief. Hij vond in zijne gedachten, "de ruwe afgebroken kreet van moeder Natuur", "dat dieper treft dan de fijnste melodie, en nooit haren man mist."(2) "Ik ken geen uitmuntender dichter," schrijft Feith, "ik ken geen uitmuntender dichter dan Ossian. Hij schetst in zijne gedichten altijd de natuur zelve, maar die verschrikkelijke(?) natuur, die de ziel ontwaken(?) staan(?) voor de zuiverheid(?) en door hare woeste grootheid." — (hier gaat de dichter van Franz

den weg op van Buonaparte en Talleyrand] 34 13
„over den krijg van tijden en menschen verheft.
Waar Ossian heerscht, heerscht overal alles wat
leeft." Inderdaad laat ook Göthe zijne
Werther en Charlotte, (maar bij deze zeldzame
zaken, zeker zijn los,) overweldigd, kunnen
vergeten na de gevoelvolle lezing van
eenige aandoenlijke stukken van den Cale-
donischen Bard, die daar ook volgens Sulzer
overal in het pathetische zijn kracht en hooge
voortreffelijkheid der [illegible] (zelfs) door niemand
overtroffen wordt." — „Waar Ossian" dus ver-
volgt Feith, vaderlandsche grootheid bezingt,
ziet overal elk ware helden voor zijne oogen,
en de geringste van zijne tonen wordt weêrgekaatst
door den eigen toon van elk gevoelig hart, dat
hem leest en beantwoordt. Hij heeft aan geen
menschelijke deel, die niet met hem instemt."

Bij dezen lof van kunstkenners, dichters
en gevoelige harten, voegde zich de denkbare
klaarstelling van wijsgeeren en godgeleerd.
Uitleggers der H. S. schreef in 1793 van de
Kanteele in zijne voorrede, „de uitleggers
der H. S. gelijk Muntinghe en anderen hebben
zich van deze Gedichten bediend tot opheldering
der Bijbelsche dichtstukken. De herinnering
der

der Oudheden, als de St. Simons, ontleenen er
kunnen bewijzen uit, tot staving ~~van~~ der Genealogiën
en Zeden van de Celten. Een wijsgeerig nasporer
van de ontwikkeling der menschelijke denkbeelden
en van derzelver invloed op de taalgebruiken,
gelijk Blair" — (voor deze was inderdaad Os-
sian de geheele wereld) — "vindt er een gepaste
aanleiding in, om de menschkunde aan de
beoefening der fraaije letteren dienstbaar
te maken — terwijl de Geschiedschrijver van
den Val van 't Romeinsche Rijk, Gibbon, deze
liederen te berde brengt, om ons het contrast
te doen opmerken, tusschen de onverzoenlijke
wraakzucht van Severus en de edele groot-
moedigheid van Fingal; tusschen de lafhartige
wreedheid van Caracalla en het gevoelige
hart van den dapperen Ossian; tusschen de bezoldig-
de bevelhebbers die uit vrees, of [illegible],
de Romeinsche legervanen volgden, en de
onafhankelijke krijgslieden, die vrijwillig
aansnelden, om zich te voegen onder de
banier van den koning van Morven; en
eindelijk tusschen de eenvoudige braafheid
der vrijheidzuchtige Caledoniërs en het
misdadig zedenbederf van de door slavernij
ontaarde Romeinen." /

I en het was van zijn vriend Blair, die zich door krachtig voor deze letterkundige, curiositeit", zoo hij zelf beweerde in ieder opzicht had de grootste ~~ontdekking~~ ~~in de~~ welke ooit of ooit in het geheugenis der letteren ~~heeft plaats gehad~~ ontdekt was", en de baas gesteld had, dat hij openlijk voordeede om te verzamelen.

(1) "These proofs must not be arguments, but testimonies."

(2) "This testimony must be as particular as it is positive. It will not be sufficient that a Highland gentleman or clergyman say or write ~~to you~~ that he has heard such poems: nobody questions that there are traditional poems in that part of the country, where the names of Ossian and Fingal, and Oscar, and Gaul are mentioned in every stanza. The only doubt is, whether these poems have any further resemblance to the poems published by Macpherson. ~~I intend~~ ... I was told by Bourke, a very ingenious Irish gentleman, the author of a tract on the Sublime and Beautiful, that on the first publication of Macpherson's book, all the Irish cried out, we know all those poems; we have always heard them from our infancy; but when he asked more particular questions, he could never learn that any one had ever heard or could repeat the original of any one paragraph of the pretended translation. This generality, then, must be carefully guarded against, as being of no authority."

Ondertusschen waren er reeds bij het eerste aan 't licht komen van den belangwekkenden ~~gewichtigen~~ schat, lieden geweest die aan zijne echtheid en innerlijke waarde hadden durven twijfelen, en het was, merkwaardig genoeg, het was een landgenoot, een Schotsman geweest die hier alleen was voorgegaan. Niemand minder dan David Hume, als wijsgeer en Geschiedschrijver bekend en beroemd, dacht er anders over dan Gibbon. Hij openbaarde sterke vermoedens dat deze stukken in plaats van vijftien eeuwen, wel eens niet meer dan een paar of vijf oud konden wezen, en in plaats van den lezer met de Schotsche toestanden van den tijd van Keizer Severus en nogger bekend te maken, wel eens niets ~~[illegible]~~ anders konden bevatten dan de voorstellingen daaromtrent van mijnheer James Macpherson. Zoogenaamde inwendige bewijzen bevredigden hem niet; uitwendige eischte hij.(1) Had Macpherson (gelijk hij beweerde) van enkele stukken echte Gaelische handschriften gezien, zij moesten vertoond, en door deskundigen met zijne vertaling vergeleken worden. En het getuigenis van velen was hem noodig, dat deze poezie, welke in de Hooglanden in den mond des volks leefde, en sedert lang geleefd had.(2) + ~~[illegible]~~, Samuel Johnson, geen Schot, maar in 1774 op zijne bekende ~~[illegible]~~ reis langs Schotlands westkust daar gekeerd viel, maar nog wat grover, in denzelfden toon. „Deze stukken hadden nooit

in een anderen vorm bestaan dan waarin zij thans 60 à 65 jaren voor den dag gekomen. ~~En~~ Oorspronkelijk kon de [illegible] Vertaler niet vertoonen, of aanwijzen; en niemand kon het! De stukken waren van te langen adem om, ~~dus~~, zoo vele eeuwen door, te kunnen worden onthouden; en geschreven bestond er niets in het celtisch ~~Gaelisch~~. Hier en daar een naam aan oude volksverhalen ontleend, een paar deuntjes en liedjes van zangers afgehoord, hier en daar een beeld bij het volk bekend en geliefd, en wat Caledonische lichtgeloovigheid: die daar waren op, volgens hem, het gansche bedrog steunde. En als ~~Oude~~ James Macpherson, die zich met David (Hume) niets had willen inlaten, dicht aan dezen barschen Samuel waagde, kreeg hij op een schrijven, dat door hem, dol ~~dwaas~~ en onbeschaamd geheeten werd, nog eenmaal de volle laag. „Hij had zijn arbeid bedrog genoemd en dit bleef daarbij. Hij had gronden voor zijn gevoelen bijgebracht, en hij tartte hem die te wederleggen." Niet op hetgeen hij kon gelieven te beweren, maar alleen op hetgeen hij kon vermogen te bewijzen zou ~~by~~ acht gegeven worden."

By den indruk, dien het groot gezag van Johnson, ook in dezen, destijds in Engeland maakte, baatte het niet veel of de Boekverkooper Becket bij wien de Ossian gedrukt was, op last van den Vertaler

betalen; in onderscheidene Tijdschriften bekend maakte dat, na de eerste uitgave, tot bevrediging der nieuwsgierigen, het oorspronkelijke zes weken lang ter zijner uitgevers te Londen ter inzage had overgelegen; te minder daar zich dit niemand bekommerde, de Engelschen met het Gaelisch onbekend waren, en de Schotten die het spraken het echter niet konden lezen, ja zeer weinig gewoon waren het oudgaelisch geschreven te zien, dat eene in die taal opgemaakte geslachtlijst van deze of andere iersche familie zoo goed als iets anders voor een gedicht van Ossian had kunnen worden verklaard.

Dit laatste was metterdaad in de Hooglanden zelve aan een groot geleerde en kenner van die taal overkomen; aan niemand minder dan aan Dr. Shaw, schrijver van een Ersische, d.i. oudiersche, hetzelfde als oudgaelsche celtische spraakkunst, en hij deelde dit mede in zijn 1781 uitgegeven, "Onderzoek naar de echtheid der Gedichten aan Ossian toegeschreven". Belangstelling in de echtheid, die hij eens had verdedigd, had hem Ossian's doen gaan om het oorspronkelijke te ontdekken, en daarvoor geen vermogen of vrijheid [?], of aanraking met allerlei lieden doen ontzien. Maar als een bestrijder der echtheid was hij thuis gekomen. Al wat hij gevonden had kwam hierop

op

eenige liederen en wondervertellingen van Fin Mac Cum Hal (anders Fingal) waarin zijne Fenians ~~[illegible]~~ (iersche helden; de naam speelt in de geschiedenis van onzen tijd nog wederom een rol) elkander van het eene eiland tot het andere nazaten, van den eenen berg op den anderen stapten, met behulp hunner speren de zeestraten oversprongen, toovenary, elfen, kobolden, heksen, tweede gezicht en dergelijken; overal hetzelfde."

Nu kwam de storm uit Ierland op. O' tegen Mac. O'Connor, O'Halloran, O'Flanagan, als geleerden en kenners van het Gaelisch almede niet te verachten, beschuldigden MacPherson van valschheid en verdichting. Zij staven hun historisch recht op Fin in Schotland een vreemdeling en daarom aldaar Fin-gal d. i. Fin de vreemde genoemd. Een iersch krijgsoverste was hij geweest, en geen Schotsch koning. Van een ierschen Filea Oisin, ~~[illegible]~~ was een Schotsche bard Ossian gemaakt. Fin's verblijfplaats in het iersche Leinster, Almhuin (Almain) in Albin of Albion veranderd. De groote Heilig van Ierland St Patrick, in de iersche volksgesangen, indien al niet en de

† gelijk nog in 1845 in ons Vaderland (Arend). Nochtans had Walter Scott reeds in 1805 in de Edinb. Review verklaard: „we believe no well informed person will now pretend that Ossian is to be quoted as historical authority."

geschiedenis de bestendige tochtgenoot van den grijzen Oisin had zijn naam en preekambt moeten afstaan en was onder Macpherson's kunstrijke handen een Culdeer, (d.i. een monnik naar den regel van Columba levende ~~[illegible]~~) geworden en dat nog wel een Culdeer van de 3e eeuw, terwijl de geschiedenis er geen kent vóór de 9de.!

Niet gunstiger voor Macpherson luidde de slotsom van een reis door de Hooglanden door een anderen geleerde, Ier Dr. Young, met den engelschman Dr. Hill tot onderzoek der waarheid ondernomen! Uit den mond, niet van zangers van beroep, maar van huisvaders oude lieden, herders en dergelijken hadden zij liederen opgevangen die verhalen inhielden aan die van Macpherson's Ossian verwant; maar deze liederen verschilden hemelsbreed wat toon en vorm betreft van zijne gedichten. Ook stemden zij alleen op het punt der iersche afkomst van den hoofdpersoon overeen! Ook waren de meesten evenzeer in Ierland als in Schotland bekend, en kwamen daar zelfs in beter vorm en zuiverer taal in handschriften voor die in de Boekerij van Dublin bewaard werden! En terwijl historieschrijvers van beroep in Groot Brittanje en daarbuiten† geen de minste zwarigheid maakten de gedichten van Ossian als bron van kennis, en af-

doende

achtentwintig te gebruiken, trad eer Malcolm Laing in 1805 met een werk op aan het welk hij den titel gaf van „De dichterlijke ~~werken~~ werken van James Macpherson, (de gedichten van Ossian bevattende), met aanteekeningen en toelichtingen, waarin ~~niet~~ aan deze gedichten van Ossian alleen authenticiteit, en geheel ontbloot [illegible] door hem onderscheiden aan hun ~~werkelijk~~ samensteller alle oorspronkelijke dichtgeest ontzegd, het meerendeel der door hem gebruikte beelden in de werken van Homerus, Virgilius, Milton, Thomson, Young, Gray, Mason, Home en de Engelsche bijbelvertalers nagespeurd, en op meer dan duizend plaatsen ~~overeenkomsten~~, ~~gevolgtrekkingen~~ 's heeren Macpherson's groote belezenheid aangetoond werd. (1) ~~werd~~.

Het deerde hem niet meer. Hij lag reeds een negental jaren in het graf, dat hij deels bij uitersten wil in de Abdij van Westminster onder de sieraden van het gemeene vaderland had besproken. James Macpherson was in 1796 in den ouderdom van 58 jaren overleden, zonder ooit met de zoo zeer verlangde oorspronkelijke stukken voor den dag gekomen te zijn. Dit had hij nochtans wel of [illegible] Reeds in 62, toen hij, bij de 2e uitgave van zijne Ossian, had aangekondigd „dat hij, op aansporing van eenige eerste mannen, van zijn vroeger voornemen die op een of andere openbare Bibliotheek neder te leggen ~~had~~ afgezien en ~~[illegible]~~ besloten had ze liever te doen drukken en openlijk uitgeven. Doch daar dit geen uitwerking hadden opgedaan, was hij tot het blijkt

(1) The Poems of Ossian & containing the Poetical Works of James Macpherson, Esquire, in Prose and Rhyme, with Notes and Illustrations. By Malcolm Laing Esq. 2 vol. Oct. 1805. Walter Scott oordeelde dat de titel met meer juistheid aldus ~~[illegible]~~ had kunnen gesteld worden: „The Poetical Works of James Macpherson, etc. containing the Poems of Ossian."

Bladwijzer Citaat

gekomen, dat zoowel het een als het ander overbodig was. Hij was echter van voornemen, zoodra hij daartoe genoegzamen tijd vinden kon, alles voor de pers af te schrijven en dat afschrift op de een of andere boekerij te deponeeren, opdat zoo oude gedenkstukken niet verloren moesten gaan. Noch het een noch het ander had plaats, offschoon het Hooglandsch Genootschap te Londen hem tot dat loffelijk einde eenmaal £ 1000 en later nog eens £ 200 had doen toekomen. De genoegzame tijd kwam in 34 jaren niet. Alleen was in 65 aan de eerste uitgave, ter tegemoetkoming der twijfelaars, het 7de Boek der Temora als een proeve van het oorspronkelijke aan de vertaling toegevoegd geworden.

Maar in dat zelfde jaar 1805, waarin Malcolm Laing zoo wederom zoo onmeedoogend tegen de schim van den voor 9 jaar overledenen was opgetreden, werd eene poging gedaan om zijne eere op afdoende wijze te wreken. Het Hooglandsch Genootschap in Schotland, had voorlang eene Commissie tot onderzoek van den aard en de echtheid, der door hem uitgegeven stukken benoemd, en deze Commissie had haar arbeid voltooid en haar Rapport zag het licht. Het was opgesteld door

Zijne voorvaders

Henry Mackenzie, den Schrijver van "The
Man of Feeling" den "Schotschen Addison"
als den Auteur van Waverley tien jaar
later in de opdracht van dat zijn werke [illegible]
men zien. Het deed dien [illegible] als de vrucht
van een achtjarig onderzoek, waarbij
het niet aan gerechtelijke verhooren en
getuigenissen onder eede afgelegd had
ontbroken; het ging vergezeld van eene
menigte bijlagen, die de overeenkomst
van nog altijd in de Hooglanden gezongen
liederen met de Ossiaansche Gedichten
moesten in 't licht stellen, en concludeerde
tot dezer, immers hoofdzakelijke
echtheid. Maar wat allen erkend welken
hij ook tot zeeds den Schotschen Addison
mogt hebben toegedragen, het vond geen
weerklank bij den aanstaanden Auteur
van Waverley. Deze Schot, die er de
goede eigenschappen der Schotten zoo zijke-
lijk, in hunne gebreken [illegible] weinig deelde,
[illegible] om de eerlijkheid van zijn karak-
ter en de helderheid van zijn hoofd, altoos
[illegible] is, op [illegible] het zij te mogen
ontmoeten, was bij allen in de door dat
Schotland, voor welks waardeering hij
zeeds toen meer dan iemand gedaan had
en nog doen zou, de man niet om zich
by

(1) Zie zijn Brief aan Miss Seward, 1805, medegedeeld door Lockhart in zijn *Life of Walter Scott*. Ch. XIV.

~~Ook~~ getroost had die ~~zoo~~ haar doel niet trof. Haar middel was slechts een lied Dr. Donald Smith geweest, die eenige en dat nog maar zeer onvolmaakte kennis van het Celtisch bezat; aan hem had zij het voornaamste van dan taak overgelaten zonder de moeite te nemen eenvoudiger Celtisch geleerden te raadplegen. Met de stelling der eigen namen had zij, om die met de door Macpherson genoemde, in overeenstemming te brengen dikwijls zeer willekeurig geleefd, en met groote onkundigheid ~~had~~ ~~zij~~ aan zeer oppervlakkige en algemeene gelijkenissen groote ~~gewicht~~ waarde gehecht. Zij had moeten verklaren, niet in staat geweest te zijn een enig dichtstuk te vinden dat in opschrift of gang (in title and tenor) met de ~~[illegible]~~ door Macpherson uitgegeven overeenkwam; maar uit een getal van dertien of veertien ~~[illegible]~~ handschriften bij ~~[illegible]~~ later tijd, uit eenige honderden bladeren bestaande, ~~[illegible]~~ passages te hebben gelezen, welke eenige ~~[illegible]~~ alsulke ~~[illegible]~~ of ~~[illegible]~~ overeenkomst tot geringe orde met ~~[illegible]~~ passages in ~~Fingal~~ Macpherson's Temora te vinden was. Stark had het voorwaar aan geen ijver ontbroken, ~~[illegible]~~ maar er was weinig ~~niets~~ er gedaan om den lezer over de waarde der gevonden overeen-

tonelen & drie voordeelen.-
Zes achtereenvolgende regels in een
zelfde periode bij Macpherson,
waaraan niet te zien is
~~[illegible]~~ uit vier of vijf
verschillende bladzijden van
verschillende manuscripten bij een
gevoegd; en het geval deed
zich voor dat voor tweeëntwintig regels
naar vijf of zes verschillende bladzijden
van twee afzonderlijke en verschillende
handschriften verwezen werd.
Scott kon niet nalaten daarbij
te denken, aan het voorschrift
van Broeder Peter in Swift's
"Vertelling van de Ton", als het er op
aankomt om in zijns Vaders uiterste
wil voor hem en zijn broeders autoriteit
te vinden tot het dragen van
schouderstrikken; waar in de
vermelding totidem verbis daarin
niet gevonden worden, door hem ~~niet~~
eerst totidem syllabis, en als ook
deze ontbraken totidem litteris
door hem opgespoord werd. [1]

bij de beslissing van dit groot nationaal ge- 44/23
schilpunt eenigszins door zijne vaderlandr-
lievende Klaten bestuiren. Hij was een groot
beminnaar en te diep doordrongen van den
aard en het wezen der volkspoezie, om ~~[illegible]~~ om
dit zelven [in deeze kwestie] niet verkeerd ~~[illegible]~~ [beoordeeld te zijn] gekomen
~~zijn~~, en dat besluit was ongunstig.
Hij kende zijne landgenooten te wel
om niet te weten dat het maar al te
waar was, dat indien Schotland liefs
al niet liever was dan de waarheid
~~[illegible]~~, dat dan voortaan [ving] liever was dan
het onderzoek der waarheid. Want de
nasporingen van het Hooglandsch genoot-
schap betroffe - zy hadden op hem den
indruk gemaakt niet zoo zeer van een
onderzoek naar de Echtheid, als
wel van een opsameling van bewijsstoffen
tot verdediging van de echtheid van
Ossian." (1) Zooveel is zeker dat de
Commissie, ondanks alle eedzwering en
eerbiedlijke betuigingen, deels in menig
opzicht ~~de~~ hare taak zoo al gemakkelijk
gemaakt ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ andere deels een arbeid X
(Het is door ons Nederlanders niet onaardig
op dit standpunt van den strijd, na al het ge-
beurde het gevoelen te vernemen van onzen
Bilderdijk, die in datzelfde jaar, met zijne
overbrenging van den "Fingal" ~~[illegible]~~ te voorschijn
kwam

~~in het buitt~~ zond. In de Verhandeling over
Ossiaan en deszelfs" (aldus; het woord werd voor
ditmaal gedoogd en later, te dezer plaats verdedigd) over Ossiaan
en deszelfs Fingaal," die hij er aan toevoegde
schreef hij Ao 1805 aldus: „Wanneer Macpherson
zijn Vertaling van Ossiaan eerst in het licht gaf,
was geheel Engeland in de weer, om deze
Dichtstukken als door hem verdicht uit te
krijten. Een bedrijf dat te schreeuwender,
daar iedereen wist, in de rotsachtige Berglanden
en hunne eilanden zoo veel overblijfselen,
waar men ze als woordelijke gedenkstukken
zorgde zingen, waar duizenden ze van buiten
kenden, eenige bezitters ze in twee- en
driehonderdjarige Handschriften bezaten,
en zoo algemeene als onafgebroken overlevering
ze bekrachtigde, en de taal zelve, vergeleken
met die van andere Oude Dichtstukken
hunne Oudheid bewees.' In alle andere landen
ware eene dergelijke algemeene verzetting tegen
het gezond verstand onmogelijk geweest; maar
de Engelschman droomt van niets anders dan
ondergeschoven schriften, en gelijk zelfs de
beste der Engelsche Romans op niet anders
dan vervalschte Testamenten gebouwd zijn,
zoo bestaat er ook naauwlijks een litterarisch werk,

* „Macpherson had den twijfel spoedig genoeg kunnen doen ophouden; want niets was lichter voor iemand, die het oorspronkelijke bezat, dien het uit die handen bezat, waarin hij het ontvangen had, en wiens betrekkingen hem den toegang gaven tot alles wat de zaak dadelijk uitmaken kon. Maar het streelde zijne eigenliefde, voor den Dichter van deze stukken gehouden te worden. Hoeveel Poëet, als hij was, (het weinig dat er van hem is, toont dit) doch geenszins voor Poëticus [illegible], en daardoor yverzuchtig om voor een groot' Dichter door te gaan. Wanneer hij zijn aandeel op den twijfel, dien hij omtrent de echtheid van zijn' Ossian op zag rijzen, en door zich van alle nadere verklaringen te onthebben, versterkte (78).

die aan den een of den ander nadeelig is, of deez loopt hem stijf en sterk voor onder Afscheven en valeny uit." (H.73.4.) – Iets dergelijks heeft ook, dan ongegrond met" [het weet niet of beter wel voorbeeld ~~[illegible]~~ gelukkig geëindigd was!] met Chatterton plaats gehad, wanneer die in 1768 uit eene oude kerkkist te Bristol de oude dichtstukken van Rowley voor den dag haalde, die men nog niet voor echt aanneemt, maar elkander opdringt door hem verdicht te zijn." – (H.76) * De halfgeleerde, doorn; en in de daad Samuel Johnson (H.77.) in taalgeleerdheid even gebrekkig als bij de Duitschers de gemeenzame Adelung," [moet men weten dat bewijzen van de echtheid van Ossian] „van de geen die zich voornamelijk aantrok, de echtheid van Ossian te betwisten, by man en maag op de been bracht om tegen te schrijven. Dit viel juist in den smaak van den bekrompen geest, die zich een bijzonder doorzicht voor liet staan, en er zich veel op te goed deed, in dit vak een soort van staatsdienst te spelen. Ook lieten zich duizenden door het gezag van zijne machtspreuken en den meester toon die hem eigen was, wegsleepen." – (H.79). Maar er kwam nog eene bijzondere beweegreden bij deezen ongegronde Critiek. Zijn geheel haat en vooringenomenheid namelijk, om hem als echt Engelschman met den gemeenen hoop uit

zijn werk gemeen was, tegen de met hem in ééne Regeering verbondene Schotten, en laat, die bij de Engelschen in duizend klachtelijkheden wasplaats — de gronden van Johnsons aanklang waren (als men ze van achteren licht begrijpen zal) niet afdoende; maar zij toonden ook iemand, die eenigzins bevoegd was om in het geschil te dringen, niet anders dan diepe onkunde in de Schotsche Oudheid en Letterkunde. Echter het gemeen vindt er niet meer van, en de Dwarskoppen scheenen een tijd lang boven te drijven, tot de smaak voor de Schotsche Oudheden veeld vrienden, de waarheid dagelijks haar kracht oefende, en eindelijk algemeen genoeg erkend ~~wierd~~ wierd, om de zaak niet meer als een Problema te mogen behandelen." [bl. 80. 81]

Aldus [in 1805. En hij] Bilderdijk. ~~Hij~~ had zich, misschien, ~~[illegible]~~, in menig opzicht nog sterker uit gedrukt indien hij ~~geweet~~ had kunnen weten welke stukken (Fennys bij ~~[illegible]~~ [illegible] schreef) in bewaring waren. ~~[illegible]~~

± Zie de drift zijner kennis en van de kracht zijner Overtuiging

(1) „In den aanvang van 1798, werd uit Oxford het arbeiden aan eene nieuwe en algemeene uitgave van Ossiaans oorspronkelijken text, zonder vertaling, door de bekwame hand van Mackenzie aangekondigd. Toen ik hier van melding gemaakt vond in den Neuen Teutschen Merkur, heb ik dadelijk naar England geschreven, om daar iets meer van te weten. Maar noch mijne onmiddelijke aanzoeken, noch de tusschenkomst der Engelschen die ik, én hier, én in Londen in beweging bracht, hebben mij iets gebaat. Zij moest in 1800 uitkomen, en eene letterlijke Latijnsche vertaling aan de zijde hebben."

Fingal. II. 82.

Niet alleen toch gaf Dr. Patrick Graham, in 1807 onder den titel van „Proeve over de Echtheid der Ossiaansche Gedichten", een arbeid in 't licht, waarin hij Macpherson op deugdelijke gronden van bedriegelijkheid [?] trachtte te helpen [?], al door hem alle bekwaamheid om uit zich zelven te putten te ontzeggen, en dit door het bewijs dat er van hem was, zijne oorspronkelijke stukken en eene vertaling van Homerus, te staven; maar wat verscheen er in datzelfde jaar onder de sanctie van het Hooglandsch Genootschap, te Londen in het licht? Niets minder of anders dan eene uitgave van de Gedichten van Ossian in het oorspronkelijke Gaelsch, met eene vertaling in het Latijn van wijlen Robert Mac Farlane, vergezeld van eene nieuwe verhandeling over de echtheid dier stukken, van den [illegible] Sir John Sinclair Bt. en van eene vertaling van Cesarotti's italiaansche verhandeling te dier zake. Was dit de uitgave waarop de Nederlandsche voorvechter voor echtheid, volgens eene aankondiging door hem in 1798 te Brunswijk geleerd [?], reeds sedert 1800 te vergeefs gewacht had? (Fingal I). Hoe het zij. Ook was dan [illegible] ten laatste de oorspronkelijke tekst

~~In deze vyftien jaar voor Macpherson.~~

tekst van den *Fingal*, van de *Temora* en van de
der overige stukken, afgedrukt naar handschriften
in Macpherson's nalatenschap gevonden, geheel-
lijk van zijne eigene hand, gelijktijdig en die van
zijn schrijvers. Ook was, in de bygevoegde ver-
handeling van Sir John de verzekering dat een
oud H.S. dezer Gedichten, reeds in 1745 en dus
vijftien jaar vóór Macpherson verzameld, en tijd te
Douai in Vlaanderen ~~[illegible]~~
bewaard was geweest; kortom een betoog op nieuw,
opgesteld niet alleen over duistige gronden dat
de helden door Ossian bezongen echt dappere
Schotten, en geen *Ieren* waren geweest. Maar inder-
daad het belangrijke van dit betoog ook heen dezen
uit onkunde macht — wat deed hiertoe? Het
groote punt was uitgemaakt, was gewonnen;
het alles afdoende het eenig vordige bewijs,
waarvan de levering door 't zo velen onmogelijk ver-
klaard was, was geleverd. *De oorspronkelijke*
Ossian was *daar*; men *had* 'e, men *had* hem; de
wereld *bezat* hem *voor goed*, en Macpherson
had zijn eer en goeden naam terug. Wel had
deze Zoon van Fingal, wel had „Cona's grijze
Zanger" in zijn lettertjes tra" aan het slot van
zijn handschrift verkeerde bezwaarden naar

(1) Bilderdijks Mengelpoezy. bl. 159

---

waarheid geprofeteerd:

Neen! maar mijn zoon blijft aan, en stijgt aan mijn voor-
geslacht de weelge eik van Morvens steile heuvelen velden,
Die op zijn breede kruin het stormgebulder keert
En, staêg op zijn stam, geheele eeuwen tijd bevecht. (1)

Wel mocht een onzer geleerdste landgenooten na
eenen kuijg als deze op de aesthetische beschouwing
van dit aloud gedenkschrift te hebben (althans zag
het slot zijner reeds gekomen) met geestdrift uitroe-
pen: "Ja, edele Zanger! uwe voorspelling, uw
voorgevoel is bewaarheid. Uw zoon was onde
dood als de eikenboom van Morven, die aan
den verbolgen stormwind ten doel staat; want vijf-
tien eeuwen lang dreigden onkunde en barbaarsch-
heid u met vergetelheid en ondergang, en
dadelijk trachtten men zelfs uw bestaan
en uwe verdiensten te miskennen. Maar
Uw zoon is ook als de welig opgroeijende
eikenboom van Morven, die zijn hooge kruin
opheft en zich verheugt in den ruischenden
windstroom; want in weerwil van allen
tegenstand, heeft hij zich onwrikbaar ge-
vestigd; en zal zoolang smaak en gevoel bestaan,
welig groeijen en onverwelkelijk bloeijen
tot aan het laatste nageslacht."

Aldus

(1) Z. van Kampen's Magazyn

in 1822 ~~[illegible]~~ Hendrik Arent Hamaker, en men
mag zeggen als het orgaan van de groote ~~menigte~~ meerderheid
in alle landen en van vele uitmuntenden ge-
lyk hij
Maar hij bedroog zich.
Reeds bestond, dat het in 't licht verschijnen van
den z. g. oorspronkelijken Gaelschen tekst, was het
der redenen kan de feit otgeven dat er onder
Macpherson's nagelaten papieren, wel ~~een~~
geschreven afschrift gevonden was in zijne hand
en in die van zijne schrijver - maar ~~een~~ niet een enkel
oude handschrift, ~~[illegible]~~ waaraan dit afschrift ~~[illegible]~~ naar
kon gekomen zijn ~~had~~, en dit was te opmerkelijker daar zijne
vrienden en voorstanders tot het laatste altyd beweerd
hadden, dat hy menigmaal ~~een~~ in zijne
handen gezien hadden, & sommigen zelfs
van de [illegible] hadden weten te geraken (3)
waarmede het beoordeelde was gedrukt.
Ook konden, bij nader onderzoek, kundige man-
nen het vermoeden niet, van dat, weren dat deze
z. g. oorspronkelijke Gaelsche Ossian, niet anders
was dan een modern fabricaat, niet anders
dan een + gebrekkige vertaling van het ~~de~~ oorspronkelijke
engelsche, & dat zeer getrouw aan een onverbloemen
kennis van een ~~[illegible]~~ uitgeput bedorven dialekt dan
door Macpherson had verzuimd. Het was
voor

+ in plat woord der beide
~~[illegible]~~ -gemaakte

door de Heeren beweerd, en dat eene zeer sterke
vermoedens ten volle te staven, en ~~[illegible]~~
door het ~~de~~ in 't lichtstellen van het dubbele
bedrog, voorgoed een einde te maken aan
den langdurigen strijd.
Aan de Heeren O'Reilly en Drummond komt
deze eer toe. Door hunne doorwrochte ant-
woorden op de Prijsvraag der Iersche Acade-
mie welke in 1829 gemaand had het groote
Echtgeding O'ossian Mac nog eenmaal
op de rolle te moeten brengen, werden drie
dingen uitgemaakt. Ten 1e: dat de door
Macpherson geleverde Gedichten geen gedichten
waren van Ossian, den Bard (Sgeulaiche)
der 3e Eeuw. Ten andere: dat deze gedichten
evenmin door overleveringen der Middeleeuwen
tot ons gekomen waren. Ten derde: dat deze
Gedichten in geene Oud Gaelische M.S. waren
ontleend. –
Zy waren niet van den Ossian der derde Eeuw.
Bemoste torens en kastelen, ~~ze~~ waarvan
deze Gedichten gewagen waren er ~~[illegible]~~ ten tijde van
keizer Severus ~~eeuw~~ in Schotland niet; evenmin schepen
met witte zeilen, en vloten die mastbosschen
vormden op zijne kusten. Opene boten met leder-
huiden bekleed, als de door Macpherson bij
zijne geleerde noten, deel schepen te noemen

~~[illegible]~~

dat bleek, zelfs nog in de vorige eeuw bekend was.
Ook had deze Ossian moeten weten dat zijn vader
geen tijdgenoot geweest zijn kon van Caracalla, van
wiens krijgstochten(?) in het 2e jaar der eerste eeuw,
de oude [illegible] liederen gewagen. Zeer
denkbaar is het almede niet dat een ontzag-
wekkend getal van niet minder dan 20000
verzregels ~~[illegible]~~ door 50 geslachten
heen, ~~[illegible]~~ enkel door mondelinge overlevering
zouden hebben gehandhaafd, en dat nog wel
bij het ruwste, onbeschaafdste, onrustigste noma-
denvolk van de geheele wereld. Ook ver-
schilde het Keltisch(?) gaelisch waarin deze
gedichten den te lezen gegeven waren, van het
van der 3e eeuw, der Zendelbeeld(?), dat uit
dit latere sprake, dat niemand waarschijnlijk
lezen kon, ten zij dan dat hij er eene opzettelijke
studie van had gemaakt. De Schotsche Commissie
der 1805 had dit niet bedacht. Het eenige lid
in haar midden (Dr Donald Smith) dat Gaelisch

53 (?)

a matter-of-fact statement, in which the intrigue is narrated as plainly as it would have been in a Case of Crim[inal] Con[versation]; and the venerable Ossian tells his story to St Patrick in the style of a half pay officer describing his campaigns to a country parson".-

54
32

verstand had dit niet geweten. Intusschen dat
punt door de eerste Geleerden misschien
wat lang werd aangeroerd, ~~daar~~ verzwijgt het
zelve gezang het leven, dat de taal medeleeft, en van
eeuw tot eeuw. Dezelfde denkbeelden & voorstellingen
gangen van zaken in andere woorden en uit-
drukkingen kleeden ge ect., zoo had dochter
Macpherson zelf de aanwijzing daar van verlaat-
heid onstandigheid onmogelijk gemaakt
daar hij in zijne zorgvuldige aanteekeningen
op zijne z.g. vertalingen, meer dan eens voor-
geeft, interpolatiën van latere barden, van
Gaelic's der ~~..~~ 15e of 16e eeuw aan
de taal, aan den Zinbouw, herkend en algemeen
gans uitgezuiverd te hebben, een zuiverings
werk, ~~Ossian~~ hetwelk onze Bilderdijk
gemeend heeft op aesthetische gronden
nog te kunnen voortzetten. Maar ook,
die zaak daar gelaten
hoe ook, zoo veel inhoud was met de 8e
eeuw overeenkomstig. Al wat men uit die
eeuw in Iersche liederen had leeren kennen
was, niet anders dan berijmde kronieken. verre van trouvèrey en
zeer arte kunst. Alle Italie poëzie, en wat
de veel meer behoeft punt het tegendeel van de
door Macpherson ~~geschilderde~~ geleverde.

(c) Om zich hiervan te overtuigen, leze men, zo ook met dit doel door Scott in de Ed. Rev. aangehaalde aanvang (3 bladen) van "The Battle of Lora" het zij ~~[illegible]~~ in het oorspr. v. Macpherson, het zij bij Bilderdijk [Mengelingen III. bl. 23–28] met ~~[illegible]~~ ballads gelukkig Erragon die ten grond ~~[illegible]~~ : The original ballad tells us simply, that one day when St Patrick had no psalms to sing, he went to Ossian's house, and asked him to tell what was the greatest danger that ever befel the Fenii. Ossian answered literally thus: Fin at a feast in Almhuin, in the age of heroes, forgot some Friends on the Red Hill, which excited their anger and resentment. "Since you did not admit us to the honour of the feast," said Maronnan of the sweet voice, "I and the noble Aldo withdraw ourselves for a year from the service of Fin." They silently at their departure, put their shields and swords on board their ships. The two noble chiefs went to the kingdom of Lochlin of polished arms. The fair champions were for a year the friends of the king, the son of royal Lochan of sharp weapons, and Aldo who never refused a request. The Queen of Lochlin of brown shields conceived a strong passion which she could not conceal, for long-haired Aldo of arms. With him she carried her deceit into execution, and fled from the bed of the king." – ~~[illegible]~~ Scott gaat er aan: This we are inclined to consider as a fair specimen of the manner in which Mr. Macpherson has embellished those incidents which he unquestionably derived from an ancient original. And we leave it our readers to determine, whether such performance can, with any propriety be considered as a translation. In the original ballad there is no splendid scenery, no sentimental exclamation, no romantic effusion of tenderness or sensibility; it is a

Zie ingeplakt X

2°. Evenmin waren deze Gedichten voortbrengselen der Middeneeuwen.

Zonder twijfel was de engelsche Ossian op den grondslag van ~~[illegible]~~ dichtingen uit der ~~[illegible]~~ opgebouwd, gelijk de Ieren bezitten nog altijd eene groote menigte zoo wel schriftelijk als mondeling bijeen bewaren. Even als Arthur en zijne ronde tafel voor de Britten, Karel de Groote en zijne paladijnen ~~[illegible]~~ voor Franken en Spanjaarden, Dietrich en zijne degens voor de Duitschers, zoo vormden ~~[illegible]~~ Fin en de Finians het eenheids middenpunt voor den grooten Gaelischen sagenkring. Liederen, die de daden van deze vermelden waren eerst ~~[illegible]~~ in Ierland ontstaan, van daar overgekomen, in Schotland gezongen en in 't geheugen gespaard ~~[illegible]~~. Maar deze liederen dan ook hadden het karakter van alle andere middeleeuwsche, en geleken in ~~[illegible]~~ vorm, toon, geest, taal vrij naauw ~~[illegible]~~ en het plagiaat ~~[illegible]~~ hechte de zijner evenmin op den Macpherson. Ossian toegeschreven poëzie als "~~[illegible]~~ Megi Stokes rijmkunst op ~~[illegible]~~ de Odyssee van Homerus. (d) Daarover is in het eerste [?] geoordeeld, want men moet over dit [?] ... het nationaal Schotsch heldendicht in zes zangen van dien aard ~~[illegible]~~ koning Fingal, koning der heerschappij Morven in

(1) Reeds in 1805 had Walter Scott geschreven: „No Highlander ever heard of Selma except through Macpherson." Ed. Rev. — Ook voor het bestaan der stroom Malvina was geen der minste historische of legendarische grond.

het weten van Schotland's [derde bestaan] ~~[illegible]~~, en de prijst en de heerlijke bardenliederen, die Göthe in verrukking [illegible] brachten, en daar [ter plaatse] opgevangen zou hebben, ook nimmer een [spoor] ~~[illegible]~~ van de naam van Selma(1)! Dat, ~~[illegible]~~ om dit en 't voorts aan te zeggen, de indrukwekkende grot in de ~~[illegible]~~ [stroomt] uit ~~den~~ [de oceaan] oprijzende basaltmassa die het eiland Staffa uitmaakt, Uaigh ne Fëin, Fingalsgrot heet is niet dan te gevolge eener kunstmatige alliteratie, ter eere van den door goede munt opgenomene Macphersonsche fictie. Door dat men de wereld met een Schotschen Fingal verrijkt had heette zij, ~~[illegible]~~ na den haar bevonden [weergalm] ~~[illegible]~~, Uaigh-na-bhinn, G[aem]luid-grot. Toen ik aan een geboren Hooglander vraagde wie was Fëin? ~~[illegible]~~ [dat zijn] ~~[illegible]~~ antwoord: „[dit zijn] ~~[illegible]~~ [altijd te willen] ~~[illegible]~~ Ee. Jer, ~~[illegible]~~ ee [illegible] ~~[illegible]~~ was."

Het 3de punt dat door de Schotte geleerden tot klaarheid gebracht werd, is dat deze dichtarbeid aan geen oude Ersische handschriften ontleend was.

Macpherson had verklaard dat dit ten minste met een gedeelte van zijn werk het

het geval was geweest, en zijne vrienden hadden
het bevestigd door de menigvuldige verhalen die
zij hadden weten op te diepen, van oude bestorvene
en met muisdroppels bevlekte stukken, door
hem uit zijne handen gezien. Drie dingen waren
echter daarbij [illegible] vast gebleven. 1º dat het
niet zeer oude stukjes geweest waren. 2º
dat het geen verscheurde stukken waren geweest.
en 3º dat deze stukken geen gedichten van Ossiaan
hadden ingehouden. Op één ding kon men
daarentegen rekenen, dat welke het ook die
Ersche stukken waren geweest, de groote
Macpherson er nuttig [illegible] aangebracht of van
gemaakt zal hebben. Want hoewel hij als
in de Hooglanden geboren, naar het schijnt in zijn
jeugd wel Ersch gesproken had, was
het echter gebleken dat hij het in Ersche
schrift en met de daarbij gebruikelijke
verkortingen volstrekt niet kon lezen. Wat
hij van oude handschriften in handen gehad had,
waren zeker vrijwel Ersche stukken, en wel
[illegible] afschriften van [illegible]
gedichten geweest, maar in een nieuwe vorm
overgebracht, en misschien wel door [illegible]
[illegible] en ophelderende glossen voorzien.
De meeste zijner Ossiaansche dichtingen
waren

waren daarop gegrond, maar op geen ander werk dan waarop Shakespeare zijne groote drama's op de ruwe grondslag van oude tooneelstukken, oude romans en historische verhalen heeft opgetrokken; d. w. z. zoo dat de gang der gebeurtenissen zich daaruit herkennen liet, maar hij heeft al zijne best geslaagde punten daarbij verborgen. Om dat die dichtingen voor echt natuurlijke schoonheid moesten doorgaan, waaruit dan ook zijn ... de noodzakelijkheid ontstaan was, deze zorgvuldig te vernietigen. Een dezer stukken heeft hij echter niet kunnen vernietigen. Het was buiten zijne hand.

Het waren 28 jaren na den dood Dr Drummond en Mc Lauchlan, d. i. eerst in 1857 bekend, en schijnen toebehoord te hebben aan den Dean van Lismore, een der eilanden op de westkust van Schotland, en onder andere zelfs van de bisschoppen van Argyle. Het was niet ouder dan uit de 16e eeuw. De namen van Fingal de zoon van Morni, Oscar de zoon van Ossian, Gaire de zoon van Starno, de dood van Oscar en de geschiedenis van Cuchullin komen er in voor. Maar gelijk in alle iersche

verwaardiging

gedichten Ossian eenparig opgeven als zijne
liederen, beroepend op St. Patrick, en dat
in de dagen ~~dat~~ de zoon der Fenians op goed
ervolgd ~~was~~ is, en hij alleen overgebleven, een
zwakke, blinde, van ~~de~~ medaangehoord de eerste Christen bekeer-
lingen in Ierland afhankelijke grijsaard,
zoo vinden wij in dit H.S. St. Patrick
met Ossian over het Evangelie in gesprek, en
de taal van een ierschen Ossian, een Ossian in
Ierland, een Ossian niet van de 3de, maar
van de 5de eeuw.

Is daar dan wezenlijk alles in deze Fingal,
den Temora, deze vindt kleinere
stukken van Ossian, van Macpherson's
maaksel? Neen! er schijnt hier en daar
iets echts onder te loopen. Enkele stukken
van den Fingal zijn terugvinden in
handen, die ~~[illegible]~~ den Ossian van Macpherson
zijn nimmer gelezen hadden. Die schoone
apostrophe aan de Zon, door Ossian
verteld.

O Gij die daar rolt aan de trans, rond
als het schild der Vaderen!

schijnt o.a. echt te zijn.

~~het oosten van Schotland geweest is, en in prijs en de heerlijke gezangen daar opgevangen ook nimmer een plaats van den tea~~

II

Habent sua fata libelli. Ook ~~als~~ boeken hebben hunne lotgevallen. De 70 jarige geschiedenis der boekdeelen tusschen 1760 en 65 door James Macpherson uitgegeven is wel een der merkwaardigste en avontuurlijkste.

Zij stelt ons licht welk een ~~groot~~ prijs een stout, een genieaal bedrog, een bedrog op groote schaal hebben kan, welke een geestdrift het verschaft is gaande te maken, hoe het zelfs de scherpziendste oogen vermagt te verblinden, wanneer het bekwaam wordt ... voorondeel te spelen, ~~het wanneer het~~ hetzelve praten ~~weet~~ te doen stellen, en het goed oogenblik (heeft) gekozen. Maar evenzeer, dat geene ~~het de~~ misleiding ~~het~~ heel altoos duren kan; dat zij ten dichtst met deze derde, te verraden en te treffen.

Wat het leeslust betreft. Wij hebben geen de minste moeite te begrijpen, dat een Talleyrand, wegens het weinig ... wat hij beweerde, van diens geschiedschrijvers beweerde dat hij zijne schrijvers boven ~~het~~ de aardige ~~de aardigste~~ schrijvers stelde, en tevens dat een Napoleon Buonaparte, die met deze gedichten, in de dagen zijner jeugd, en

in zijne moedertaal kennis gemaakt had, er levenslang geliefde voor bleef gevoelen, en vooral in zijne eenzame laatste dagen zich niet ongaarne bezighield met wat de herinnering zijner jonkheid voor hem kon doen opleven. Ook verbaast het ons niet al te zeer, dat de man wiens openbare leven, niet dan in het spelen van de eene rol na de andere heeft bestaan, en van prestige en coups de theatre aan elkaar hing, juist de klaarheid van oogen niet had om op letterkundig gebied een bedrog te doorzien, en evenmin dat de steller van bombastische proclamaties en hyperbolische bulletins (men denke aan de veertig eeuwen van de spits der egyptische pyramiden op zijne fransche soldaten gadeslaande) de man niet was om zich bijzonder te stooten aan diens declameerenden toon, die overtolligheid van woorden, in één woord aan dat hoog opgeschroefde en sterk gezwollene hetwelk een zuiver gevoel van het verhevene zoo dikwijls in deze gedichten ergert, en die zoo hemelsbreed van de stille majesteit der voortbrengselen van de classieke oudheid, en de somtijds aan kinderlijke naïveteit der middeleeuwsche volkspoëzie doet verschillen.

Maar wat ons begrip thans bijna te boven
gaat, is dat een ~~Herder~~ Herder, een geest zoo
fijn en zoo groot, een kenner op dit gebied,
dichtverhalen als deze werden voorgelegd,
waarin treffende natuurschilderingen
en pathetische uitweidingen elkander
verdringen ~~[illegible]~~ en die met allerlei opschik
belachelijk zijn; dichtverhalen, waaraan de draad
elk oogenblik aan de hand die haar legt
schijnt te ontsnappen; en alles in nevelen
gehuld is; waarin de opgevoerde personen dik-
werf bloote namen opleveren, die alle histori-
schen, alle geographischen bodem missen,
en waarin niet een enkel bepaald denkbeeld
omtrent God of Goden voorkomt, voor oud,
echt, voor primitief, voor volksgezang
heeft kunnen aannemen; dat een
gemoed als dat van den Wandsbecker Bode,
in deze waarlijk niet diepe, maar vele
zeer veel te veel beschreeuwde ~~[illegible]~~ producten
zoo bij uitnemendheid de taal der natuur
„ihr zu sehr abgebrochener Schrei" hooren en
tegenover de Cultuur der Grieken aanprij-
zen kon; en dat een geschied- en oordeel-
kundige als Hamann, zoo fijn van zin
om de ~~[illegible]~~ onechtheid van een
bijbelboek te ontdekken, hier ons

(1) "Jammer voorzeker, dat de ontzettende staatsomwentelingen, gedurige volksverhuizingen, de zorgelooze nalatigheid der nakomelingschap, en de geloofsijver en bekrompene staatkunde van vreemde geweldenaars, ons zoo menigen schat beroofd hebben ~~(1) Voorwaar, Onno Zwier van Haren, had reeds in zijn tijd meer tact der waarheid getoond als hij in~~ van de eenige gedenkstukken, geschikt om het welgelijkend beeld dier eeuwen voor de nageslachten te bewaren. Ik bedoel de zangen der barden, waarin zij de daden hunner voorvaderen of tijdgenooten vereeuwigden enz. — In het bijzonder trof deze noodlottige verwoesting de bundels van der Germaanschen en Celtischen ~~stam~~ volkstam. Ze verloren enz. — Doch Ossian was te groot om langer verborgen te blijven. In de laatste helft der vorige eeuw redde Macpherson's onvermoeid vlijt uit zijne werken van den ondergang — enz. — Er verhieven zich wel daar wel eenige stemmen van bedilzucht en twijfeling, tegen de echtheid en den alouden oorsprong des dichters. Maar te vergeefs. De gezonde oordeelkunde bracht die ellendige vitterijen tot zwijgen, enz." Hamaker i. v. Kampens Magazijn. l.c.p.

Voorwaar, Onno Zwier van Haren had reeds in zijn tijd meer tact der waarheid getoond als hij in een onlangs bekend geworden brief van 1778 schijnt te zijn om den Fingal schrijft: "Nous croyons que ce poeme est l'ouvrage de quelqu'un qui s'avant bien à faire et est amusé à amonceler trois ou quatre cent idées gigantesques." (Zie J. J. D. Nepveu, Een bijdrage tot het leven van O. Z. v. Haren. Utrecht 1868.)

blinde opgewondenheid alle mogelijke anachronismen kinderlijk doorgeslagen ~~[illegible]~~, en wat uit den valsche ~~[illegible]~~ en late bron gevloeid was, onzuivere en verdorvene als ~~een zuivere~~ bron voor de kennis der verste Oudheid heeft ~~begroet en opgeheven~~ kunnen begroeten en verheffen.(1) ~~Doch men~~ Bedenke echter M. H. ~~[illegible]~~ dat het geen in 1872 bijna iedere opzicht elke stappen naar beneden wezen zou, in 1765 in menig opzicht een stap naar boven zijn kon; dat de uitgave van deze gezangen zoogenaamd van Ossian een eerste schrede ~~stap~~ was op den weg om de letterlievende wereld, en met name de liefhebbers van poëzie, ~~[illegible]~~ van het eentonig monopolie der Grieken en Romeinen en bepaaldelijk van de opgeschroefde heerschappij hunner ondergeschikte, veelal onsterfelijke goden en godinnen te verlossen; dat hunne grootste gebreken juist van een ~~den~~ aard waren, om door de groote menigte der lezers voor schoonheden te worden aangezien, en door de overige opsiering der hooge Oudheid getrouw en met de daarvoor bestaande piëteit gemakkelijk vergeven konden worden; dat zij de nationale eerzucht streelden van een volk, dat voor die eerzucht ~~het~~ de

† ~~dus~~ ondanks alle theoretische koelheid

de bevrediging nog niet had, die het daarna
zoo overvloediglijk van de hand van een
Burns, van een Walter Scott zou ontvangen,
en toen aanvoeg, die welkom wezen mochten
aan een van klassicisme en ongezonde
poezie meer dan verzadigden stijl;
stroomde daarbij … het oog [illegible]
dat de laatste helft der 18de eeuw
zoo vreemd was aan ons realisme en
onze hypercritiek als het [illegible] aan hare
sentimenteele neigingen, en blinde
[illegible] geestdrift. — En wanneer
gij, in het algemeen weet [illegible] en
[illegible] op uwe [illegible] bemint onderwerpen,
dat er† op elk gebied zekere engouementen
zijn, die te kunnen tijd door alles be-
gunstigd worden en bijna iedereens
tot den sterkste te machtig worden, dan
is het [illegible] eenigszins [illegible]
eenigdins op de hoogte te
geraken, om te kunnen verklaren
hetgeen een feit geweest is, en niet had
behooren te zijn: het groot, langdurig
en wonderbaar geluk van dit [illegible]
[illegible]
gewaagde [illegible] gevaarlijk bedrog.

Altijd

Altijd duren kon het echter niet, en evenmin zuil als duur hebben. Dit wordt aan geen enkel bedrog ~~weg~~ be-gelaten; het is in zichzelve eene onmoge-lijkheid. Altijd zal er een Johnson zijn wiens kwaad humeur, altijd een Walter Scott wiens ~~[illegible]~~ eerlijk oog voor geen bewondering vatbaar is; altijd een Drummond, een M'Oreilly wiens geduld den eenen fluiter na den anderen afkeurt; altijd Ieren die even ~~goede~~ wichtige redenen hebben om te twijfelen als de Schotten om te gelooven. Altijd, als hij tijd van leven heeft, zal de bedrieger in de nood-zakelijkheid gebracht worden, zooveel bedrog op bedrog te stapelen, dat ~~het ding~~ de toren topzwaar wordt, en overmaat van ~~bedrog~~ misleiding aan ~~de~~ ontdekking den weg baant..

Hier is het het in den leelijksten graad verdichte. Celtisch origineel geweest, hetwelk de uit puren moderne verdich-te engelsche vertaling al zoo danig heeft openbaar gemaakt. En de schande der ontdekking, ~~is hierdoor niet de eenige straf geweest~~ door den bedrieger niet beleefd, maar op zijn nagedachtenis kleevende

klevende, is de eenige straf niet geweest. Het hem overlevende werk bleef voor den overleden meester ~~[illegible]~~ moeten boeten, en ~~[illegible]~~ aan te gezeten was te zwaar en boven recht. Schuldige en quasi de kunstgevoelige wilst van de geestdrift die het ~~[illegible]~~ voor de ontdekking had opgewekt, die door den twijfel over de ~~eer~~ onechtheid geheel gekrenkt en geprikkeld was. Het oordeel der bedrogenen is hard. Gebreken werden niet opgemerkt, of verschoond, mogelijk wel als schoonheden van een zeer eigenaardige soort geprezen, werden wilde te ~~na~~ breedsprakig uitgemeten en vielen na alleen ~~[illegible]~~ en het oorspronkelijke ~~[illegible]~~ schoonheden konden bijna niets meer goed maken. Aan een Bilderdijk komt de eere toe, bij onwankelbaar geloof aan de echtheid, in de bewondering de maat bewaard te hebben; aan een Walter Scott bij vernomen overtuiging van de onechtheid in zijne ~~bij de~~ waardeering de billijkheid te hebben betracht; maar waar M. K. ~~[illegible]~~ waar ter wereld is thans de onbewogen kunstrechter, (de helft was zou ~~hebben~~ letterkundigen) die

dee van het bedrog, dat hy zelf wel niemand
ontdekt zou hebben, door anderen [illegible]
de mond niet vol heeft van den, ten toega,
de gezwollenen, den opgeprikten Ossian
van Macpherson, waarin alles nevelen
is en slecht weêr?" Dat op onwaarheid
gegrond is, (op ~~een~~ zelfwaardigheid geen zekerheid) heeft onrecht te wekken. Wat
op prestige (gesteund heeft), wanneer het valt,
valt zich te pletteren. –

James Macpherson was niet, gelijk men om de
echtheid ~~zijner~~ der door hem opgaan van
Ossian geleverde stukken te kunnen verdedigen
en zijn karakter te redden, almede be-
weerd heeft een te „slecht poëet," om (zoo hy al gewild had) de we-
reld met een gefingeerden Ossian te
kunnen bedriegen. Het tegendeel is gebleken,
want hy heeft het gedaan. Zijn Highlan-
der, het oorspronkelijk Heldendicht in zes zangen,
waarmede hij was opgetreden voor hy de
wereld met de schoonheden van Fingal en
Temora ~~[illegible]~~ verbaasde, mag een
mislukt en jammerlijk voortbrengsel zijn, hij
was er mede opgetreden op zijne twintigste
jaar, en ~~[illegible]~~ indien wat zijne eerste onderneming

had zijn krachten en bekwaamheden op dien
leeftijd te boven ging, (het bewijst niet dat
hij altijd en of alles even slecht deed. Zoo hebben
moeten ~~[illegible]~~ slagen! Ook zijn er bij het weinig
onsprankelijke dat hij later gegeven heeft,
nettere dan stukjes (die wel meer verdiensten
hebben. Maar ~~[illegible]~~ behalve dit. Er zijn menschen
die buitengewoon zijn in een aangenomen
rol, afschoon zeer alledaagsch in hun
eigenen! Zij zullen door van het theater te
optreden ~~wien~~ den aangenomen rol voor het publiek
daarom opgedragen, maar dat zelfde
theater dat zij betreden geeft hun een
moed, en een vrijheid, en daardoor een kracht ~~[illegible]~~
die zij anders niet te hunner beschikking
hadden, wekt alwat in hun sluimerde
wakker en verheft hen als boven zich
zelve! Zoo gaat het den voortreffelijken
tooneelspeler, die geheel heros is op de
planken, en ~~[illegible]~~ geheel burgerman in zijn leuning
stoel, en het is effect het geheim zijner
voortreffelijkheid, gelijk het haar mij voorkomt
ook de sleutel is van het geen in Macpher-
-son.

~~[illegible]~~

† [illegible] hij later te [illegible] was in drie maanden tijds een vertaling te leveren wendde hij.

zen, als hij den Ossian stelt boven de maat
en ~~de~~ der krachten gaat, die we hem op grond van
zijn andere werken, toe te kennen? Hij had
gevoel voor het poëtisch schoone," dat heeft
niemand ontkend; hij was een Celt geboren, †
~~hij kende~~ Homerus, door en door; Keltische
dichtstof leefde in hem, en het ideaal
van den Keltischen Homerus had zijn geest
getroffen. Hij verplaatste zich in,
en als hij er zich in verplaatste, plaatste het
zich in hem, maakte zich van hem meester,
verhief zijne verbeelding, verhoogde zijn
gevoel, en bracht hem in die spanning, welke
~~[illegible]~~ voor hem, is gelijk de voorwaarde van het te voorschijn
brengen van wezenlijke schoonheden, en de
oorzaak van ~~zijn~~ een dwinggend gebrek van
valsche voorstelling was. Dat hij den
stijl, dien hij zich bij ~~zijne~~ ~~[illegible]~~ dit het spelen van
den Keltischen Homerus gevormd had, ook
later bij ~~zijn~~ het vertalen van den Griekschen
op dezen overgebracht, was een fout, die hem
ook in dezen arbeid dikwijls meermalen en
metterdaad belachelijk maakte, maar het

neemt

‡ hebben onmiskenbaar groote schoonheden, en

neemt niet weg, dat er, ondanks alle gebre-
ken van dien stijl in deeze Macphersonschen
Ossian iets is dat zeer dichterlijk is;
het neemt niet weg dat er ook stukken van
echte verheevenheid ~~in voorkomen~~, van waare
grootheid, onwederstaanbaare aandoenlijkheid
in voorkomen, zonder welke al wat wij gezegd
hebben om den alarbuiten gewoonen opgang,
die deeze Gedichten te hunner tijd gemaakt
hebben, eenigzins te verklaaren. Avondgesternte
weder Zon! De Gezangen van Selma, door
de bewonderaars van Ossian, en ~~ook~~ in de
eerste plaats door Göthe, daar ook altijd op
den voorgrond ~~gesteld~~ gebracht, en onder
deeze vooral het gezang door Minona van
Colma opgezongen, ‡ bij al wat wij
hebben in te brengen tegen het vaaghe genre,
den gezwollen stijl, de volstrekte afwezigheid
van actie en van alle denkbeeld van dra-
matische compositie, den mist van onzeker-
heid die over den inhoud ligt uitgespreid,
en den vloek der eentonigheid tegen welke
zelfs deeze dichter niet kan verheffen,
wordt men toch telkens herinnerd dat men

mal

andere dichters, en niet geen "geest," maar
zeer zeker een Middelmatig dichter
te doen heeft. Macpherson, die Walter Scott
wat minder twijfel een man van groot talent,
en zijn onbetwistbaar aanleg strekten even
zeer zijn vaderland tot eer, als het ge-
bruik dat hij daarvan gemaakt heeft. ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ en ik moet erkennen
ook in andere opzichten zijn persoonlijk ka-
rakter, hemzelven tot meer ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ verstrekt.
Dit is een teêr punt. De andere opzichten
laten wij rusten. Maar ofschoon zijn gedrag
met betrekking tot ~~te opzichte van~~ zijn valsche Ossian door
dichts kan worden verontschuldigd, eene poging
om het uit den gang en drang der omstan-
digheden, in verband met het ook uit an-
dere verschijnselen kenbare karakter van
den man min of meer wederzijds ~~[illegible]~~ te verklaren
behoort geenszins ~~[illegible]~~ als verontschuldiging te worden
beschouwd.

Wij hebben hier den arbeid voor ons van
een zeer jongen mensch, van eenen ~~[illegible]~~ jongman, die op
zijn twee en twintigste en zeven en twintigste jaar
achtereenvolgens ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ te werk heeft op leven

eerste, eenstige, maar geheel mislukte poging
om zich een vermaardheid te verwerven, van
welke hij dorst, en van eene eerzucht en
ijdelheid op dezen leeftijd, ob wij ons eenig
denkbeeld kunnen maken, waarom wij
vernemen dat de uitersten wil van den
op 58 jarigen ouderdom overledenen was,
niet alleen de bepalingen inhoudt dat zijn
lichaam in het Pantheon der Westminster
abdij moet worden begraven, maar ook
dat er een som van £ 300 ~~moet~~ worden te
dood gelegd – waaraan? aan de oprichting
in ~~zijne~~ het Land zijner geboorte~~plaats~~, en wel op eene in 't oogval-
lende ~~plek~~ plaats voor zijn landgoed Belleville,
van een gedenkteeken te zijner eere.
Wij behoeven niet te onderstellen, dat hij
bij de uitgave van het eerste gedeelte zijner
verdichtingen er aan gedacht heeft zoo ver
te gaan als hij van lieverlede gegaan
is. Een zeker verschil tusschen de uitdrukking
en de toelichtingen tot ~~dat~~ het tweede en
dat tot het derde gebruikt, doet zelfs het
tegendeel opmaken. Maar de vaart, die
zijn werk nam, heeft hem mede, de bestij-
ding niet minder dan de bewondering ~~naalten~~

in eigen oogen hoogst interessant, en de hettig-
heid waarmede hy 't verdedigt, en de fouten die hy
maakte gave hem — dit althans stel ik my voor —
dat hy zich verbeeld heeft, een zekere mate van ~~[illegible]~~ recht om
dat niet gewonnen te geven, maar zyn geheim
te bewaren en — zyne schuld te vergrooten.

Sir James Mac Intosh heeft de welwillende
aanstelling te berde gebracht, en gepoogd haar
gegrond heel uit vele omstandigheden
te bewijzen dat Macpherson, na eerst ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ voorop ~~[illegible]~~ de invoering ~~[illegible]~~ zoo vele schoone liedjes
te hebben gemaakt ~~[illegible]~~,
en den tuin te hebben gesticht,
geen ander plan voornemen zou hebben gehad, dan
deze met het zoo veel grooter genoegen te
bekennen dat al den oorspronkelyken dichter
hulde kennen. Men moet echter bekennen
dat dit genoegen steeds minder kans kreeg
een groot genoegen te zullen zijn naarmate
het langer werd uitgesteld, en in dien
tusschentyd steeds onbestaanbaarder dat het
worden geloogen. En toe het recht oogen-
blik te vinden om met de waarheid voor
den dag te komen, waar telkens tegen
elken nieuwen bestryder. Ook weer een
nieuwe verdediger opstaat die met warmte
zyn zaak tot de zyne maakt, zich de

verwijzing op alle[den] overige tegenwoordige
tegenstanders verschijnt, en waarschijnlijk te
steelt (verkondigd zal worden, door zijne moeite),
indien hij straks daarop door den man zelven
voor niet bij het zwaard getrokken, en zijne
[tegenstanders]
litteraire leven gewaagd heeft, ~~tegenstand~~
[~~[illegible]~~ het fenomeen]
gemaakt en ontwapend worden zal?
Er behoorde meer zielskracht toe dan een
James Macpherson in [4.en] ~~veertig~~ jaar kon
opdiepen, wat zeg ik? meer dan waar-
-over waarschijnlijk de meeste Adamskin-
deren te zijn geval zorgde te beschikken
hebben ~~gehad~~, om zich op een goede dag
~~voor het oog der geheele wereld~~
(aan zucht en op eenstemmig van mis-
leiding en schuldig te verklaren) als waar-
[mede] ~~dan~~ hij die menschen van stap
tot stap ~~zich schuldig gemaakt~~ [zijn gangetjens bezwaard hebben], en
wanneer er dochtans misschien opgew-
kikken kwamen, waarin dat geweten
hem daartoe drong, was het niet (mag
zijn [illegible] heeft hem [hebben] ingefluisterd)
om het niet een nieuwe misdaad voor
velen en zulke menschen, als zich van dan
beginne aan a [illegible] voor hem

in

† Maar! voorzeker zy van het tegenover
zyn aan hunne vyanden aan zyne vrienden
verpligt, te zeggen wat hy weet
en te bewyzen wat hy kon!

(1) "the similes, and other imitations in Ossian are drawn from such various sources, and are so redundant, that the original passages must have been previously treasured up in a common-place book, instead of being supplied by the author's memory as his occasions required."
Laing.

in de hes gesteld hadden, voor de gehele
wereld die hen bewonderde, met opstaande
haren de doorstaan en spoedig afhvallende
schoeve my tegenstanders, die het zeelt
dat zy moeten hebben, immers ontleerd
door hunne groote ligtgeloovigheid en abe-
sluitheid verbeeld hadden. † Stall
~~dat~~ ook niet het Schotsche Vaderland
zich de zaak als de zijne, als een punt
waarmede de nationale eer, ten hoogste gemoeid
was, aangetrokken en moest men het
te stotte overgeven aan de bespotting
van een, ... en ... derzelver aanhangers,
Inderdaad, de strijd was van lieverlede
zoo ingewikkeld geworden, dat
een afstoot met eenige kieschheid
wel niet meer mogelijk was; want waar
de mate der eer die hem daartegen op
oorspronkelijk dichter geworden zou, moest
hy bewyzen, dan beter dan iemand niet hoe
veel er in een ~~de~~ Ossian der derde eeuw, met anderdag oorspron-
kelijk scheppende moest ~~...~~, dat een Macpherson (1)
in de 18de eeuw van daan had,
en

en niet anders verwachten kon, dan dat geschreven, die den Celtischen Ossianus, gaarne wilde ~~zoo~~ vergeven, aan de Celtischen [illegible] en Hooglanders werden aangerekend.

Vergeet niet dat de Gedichten, door het gezijn schenen, het fortuin van den Schrijver hadden gemaakt. Diens eerste ~~opbrengst~~ winst was £ 2000 geweest en de machtige bescherming van een der invloedrijkste Schotsche edelen, Lord Bute. Tantum ei profuit ista fabula de Ossiano.

En ~~wederom~~ daarbij moet men ook dit (het leven) van Macpherson niet voorstellen, als geheel of hoofdzakelijk met dien strijd over Ossian vervuld. Er is veel [Inleganties] gelegenheid geweest, om dien [illegible] ter zijde te stellen en te vergeten.

James Macpherson is een man van groote bedrijvigheid geweest, en niet ~~alleen~~ enkel in [illegible] in Celtische Gedichten. Zijn eerzucht, zijne veelvuldige bekwaamheden en zijne vriendschappen hebben hem allerlei wegen geopend. Van zijn 26ste tot op zijn 41ste jaar

(1) Sir Philip Francis.

jaar, toen hij zich in het graafschap zijner geboorte
op het oud een aangekocht landgoed terugtrok.
Zijn door hem bij onderscheidene gewichtige en voor-
deelige betrekkingen bekleed, heeft hij zich
dienstig in de politiek van zijn land getoond
en daarna eene plaats in het Parlement ver-
worven. Talrijk waren gedurende den
Amerikaanschen oorlog de vlugschriften van
zijne hand, en onder Macpherson behoort hij
tot degenen die tegen de vermaarde brieven
van Junius,(1) aan den Koning", de pen hebben
opgenomen. Bovendien heeft hij nog
historische werken geschreven en
Tacitus vertaald, of als Walter Scott
het uitdrukt, in poëtische zuilen gestolen.
Laat ons hopen dat hij in zijne laatste
dagen er eenig aan gedacht, ja naderhand
besloten heeft het misbruik zijner jeugd te
belyden en goed te maken en
dient dan door een ontydige dood
in de uitvoering van dit loffelijk besluit is
verhinderd geworden. Bij ontkomen van zeker-
heid daaromtrent wacht, wel of waar, de Marmeren

obelisk, die men bij Kingussie boven een groep boomen ziet uitsteken, en waarop men naderbreedende en relief en medaillon van het [gansch] niet onaangenaam gelaat van James Macpherson ontwaart niet dan een weemoedigen indruk. Wat den hoogstgeplaatsten en vermaardsten zijner bewonderaars betreft, de [dweepzieke] „Corsicaansche held, van wien het [zeggen] heeten moest dat, „die na lezen Ossian" hem leven [illegible] den alle ~~[illegible]~~ aandoenlijke grootheid. indien [wellicht] zijn geest daar spookt rondwaalt „Ici haut de cet obelisque" roept een stem hem toe: „De bedrieger bedrogen."

1872.

klaverdes, is de eenige straf. de eenige wrake des Lots niet geweest.

E 7

Varia.

I

Nog iets ~~over de Latijnsche~~ betreffende de Overbrenging in 't Latijn van de „Lenore" van Bürger. (Zie Versch. V. 163 en volgg.)

Na het in 't licht verschijnen van het Vde Stuk dezer "Verscheidenheden", had de heer Mr. J. B. Kan, Rector ~~[illegible]~~ van het Gymnasium te Nijmegen, de vriendelijkheid mij mede te deelen, dat hij in 't bezit was van een afschrift van het mij door de goedheid van den Eerw. Grootschaal medegedeelde Gedicht, en wel door hem zelven, voor twintig jaren, als student aan de Groninger Hoogeschool, naar een ander afschrift ~~uitgenomen~~ genomen. Dat Dav. Phil. Heerma de dichter daarvan zijn, was daar geheel onbekend, maar zijn afschrift beleed hiervan, en daar nog al afwijkingen in ~~dat in de~~ den in de Verscheidenheden medegedeelden tekst, ~~Grootschaal~~, welke hij den goed uitgemaakt mij op te geven, en die ik hier laat volgen, de lezing van den Heer Kan met een K, die van de Verscheidenheden met een V. aanduidende.

Corpl. ~~[illegible]~~ 3. reg. 6.

V. Marita, sponsa, filia. K. Maritus, sponsa filia

Compl. 5. reg. 1.

V. Occurrit mater trepida K. Accurrit mater trepida

ald. reg. 2.

V. Numen, miseriare! K. Numen, o miserere!

ald. reg. 5, 6.

V. Jam mater, deploratum, ah! K. Jam mater deploratum
Valete mundi gaudia — Ah! Valete mundi gaudia

Compl. 10. reg 4.

V. Hinc veniam sit data K. Hinc venia sit data

Compl 15. reg 3. 4.

V. Abductum te, Bohemiâ, K. Abductum te Bohemiam
Hîc advolemus laeti. — Huc advolemus laeti.

Compl. 16. reg. 1. 2.

V. „Num perflent venti aëra, K. Num perflant venti aëra
Curandum nil! Pulsatur — Curandum nil! Pulsatum

ald. reg. 4.

V. Morari hic non datur — Morari hic non datum

Compl. 20. reg 1.,

V. Dextrosque quot, laevosque quot K. Dexthoque quot, laevoque quot

ald. reg. 3.

V. Camporque et saltusque quot K Camporque et saltus quot

Compl. 22. reg 5.

V. Cum choro cantor adsis hic, K. Cum choro adsis cantor hic,

Compl. ~~29~~ 30. reg. 7. 8

V. Fit equus, salce saeva K Fit eques, etc.
Inlego mortis laeva.

Compl. 31. reg 7. 8

V. Laetatur, pallens ora, K. Laetatque, etc.
Cum morte Leonora.

Wat deze varianten betreft, boven sommige van welke de Heer Klan den geneigd aanwijzing van den gedrukten tekst de voorkeur ~~gaf~~ te geven, moet ik ter[?] zeggen dat drie er van Accurrit Compl 3.2.1. venia C. 10. 2. 4. en huc Compl. 15. 2. 4. met het handschrift van den heer Goudstaal geblaken[?] zijn overeen te komen, en Occurrit, veniam en hic niet anders dan opgemerkte drukfeilen. Ook zal men zelfmand twijfelen of eques in Compl. 30. 2. 7. de ware lezing. Dit komt mij niet voor het geval te wezen met de variant Maritus Compl. 9. reg 6. voor Marita, vermits het oorspronkelijke Gathuro heeft. –

Compl. 20. reg 3. Camporque et saltusque quot is zeker corrupt. Wij wagen de gissing
Camporque quot saltusque quot

71

Bilderdijkiana.

In een exemplaar van "Mijne Verlustiging", mij op eene openbare ~~[illegible]~~ boekverkooping door de hand gegaan, las ik, op het schutblad, kennelijk van Bilderdijks eigen hand, maar niet onderteekend, de volgende regelen, die ik u mijn [illegible] presenteer:

Lieve Blaadtjes door de handen
Van een lieve ~~Maagd~~ gegaan,
Zijt mij blijkbare onderpanden,
Dat, waar 't hart niet weet te branden,
't Brosse nog vatbaar is van waan.

De zin is duister. Wil de dichter zeggen, dat de belangstelling door het lieve meisje van dezen bundel betoond, hem het bewijs heeft geleverd, dat waar het hart nog ons geen dartelheid onvatbaar is, het verstand nog door valsche voorstellingen kan worden bedrogen?

"Bijvoegselen tot Mr. J. Van's Aanwijzing der Oude en Nieuwe Dichtkunst, door Mr. W. Bilderdijk en Vrouw K. W. Bilderdijk vervaardigd of nagevolgd." (Overgenomen in Kruseman's uitgave van "Bilderdijk's Dichtwerken" Dl. XV) Vervolg en Verscheidenheden. M. A. bl. 212, 3

"Mijne Verlustiging". Zestien stukjes zijn in dezen bundel door den Heer Van aangewezen als naar ~~[illegible]~~ Anacreon gevolgd. En daarenboven daar van bij dezelfde (~~[illegible]~~ dat onder den titel ("Bilderdijks Dichtwerken" IX. 419)) 6. Beklag (bl. 75–77). (Waarvan de eerste 6 coupletten het 26ste Carmen op den voet volgen, en de overigen uitwerking van het daarin aangegeven thema zijn.

Bloempjens. Het lieve stukje onder den titel: ("~~[illegible]~~ Dichtwerken" IX. 450.) Aanvaart (bl. 27 e volg.) beginnende: In mijn vroege kindsche dagen …
Als ik bij mijn schaapjes zat,

~~[illegible]~~ is in elf coupletten van 6 regels een allerliefste uitbreiding van het volgende Sonnetto van Graun's

En hij ~~[illegible]~~ begon te reciteeren:
In mijn vroege kindsche dagen,
Als ik bij mijn schaapjes zat,
En, met kinderlijk behagen,
Mij bij 't gewelf 't zeeglans wat,
Vrolijk, [illegible] moeite droeg,
[illegible] lacht.

Giambattista Zappi:

I primi affetti.

1) In quella età, ch'io misurar solea
Me col mio capro, e 'l capro era maggiore;
Io amava Clori, ch'insin da quell'ore
Maraviglia, e non donna, a me parea.
Un dì le dissi, io t'amo; e 'l disse il core,
Poichè tanto la lingua non sapea;
Ed ella un bacio diemmi, e mi dicea:
Pargoletto, ah non sai che cosa è Amore.
Ella d'altri s'accese, altri di lei.
Io poi giunsi all'età, ch'uom s'innamora;
L'età degli infelici affanni miei.
Clori or me sprezza, io l'amo insin d'allora.
Non si ricorda del mio amor costei;
Io mi ricordo di quel bacio ancora.

[Ter leeftijd, dat ik naast mijn geitje stond, en lag
Niets grooter was, en het geitje dan 't grootste was opgeheven;
Had ik reeds Chloris lief, en scheen zij me, van dien dag,
Geen meisje of jonge maagd, maar heerlijk wonderbeeld;
Eens zeide ik: „'k heb u lief!" Mijn hart zeide 't; zeker placht
Mijn tong niet veel te weten van, wat meisjes toebehoort:
En zij: (zij gaf me een kus, maar ontbloot woord te hooren:
„Kleen kind! gij weet nog niet wat liefhebben zegt.")
Haar hart ontgloeide voor, als voor haar, andre harten.
Voor mij ook, kwam de tijd dat liefde pas heeft in.
[illegible] tijd van enkel leed en bange zielesmarten,
Daar Chloris mij versmaadt, en ik haar steeds bemin.
Zij schijnt geen woord meer van mijn vlam gewaagd te weten;
Maar ik kan nimmermeer die eene kus vergeten.]

Mengelpoezy, I Dl. bl. 248 [Uitgaaf van Kuipers] Dl. X. bl. 68.) Langstraatje, op Gegeven Maat. (Neem weg, neem weg dien afgerukten mond; enz.) 1795.

Identiek in (Vaderlandsche Letteroefeningen III^de St. bl. 211) dat stukje in den Rollo van Beaumont en Fletcher (de volledige titel is The Bloody Brothers. or Rollo, Duke of Normandy) heb nagewezen, [illegible] dat de Heer Pan en [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] heeft, (die, de [illegible] de Vaderlandsche [illegible] Dl. XV. bl. 429. [illegible] 16 N°. 4.) zeggende dat „dit fraaie versje door B [illegible] de [illegible] van Shakspeare ontleend is, [illegible] [illegible] Measure for Measure Act IV. Sc. 2 [lees Sc. 1.] het eerste couplet voorkomt." [illegible] opmerking: „[illegible] heeft Percy het geheele lied opgegeven in de Reliques of ancient English Poetry." [illegible] de uitgaaf van Shakspear door Delius opslaande lees ik in de aanteekening op Measure for Measure (Dl. V.) ter hovergenoemde plaatse: „Diese Strophe findet sich mit einigen geringfügigen Abweichungen und mit Hinzufügung einer zweiten Strophe in Fletcher's Drama The Bloody Brother. Es bleibt

Zweifelhaft wer der eigentliche Verfasser des Liedes war. Die letzte Zeile erinnert an eine Stelle in Sh.s Sonnets (142)

not from those lips of thine !!
That have profaned their scarlet ornaments !!
And seal'd false bonds of love, as oft as mine.

NB. hier volgt in bijzonder geteekend ***

Evangelische Gezangen. Gez. 146. Op den Herfst. Van dit Gezang, een navolging van Balthasar Munter's „Früh mit umwölktem Angesicht" u.s.w. zegt de heer Van [illegible] (Dichtwerken van Bilderdijk bl. 476). „Op de lijst der vervaardigers dezer Gezangen, die in H., J. [illegible], alsmede in de gedrukte opgave in 1848 bij de Lange te Deventer uitgegeven, wordt Gez. 146 Op den Herfst mede aan B. toegekend, dat ons ook zeer waarschijnlijk voorkomt, hoewel het in geen zijner bundels wordt aangetroffen". Tot versterking kan ik zeggen ~~dat~~ in mijn bezit is het proefexemplaar der Ev. Gezangen, ~~[illegible]~~ aan Vrouwe Antoinette Ockerse [illegible] Mr. O.J. Klein, „in erkentenis van het lied Bemoediging onder No 211 onder deze Gezangen opgenomen"; door

85

* * *

Vaderlandsche Oranjezucht. De naam van dezen Bundel ~~[illegible]~~ komt op de lijst van den Heer Van [illegible] niet voor, zoo min als die van den dichter Klopstock, van wien het bekend is, dat Bilderdijk juist niet behoorde tot zijne bewonderaars. ~~Nog~~! Nochtans is er strophen zijne Ode (1760): Das Neue Jahrhundert. (Kl.s Sämmtliche Werke. 4de B. S. 134. - Leipzig 1856 ~~1760~~), en de Ode van Bilderdijk ~~(1783)~~ (Vad. Or. Z. 205. Dichtw. VIII. 417.) De Alleenheerschappij; als het werk van Deneuvarberg geen mindere beteekenis dan b.v. strophen, zijn Aan Europa, in de N. Mengelingen en het 3de Cantus [illegible] Horatius, op deze lijst aangeteekend. Zie hier de eerste strophen:

Klopstock: Weht sanft auf ihren Grüften, ihr Winde!
Und, hat ein unwissender Arm
Aufgegraben den Staub der Patrioten,
Verweht ihn nicht!

Bilderdijk:
Ruischt zacht langs 't graf der ware helden,
O winden! zacht! ontrust er geen!
Licht stof kunne ook door de open velden,
Onkenbaar, met uw adem heen.
Laat mein en wond uw kracht ontgelden!
Ontziet dat heilig stof alleen!

Zweifelhaft wer der eigentliche Verfasser des Liedes war. Die letzte Zeile erinnert an eine Stelle in Sh.s Sonnets (142)

not from those lips of thine!!
That have profaned their scarlet ornaments!!
And seal'd false bonds of love, as oft as mine.

NB. hier wordt ingeschreven des. geteekend * * *

Evangelische Gezangen. Gez. 146. Op den Herfst

Van dit Gezang, een navolging van Balthasar Munter's „Früh mit umwölktem Angesicht" u.s.w. zegt de heer Dan („Dichtwerken van Bilderdijk" bl. 476). Op de lijst der vervaardigers dezer Gezangen, die in H. J. is aanwezig, als mede in de gedrukte opgave in 1848 bij de Lange te Deventer uitgegeven, wordt Gez. 146 Op den Herfst mede aan B. toegekend dat ons ook zeer waarschijnlijk voorkomt, hoe wel het in geen zijner bundels wordt aangetroffen".

Tot versterking kan ik zeggen dat in mijn bezit is het prachtexemplaar der Ev. Gezangen, aan Vrouwe Antoinette Okkerse wed. Mr. O. J. Klein, „in erkentenis van het lied Bemoediging onder No. 211 onder deze Gezangen opgenomen"; door

door mij ook, ...

Ach tijd van enkel leed en bange zielesmarten,
Daar Chloris mij verscheurdt, en ik haar ...
Zij spreekt geen woord meer en mijn weg geweld te weten;
Maar ik kan nimmermeer die ene kus vergeten.]

* * *

Vaderlandsche Oranjezucht. De naam van dezen Bundel komt op de lijst van den Heer Dan niet voor, zoo min als die van den dichter Klopstock, van wien het bekend is, dat Bilderdijk juist niet bijzonder tot zijne bewonderaars behoorde! Nochtans is er tusschen zijne Ode: Das Neue Jahrhundert (Kl. Sämmtliche Werke 4e B. S. 134. - Leipzig 1856), en de Ode van Bilderdijk (Vad. Or. Z. 205. Dichtw. VIII. 47) de Alleenheersching: Aan het volk van Denemarken geen mindere betrekking dan b. v. tusschen zijn Aan Europa, in de N. Mengelingen en het 3e Canto der Horatius, op deze lijst aangeteekend. Ziehier de eerste strophen:

Klopstock: Weht sanft auf ihren Grüften, ihr Winde!
Und, hat ein unwissender Arm
Ausgegraben den Staub der Patrioten,
Verweht ihn nicht!

Bilderdijk:
Ruischt zacht langs 't graf der ware helden,
O Winden! zacht! ontrust er geen!
Licht stof kunne ook door de open velden
Onkenbaar, met uw adem heen.
Laat meir en woud uw kracht ontgelden!
Ontziet dat heilig stof alleen!

<u>Klopstock.</u>

Veracht' ihn, Leyer, wer sie nicht ehrt!
Und stammt' er auch aus alten Heldenstamme, veracht ihn?
Sie entrissen uns den hundertköpfigen Herrschsucht
Und gaben uns einen König.

<u>Bilderdyk:</u> Maar plet, verplet, ô Noordorkaanen
Verpletterd, wie hun' naam niet acht!
Al strekten duizend Zegevanen
Tot glorie van zijn voorgeslacht.
Verplet, verplet, ô Noordorkaanen
Wie dezer braven naam veracht!

Wat helden? — Helden, nooit verzongen!
En, Minnezangers van ons vaderland:
Dit duizendhoofdig dier besprongen,
Geworgd, getemd hebt, en vermand;
Een volk aan 't doldloos juk ontwrongen;
En éénen Heerscher gaaft aan 't Skandinaviesch strand!

<u>Klopstock.</u>

O Freiheit,
Silberton dem Ohre,
Licht dem Verstand und hoher Flug zu denken,
Dem Herzen gross Gefühl!

O Freiheit, Freiheit! nicht nur der Demokrat
Weiss was du bist,
Des guten Königes glücklicher Sohn,
Der weiss es auch!

<u>Bilderdyk:</u>

O Vryheid, zoetste klank voor de ooren!
Gy vuurvlam door 't verstand, dat, van een drift geraakt,
Door 't ongeachte heen durft sporen,
En alle lichaamsbanden slaakt!
Voor wie de trek, ons aangeboren,
Ons hoogst geweld en wellust maakt!

~~[illegible]~~

O Vryheid!... Neen, ô neen, geen hoop van
Wier breidellooze wil elkander tegenstreeft, —
Geen aanhang van verdeelde Staten,
Waarby een heerschlyke invloed leeft!
Een's Konings juichende onderzaten:
Die daar, by wie men Vryheid leeft!

Van nu aan verlaat Bilderdyk zyn duitschen voorganger meer en meer, schoon het duidelyk is dat deze ode hem steeds voor den geest

blijft spelen, gelijk dan ook in dezelfde gebeurtenis
waar omtrent zij beide uiteenloopende gevoelens,
beiden de lier in de hand hebben gegeven.
Da Costa (de Mensch en de Dichter B. bl. 412) zegt
ervan: "De Ode Alleenheersching, ten jare 1792
[lees 1794] afzonderlijk en later in de Vaderlandsche
Oranjezucht uitgegeven, was eene hulde aan het
Deensche Volk van wege het goed verstand tusschen
Troon in ~~[illegible]~~ de jaren 1660 en 1661, toen aan
Koning Frederik III door gemeen overleg van
den Vorst en de Standen des Rijks, eene
onbepaalde Souvereiniteit werd opgedragen,
tot tegemoetkoming aan de klachten van den
Burgerstand tegen den adel, en tot voorkoming
langs dien weg ~~tot~~ van een dreigenden burger-
krijg tusschen de aristocratische en de de-
mocratische partij." –
Klopstock's Ode klinkt op het Eenmütige
der gebeurtenis (1760). Bilderdijk houdt
daar in 1793 (het jaar van den Koningsmoord in
Parijs) het revolutionnair Europa voor.

NB. Men wijst
Evangelische Gezangen aan

door de gecommitteerden tot de zaak der Kerkgezangen 17.
vereend. In dat exemplaar staat, naar ik meen,
met de hand van den bezitter, bij elk Gezang de naam
des vervaardigers aangeteekend, en ook daar
die ik den naam van Bilderdijk bij Gez. 146.
Da Costa heeft dan ook geen zwarigheid gemaakt
het in de Uitgave bij Kruseman op te nemen.
(Dichtw. v. Bilderdijk XIII. 204). –

– Als door den Heer Klinkert hem medegedeeld
vermeldt de Heer Pan (Dichtw. v. Bilderdijk
bl. 554) eene navolging van Bilderdijk, van
de acht regels door Walter Scott als motto
bij Kapittel 27 van zijn Roman The Fortunes
of Nigel geplaatst, en geteekend The Tribunal.
Uit de volledige uitgave ~~van Scott's~~ zijner Gedichten
blijkt dat ook dit motto gelijk zoo vele andere
van Scott's eigen maaksel is. –

—

Keizerrijk
is de laatste dezer van het

Naslag. Het is bekend dat ~~de Hollandsche~~
Vertaling der Fransche wetboeken ~~[illegible]~~ aan Bilderdijk
opgedragen is geweest –, een arbeid, intusschen,
(zegt da Costa, ~~[illegible]~~ "De Mensch en
de Dichter Bilderdijk" bl. 258) die weldra gestaakt
werd, en waarvan alzoo de geschiedenis, gelijk de Vertaling

later in het licht kwam, wel niet aan Bilderdijk te wijten is." Wat dat bij, betreft heb ik altijd een groote grief tegen deze vertaling het gebruik van het woord ~~[illegible]~~ door Loveri aangewend, als of dat goed hollandsch ware. Ondertusschen leest men het bij Vondel, (en het schijnt de eenige plaats te zijn)

De koninginnen en princessen zijn besmet
Met schuldigheden der moort en neerslagh
Van haer mans,
(Palamedes 2. Bedr.)

~~[illegible]~~

en bij Hooft in Ned. Historiën genomen op den nederslagh geperpetreerd door ... Brieven, uitgeg. door Dr. v. Vloten 96. Zie ook Kiliaen in voce. — Te Gent vernam ik van letterkundigen dat het in Vlaanderen nog in [illegible] gebruik is. —

Uit het leven van Bilderdijk.

De volgende Anecdote is te karakteristiek om niet aan de vergetelheid te worden ontrukt. Mijn zegsman is ~~[illegible]~~ wijlen de Dichter Hendrik Harmen Klijn Delft.

Bilderdijk had in eene letterkundige afdeeling (~~der~~ "Hollandsche Maatschappij"?) ~~[illegible]~~ een deelstuk door hem hooren voorslagen, waarvan hij zeer ingenomen was en dat hem in eene zeer opgewekte stemming bracht.

Het gevolg van die stemming was, dat hij te huis gekomen zelf ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ aan ~~[illegible]~~ het ~~[illegible]~~, dichten ging en zoo zeer en [illegible] geraakte dat hij vergat naar bed te gaan.

Klijn, die hem den volgenden morgen bezocht, vond hem, nog in de kleederen van gister avond, ~~[illegible]~~ in het gesloten vertrek.

Hij had in den nacht ~~[illegible]~~ een dier voortreffelijke groote en deels stukken van didactischen aard, welke de tijdens zijn verblijf in Leiden aan uitgegeven bundels der dichtkunst verschenen, begonnen en ~~[illegible]~~ voltooid.

Ik meen althans te hebben de Geestenwereld (Afdeel. I.) Anderen zeggen mij dat het het Waarachtig Geluk (Afdeeling II) moet zijn geweest.

Wat dat ook zij dit stuk door B. in een letterkundigen kring ~~[illegible]~~ voorgelezen worden.

Maar als de bepaalde dag aanbrak, vond de dichter zich zeer ongesteld. Hij liet ~~[illegible]~~ zijn vriend Klijn ~~[illegible]~~ komen, en ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ verzocht hem (in zijn plaats

de verloting te doen." „Maar Papa," zeide Klijn, die genezen was (die naam heb ik u gesproken); „en juist al dit voortelezen gaat boven mijne geschiktheid. Daar moet gij eens van een [illegible] van Lennep (J. D.) [illegible]." „Neen," antwoordde Bilderdijk; „die jongens kennen het niet. En gij lacht hij en ging voort: „gij kent het ook niet; maar gij hebt te maken [illegible] niet om het te kennen." Na nog eenige tegen vertelling, gaf Klijn zich gewonnen, en het handschrift werd hem toegereikt. „Wat is dit?" riep Klijn, als hij het inzag, uit; „dat [illegible] der [illegible] en blaauwe streepen onder twee verzen?" „Dat is mijn musiek!" antwoordde B., „daar moet gij [illegible] lezen." — „Maar die ik geen kans toe," zeide Klijn, „ik zal het lezen op mijn eigen manier mijn best doen." —

De dag der verloting kwam, en Klijn kweet zich van zijne taak. Er was een kamerscherm in het vertrek opgesteld. Wie kwam, als Klijn aftrad en zijne plaats vindt geen [illegible] achter dat kamerscherm, in een bruine [illegible] te verstoppen? Niemand anders dan Bilderdijk, die, [illegible] zich bij dien schoolkast [illegible], de voorlezing [illegible] had [illegible] Saentorrens en over Klijns voordracht zoo tevreden was, dat hij hem voor aller oog omhelsde en op de wang kuste, en betuigde, niet gewoon te hebben dat een [illegible] dichtstuk zoo wel las!" —

...and gezongen en ontstonden. Maar
...e ~~[illegible]~~ hedselye met ~~alle~~ alle andere middeleeuwsche
...en een gelijksoortig karakter, kenmerk- (van ander)
...van deze aan Ossian toegeschrevene in
...toon, geest, taal, maat, zijn afwijkende.
Daarentegen was ~~is~~ hier al het eigenlijke Schotsch
geworden terwijl er noch een Koning Fingal,
noch een Koninkrijk Morven in 't Westen van Schotland,
noch (aldaar) eene plaats van den naam Selma, ~~[illegible]~~
geweest was ~~is~~ - Zoo min als de ~~[illegible]~~
verdamtwekkende grot in de † basaltmassa
die ~~der~~ het eiland Staffa uitmaakt anders
dan ~~[illegible]~~ als een beeld van de Macphersonsche
verdichtingen des naam van † Fingal grot ontvan-
gen heeft, daar zij van ouds her, naar den
verbluffenden ~~[illegible]~~ echo die daarin gehoord wordt,
Uagh-na-bhinne, Muziekgrot, geheeten
heeft. - †

Het middeleeuwsche lied van Eragon's Inval,
is de blijkbare aanleiding tot MacPhersons
Slag van Lora. Zie hier, als een voorbeeld,
den aanvang:

> Eens als St. Patrick geen Psalmen zong
> En tijd tot ~~[illegible]~~ rusten ook had en zich gespoed,
> Ging hij tot Ossian, den zoon van den Fing
> Wiens woorden zoet waren in zijn oor.

Bijlag 2 37.

„Gegroet, edelmoedige, oude man,
Opperhoofd [?] in uw huis,
Gy ~~held~~ [dapper] held van Aardschen [?] zoord,
Die nooit en hemel vertoorn [?] aanzegt [?]!

Vernemen moet ik gaarne van u
O kleinzoon Cumhal's sterk van verstand [?],
~~Dat~~ Der Finniers alle grootste nood,
Sints gy u by hen hebt gevoegd!"

—

Antw. „Oprecht vermeld ik u alleen
O Patrick, liefelijker Psalmen woord,
Der Finniers alle grootste nood
Zoo lang er Finniers zijn geweest!

Hoor nu den aanvang van den Slag van Lora:— Hier komt Ossian tot den aan de kluis [?] levenden Culdeeër.

Zoon van 't verre gewest! Bewoner van 't eenzame berghol!
Hoor ik 't geruisch van uw bosch? Of is het de toon der gezangen?
Luid is myn oor is de stroom, maar ik hoor er een liefelijke stem bij.
Prijst gij de vorsten des lands in uw lied, of de geesten der winden?
Maar zie eens uit naar die hei, gy eenzame rotsenbewoner!
Daar ziet gy graven, begroeid met lang en fluisterend heigras.

En

En van steenen gevormd, maar kruinen met mos over-
dekt zijn.
Gij ziet ze zoon van de rots! maar Ossians oogen
zijn donker.

Van het gebergte stort een stroom, met geweldig gedruisch
zijne schateren
Rond om een grazigen heuvel. Vier mosrijke steenen
verheffen,
Midden in 't dorrende gras, op den top hunne kruins.
Twee boomen,
Door de stormen gebogen, verspreiden hun uitstekende
takken
Over dit enge verblijf, uw donkere woning Erragon;
Hier is uw huis. Het gestoel uwer schelpen is
lang reeds in Lora
Uit het geheugen gegaan. Uw schild werd zwart
in uw feestzaal
Erragon! Gij koning der schepen! Gij vorst van
't verafzijnd Lora!
Hoe zijt ge op uw bergen gesneuveld? Hoe stierf
er de dappre?
Zoon der verborgene grot! In dien ge in ge-
zangen vermaak schept;
Hoor dan den vleugelslag van Lora, wiens kletteren
voorlang reeds voorbij is.
Zoo klonk 't geraas van den donder op 't somber
gebergte; maar 't is over.

'T Lieflijke Zonlicht keert weer, met verdreven stralen. De rotsen
Lachen met glinsterende kruinen, de heuvels met groeiende toppen.

~~Het~~ Het oude lied gaat dus voort:

Fin, eens in der helden tijd,
Bij ~~[illegible]~~ het Maal er twee vergat,
Fingals op de roode berg;
Dit verwekte toorn en wrok.

„Nooit geen niet weder van 't feests
sprak Maronnan, ~~met den [illegible]~~ doet van stem,
„Ik en ~~[illegible]~~ Aldo, ~~[illegible]~~ voor ons zijn [illegible] op
~~[illegible]~~ zegen uit de dienst van Fingal."

Zwijgend namen zij schild en zwaard
Droegen de [illegible] naar hunne schepen heen;
Trokken de schepen naar Lochlin voort,
Lochlin het rijk der blinkende troons.

De schoone Helden werden er steeds
de vrienden des Konings, de [illegible] [illegible]
[illegible] de [illegible] Conchar des [illegible] van zwaard,
En Aldo, die geen verzoek afslegt.

Een lichte liefde der Koningin
~~[illegible]~~ Des Koningsschilddrager Lochlins bewogen
Door Melo den kryggsman, met Lokking borstel,
Met hem begroef zij het schandelijk verdrag.

Om hem verliet zij des Konings bed.
Dit was de daad, waar bloed om vloot;
Met hem van Almhuin, den Feniers kamp,
Om de Zee ontvloden zij.

—

In de Slag van Lora heet het:

Cormac's boozen ontving eene vloot van de golven van Erin.
Onze witte zeilen hingen los bij de masten.
Achter de borstweer van Morven huilden de stormende winden.
's Konings jachthoorn klonk. Het hert sprong op van zijn rotsen,
Onze pijlen doorvlogen de wouden. 't Feest van de heuvelen
Werd ander & prachtig bereid. Onze vrolijkheid op onze rotsen
Over de neerlaag van Swaran was groot. Maar men had op afgaatmaal
Twee van de helden vergeten. De toorn hunner boezems ontbrandde.
Heimelijk draaiden ze, in 't rond, hun gloeiende blikken. De zuchten
Barstden voort uit hun borst. Men zag hen menigmaal 't samen
In gesprek, en van zich hunne speeren ter aarde geworpen.

In onze vreugd was dit paar voor ons, als twee donkere wolken,
Als twee kolommen van mist op eene effen zee, die wel glanzen
Tegen het licht van de zon, maar den zeeman een stormbui doen vreezen.

" Ziet wij zijn uitte daden onbekend!" zei de trotsche Maronnan;
" Rijs dus op naar den westelijken wind; en laat ons, o Aldo!
" 't Schuim van de noordelijke baren doorklieven.
" Men heeft ons vergeten op het feest, schoon ons staal met bloed is geverwd. Laat ons ijlings
" Fingals gebergten verlaten, en Sora's koning gaan dienen!
" Zijn gedaante spreekt schrik aan. Het oorlog trekt daar, en zijn krijgsdaden.
" Laat ons in andere landen door 't strijden vermaard worden, Aldo.
Op deze taal greep elk zijn zwaard, en zijne ledeören [illegible];
En zij drukten te zamen naar Lumar's ruischende zeebaai;
Snellend en daar naar het hof der krijgsmoe[illegible].
Ergon der vorst van de springende rossen... dijn koning van Sora,

Het derde punt dat door de Iersche Geleerden tot klaarheid gebracht werd, was dit dat deze dichtarbeid ~~dichtwerken~~ aan geen oude ersische handschriften ontleend ~~waren~~ was.

Macpherson had beweerd dat dit ten minste met een gedeelte van zijn werk het geval was geweest, en zijne vrienden hadden het bevestigd door te verhalen dat zij oude bestoven (en bestoven!) manuscripten in zijne handen gezien hadden.

Zoo dit waarheid geweest was, dan bewees echter niets [?] gebleken dat het inderdaad zeer oude, en ~~manuscripten geweest waren~~, evenmin dat het ersische waren geweest; ook niet dat deze oude ersische manuscripten uittreksels [?] gedichten van Ossian inhielden; maar wel was het zeker dat indien dit het geval geweest waren Macpherson ze niet zou hebben verstaan. Hij had waarschijnlijk in zijn jeugd als Bergschot ersisch gesproken, maar het was gebleken dat hij het met de gewone zamentrekkingen ~~contracties~~ en in ersisch schrift niet lezen kon. Wat hij oude H.S. in handen had gehad waren zeker [?] twijfel iersche gedichten geweest, sommigen wel in nieuweren vorm overgebracht, of door deskundige afschrijvers van ophelderende glossen voorzien. De meeste zijner Ossianische dichtingen waren daarop gegrond, op de wijze waarop Shakespeare

* en wel bepaaldelijk afschriften van sommige aanzienlijke Geleerden

† Gaelisch Leosmore, (de groote hof,) een vruchtbaar eiland op de westkust v. Schotland, in oude tijden de zetel van den bisschoppe van Argyle, die zich als Episcopi Lismorienses aanduiden.

Bylage 8

Histoire de France, par l'Abbé Montgaillard
Tom V. 1797.

~~Histoire~~

<u>Montgaillard</u>. Histoire de France. Tom V. 1797.

<u>Arnault</u> Souvenirs d'un Sexagénaire.
Tom IV.

Lockhart Life of Walter Scott

<u>Edinburgh Review</u>, Vol. VI. April 1805 .... July 1805. p: 429–462

Art. XV. Report of the Committee of the Highl. Soc. of Scotland, appointed to enquire into the Nature and Authenticity of the Poems of Ossian; drawn up according to the Directions of the Committee, by Henry Mackenzie, Esq. its Convener and chairman. With a copious Appendix, containing some of the principal Documents on which the Account founded. Ed. and London, pp. 343. 1805.

The Poems of Ossian, &c. containing the Poetical Works of James Macpherson, Esq. in Prose and Rhyme. By <u>Malcolm Laing</u> Esq. 2 vol. 8o. pp. 1211. 1805.

Dit artikel was van de hand van <u>Walter Scott</u>.

bylage 1

Amsterdam den 9 April 72.

Hoog Geschatte Vriend!

Gij ontvangt hiernevens het boek van Dr. Arend dat ik U gisteren beloofde. Gij zult er uit zien, dat hij een beslist voorstander was van de echtheid der Ossiaansche Gedichten. Ik was nog onlangs onder den indruk van de vele gesprekken met den geleerden man, toen hij het Werk schreef gevoerd. Ik voeg er bij eene Voorlezing van denzelfden Auteur over de tijdgenooten van O. die zeker al weinig instemming bij U kan vinden. Hoe het zij: ik verlang zeer naar uwe Voorlezing, die mij veel zal ophelderen, waaraan ik nog twijfel. De vraag is toch nog altoos bij mij hoe Macpherson die een zeer middelmatig poeet was stukken heeft kunnen vervaardigen, die toch

met zonder poëtisch gehalte waren, en velen der als bewogen te beschouwen zijn tot geestdrift opwekten.

Ontvang nu herhaald mijn vriendschappelijken groet met opregte hulde, van

Uw ouden Vriend

J.v.K.

bylage 2

Haarlem, 13 Dec. 64

Geachte Heer en Vriend!

Myne belofte om onderzoek voor U te doen naar de laatst uitgekomen geschriften over Ossian, is my niet uit de gedachten gegaan; maar te Haarlem is daaromtrent niet veel te vernemen, en ik moest myne berichten dus van elders halen. De „Transactions of the Ossianic Society" (Dublin 1855) schynen het meest op de hoogte te helpen. Over den historischen Ossian heeft zekere Mc Lauchlan in het „Archaeological Journal" v. 1857 een stuk geschreven. In Miss Brooke's „Reliques of Irish Poetry" (Dublin 1789) moeten authentieke fragmenten van Ossiaansche poezy te vinden zyn. Een vriend van my is in het bezit van „The Poems of Ossian, in english verse by Capt. Hall and others. Edinburg, Black 1861," en ik zelf

ben de editie van Johnson door Croker zyn, waarin J.'s „Tour to the Hebrides" en vele brieven van hem voorkomen. Beiden staan ter Uwer beschikking. Eindelyk vindt U in de Encyclopaedia Brittannica (Edinb. Black. 1859, Vol. XVII), die zich op de Stads-bibliotheek te Amst. bevindt, een overzicht van de kwestie. Kom ik er iets meer van te weten dan meld ik U dit nader.

De familie – ook Uw Vader – is volkomen wel en verzoekt de groeten aan U en de Uwen. Met hoogachting, steeds

Uw dienstw. vriend

P. A. Tiele

Edinb. Review VI. 461.

Rev. Mc Lauchlan
Archaeological Journal 1857

bijlage 3

Bilderdijk.

Mengelpoezy Voorrede. V

1798.
— en vrijere Navolgingen van O., welke het voordeel hebben van naar het oorspr.-delf bewaard te blijven, Macpherson's Engelsche uitgave niet door den [illegible] te leeuwen, en veel [illegible] ('t geen in stukken die van anderen tot ons komen veel al eene aanmerkelijke bijzonderheid aangetroffen mag worden) [illegible] [illegible] verlangen te volgen.

1803 Poezy I. XIV: volgens mij O. en welkomen aanmerken op de woorden van Plinius:
"Invenire praeclare et enuntiare magnifice interdum etiam Barbaris solent; disponere apte et figurare varie, nisi Eruditis negatum est."

1814. Affodillen II. bl.
'Darthula en Oithona'. 1805.
(en Ossian [illegible]);
Nog mag ik hier bijvoegen dat ik niet twijfelen, of de oefening van dit stuk is bij Ossian [illegible]; doch het heeft meer dan andere door verplaatsingen en [illegible] oorspronkelijke samenvoegingen en [illegible] door [illegible] en door [illegible] [illegible] en verwrochtingen van den oorspr. te geleden.

bylage 4

Albin means Highlands i.e. Scotland. (Gaelic Alp Celtic Alp. our Alps) Albin is rather Alp-ben (son of the hills, i.e. hill-country, or Alp-inn hilly island –

Book of Phrase and Fable.

fig 6

[illegible]
de Genève,
1884. Oct. Nov.

byl 7

Louis Baour de Lormian
geb 1772. heeft behalve zijne
Omasis en een aantal kleinere
dichtstukken, Ossian
in fransche verzen overgebragt.

Buonaparte, die eene
bijzondere genegenheid voor
deze dichter gevoelde,
gaf den vertaler zijne goed-
keuring over zijn arbeid
op eene zeer vleiende wijze
te kennen; waarom deze
dankbaarheid zijn [illegible]
de vertaling van Tasso's Jerus. Verl.
[illegible] door Baours zijne
minder gelukkige [illegible].

Lange. N. Letterk.
448.
9. 449.

1 V. Kemper N. Lebbeke. byl 8

Ofraan. Orpriabeb. 119.

(NS 1834) 126

bijl 9

Napoleon I. Quarterly Review
April 1870.
(Histoire de Napoleon I. Par P.
Lanfrey T. 1 & 2. Paris 1867. 3. 1868
4. 1870.

English Essays 3. p. 281.
10 Dec. 1797.

The Directory had no alternative but to give him (Napoleon) a magnificent reception. An altar de la Patrie was erected in the court of the Luxembourg loaded with trophies, surmounted with allegorical statues, the walls draped with banners, and a vast amphitheatre constructed all around. There the Directors, the officials, and the diplomatic corps in full dress, received the guest. An immense crowd filled the court and the neighbouring streets, and his appearance was the signal for deafening and frequently renewed acclamations.

Talleyrand spoke first, and speedily transgressed the line which separates the sublime from the ridiculous. After exalting the military exploits and capacity of the young hero to the skies, the orator painted the victor of Lodi and Arcole as a stoic detached from all worldly grandeur, having no taste except for simplicity, obscurity, the abstract sciences and "that sublime Ossian which seemed to detach him from the earth". Verte

Waves:

p. 2)

Walter Scott. Life of N. B p. 257. a.

Note. 1. Buonaparte arrived, dressed very simply, followed by his aides-de-camp, all taller than himself, but nearly bent by the respect they bore to him. M. de Talleyrand in presenting Buonaparte to the directory, called him the Liberator of Italy and the Pacificator of the Continent. "He assured them that General Buonaparte detested luxury and splendour, the miserable ambition of vulgar souls, and that he loved the poems of Ossian particularly because they detach us from the earth." Mad. de Staël* tome II. p. 203. Montgaillard tom V. p. 83.

* Considerat. sur la Rev. française

Byl 70

Hoe gemakkelijk het is in den stijl van Macpherson, Ossiaansche dingen te schrijven, bewijst ons ook Lord Byron's

"The Death of Calmar and Orla" an Imitation of Macpherson's Ossian.

waarover "the story, though considerably varied in the catastrophe, is taken from Nisus and Euryalus" — Zie Byr. Works ([illegible]) in mijne Editie II. p. 256.

Vgl. wat Walter Scott in Monkho[illegible] deed onder den naam van Macpherson II.

byl 77

Van Haren over Ossian.

J. D. Nepveu. Eene bydrage tot het
leven van O. Z. v. Haren
Utrecht 1868.

Ensen brief 1778. ? waarin [Rousel, en
[van Alphen
Ossian der Sch. krachten gegript
wordt:
- Avec quelle satisfaction n'avons
nous pas trouvé qu'un Bard, sorti
des forêts de la Calédonie ou de
l'Irlande est venu enseigner la
Poësie à Homère en Grèce ou dans
l'Asie Mineure?-

et plus loin:

„Nous avons remarqué que le poëme
de Fingal et Temora est effectivement
un ouvrage des Bardes qui
ne savaient pas écrire: ce que nous
supposons par ces vers de Lucain:

Vorquoque etc.

Nous croyons que ce poëme
est l'ouvrage de quelqu'un qui n'aiant
rien à faire s'est amusé à amonceler

les trois ou quatre cent idées gigantesques et trois annullées de croire que l'écriture runique est très postérieure au temps des Bardes, de Fingal et d'Homère, que vous avez vu cette fois ici pour la première fois à côté l'un de l'autre.

bijl 12

Fion. Seanachie.

Leve v. Malcolm hill.

Baour Lormian.
Person cald by..?

Celarolle begrepen of
Zeet?

Desplaces of Balclutha

Voor de verwondering van
de preacht voor Ossian.
Zie Walter Scott 128. 1e kolom
+

& voor de duistere
Meenings v. M. Phe
129. 1e kolom.

& Ze den
e corrupted
sheets

Om van Macpherson.
de meesters —
de duisters —
Zie W. S. 129

De ondergeteekende Koster der Janskerk neemt de vrijheid den WelEerw: Zeergel: Heer Dr. N. Beets beleefdelijk te herinneren, dat de buitengewone huwelijks-inzegening van den Heer Hendrik Schuëngel en Mejufvrouw Gerarda Hillegonda van der Schroeff, zal plaats hebben, op Maandag den 26 February 1872, des namiddags te een ure, in de Janskerk.

A. de Bruijn

Tels étaient les bruits de Paris quand je reçus ainsi que Regnauld une invitation à dîner chez le ministre de la police, chez Fouché, qui depuis qlqs mois remplissait cette fonction...

Le dîner n'était pas un piège — „J'ai voulu, dit le ministre au général [Bonaparte], vous faire rencontrer ici les personnes qui vous sont le plus agréables." Poussant la galanterie jusqu'à l'excès il fit suivre le dîner d'un concert dans lequel Laïs et Chéron chantaient des poëmes d'Ossian, mis en vers par Chénier et en musique par Jatenelle.

Arnault

Souvenirs d'un Sexagénaire

T. 4. p. 352. —

Byl 14

Ossian. v. Bilderdijk

Die Pan. Zie op

Bilderdijk. bl. 24. 25

bl. 87. 88.

belangrijk genoeg ook om

~~Die~~ anders dan

behandelt.

byl 15

O Gysaard! ook er God (Yorny)
uw schitterend Heilwerk
Hefft Lunvor gloed dan
Opan
Va Alpen Vrede
Mergel. u Broze & Borg

Ho exp Riedel & Rhone
R.A.! –

Byl 16

Ik zou niet weten waarom.

Is Grietje volgens? 'k Zou mij schamen!
Ik leef aan elk op aarde kind,
Maar weg geen mensch. De Grietjes kennen
Toch ook ter wereld wel niet meer dan éénig kind.

Wat gaat mij haar verkiezing aan?
Mij leert het toch de waarheid zien?
Haar half geopend mondje,
En kusjes die van haar lippen vlugten,
En traan, een edele smart alleen
Dringt dieper door in mijn gebeente,
Dan kunnen wel aan haar oorden 'k kan:
Mij treffen meer 't offeren.

Naar Claudius

Tollens.
Nalezing bl. 66.
1855.

Opgaven.

bijl 17

Schoon ik de Femora, waar-
deze plaats uit genomen is, voor
een menschenaapje houd, uit zijne
en andere verwante fauna bewijzen:
doen, dat slot van het Deckstuk
is ~~[illegible]~~ dobber van hem.

Beleefdelijk,
Uw dienstwillige
[illegible] IV.

byl 18

7

Lied

Stances sur Homère et sur Ossian.

~~met~~ van Le Bruin.

dat aldus sluit:

Vive Homère! qui rien dans guide
Et des Fingales et des Oscars,
Et des poëmes en vain d'un Barde,
Qui chante au milieu des brouillards.

met de vrije navolging van Bilderdijk, achter diens Mensch & Zelfbeschouwing 1821.

Quest'ultimo [Silvio P.] contava appena dieci anni quando fece il primo tentativo drammatico. Ispirato dalla lettura di Ossian, il quale, per la maestrevole versione del Cesarotti, formava in quel periodo l'estasi della gioventù italiana, s'appigliò ad un argomento tutto ossianesco al cui il genio del tempo s'inchinava. Può improvvisarsi all'Italia un certo andazzo di moda che predomina le lettere per una stagione più o men lunga: il misticismo platonico dei sospiri petrarcheschi cedè il luogo alla vuota ampollosità del delirio marinesco; questa alla svenevole leziosaggine del canticchiare arcadico; questa, alla cupa melanconia dell'immaginar caledonico, che preparò la strada alla tuttora dominante bizzarria

bizzarie romantica; ma quella moda fu più passeggiera che le precedenti, e il Pellico fra se ritrasse con tutti gli altri.

Notizie preliminari alle memorie di Silvio Pellico [nat. 1789]

Le Mie Prigioni VIII

Ik zou niet weten waarom

De Grieken volgen? 'k Deed 't mijn leven lang!
'k Leerde aan elk zijn eigen kind,
Maar wij geen menschen. De Griekenkennis
Ook is de wereld niet zoo meer dan
eenen zin.
Wat gaat mij hun stijging aan?
Mij leert natuur de ware plaats!
Waar halfgesmoord zucht
Een woord, die van haar lippen vlugt,
Een traan, een edele parel alleen
Dringt dieper door 't merg en been,
Dan komt met al de boeken van 't kaar:
Die twijfelt nooit; vraag Oefsiën.

Tollens. Oorspr. Ged.

Naar Claudius.

"Op Klopstock's voorgang beijverde de edele Jesuiet Michael Denis (geb. 1729 + 1800) den [illegible] deels te vertaling der Ossian's tus even ontdekte gedichten, in verzen, deels om de oude Duitsche helden in Bardenzangen te verheerlijken."

de Kampen N. Lett. IV. 202.

Kretschmann's liederen van Rhingulf der Bardel dijn, welcke navolgingen der oude Barditen — — —, als mede eenige navolgingen der Ossian. (geb. 1738). ald. 213.

Frederik Leopold Graaf van Stolberg (geb. 1750 + 1821) bragt (behalve de geheele Ilias) [illegible] en Aeschylus, uitgelezene samenspraken van Plato, en gedeelten van Ossian over. ald. 252.

Zu den Macpherson'schen Ossian
Lesef. v. Haupen Nr. 367.

1822
Hamaker

Bijl. 22

Uit „Over Ossian's Berrathon": door Prof. H. A. Hamaker.
In Kampens Magazijn I. 1822.
(Bibl. Ned. Lett. 8°. 490).

bl. 127, 8. (Inleiding)

Jammer intusschen, dat ontzettende staatsomwentelingen, geduurige volksverhuizingen, de bijgeloovige zelotijzucht der nakomelingschap, en de jaloersche en volkomene staatkunde van vreemde geweldenaars, ons zoo menigwerf beroofd hebben van de eenige gedenkschriften, geschikt om het volgelijkend beeld der eeuwen, om de volgende geslachten te bewaren. Ik bedoel de zangen der dichters, waarin zij de daden hunner [illegible] of tijdgenooten vereeuwigden, hunne krijgers ten strijde aanmoedigden, of den lof hunner goden verhieven. In het bijzonder trof dien noodlottige [illegible] de voortbrengselen der Barden, de helden-dichters van den Duitschen en Celtischen volksstam. De [illegible] tot den oorlogsdienst en dapperheid der oud-Germaansche en Brittische krijgshelden eenig [illegible] in den mond der zangers; de talrijke [illegible] in Duitschland onder Karel den Grooten [illegible] zijn allengskens in vergetelheid weggezonken; en het doodvonnis, door koning Eduard den I over de oude Welsche Barden uitgesproken, verdelgde met eenen slag de eeuwenoude overblijfselen der Brittische [illegible] landheid, welker [illegible] en zeden en geslachten [illegible] en [illegible]

Maar

Maar al het geweld der Rom.: en der Normandij
was niet in staat de kroon der Onsterfelijkheid
aan den Schotschen Zanger te ontrukken, die eens
aan de laatste afstammelingen van den Celtischen
volksstam de Zeden, de Deugden en den edelen
Zin hunner vaderen vereeuwigde Lover. Het
is waar, Ossian's uitmuntend dichtvermogen
bleef in een vergeten, naamlooze hoekje van
Schotland, honderd jaren lang, onbekend
aan de wereld; het werd door niemand vereerd,
door niemand toegejuicht, dan alleen door zijne
stamgenooten, de afstammelingen van den Celtischen
geest, en Celtischen moed. — Doch Ossian
was te groot, om langer verborgen te blijven. In
de laatste helft der vorige eeuw deed
Macpherson's onvermoeide vlijt en ijver
zijne werken in den omgang; en de vertaling
door hem bezorgd, verwierf zich weldra de bewon-
dering en bewondering van geheel Europa.
Er verhieven zich hier en daar wel eenige stemmen
vol van bedilzucht en twijfeling, tegen de echtheid
en de aloude oorsprong der dichtstukken. Maar te vergeefs.
De geleerde oudheidkundige bracht den eeuwigen
twist tot zwijgen, en de volgers van Ossian. en zijne
oorspronkelijke taal, door weinigen gekend, in
Engeland verschenen, zelle voor altoos het
zegel op het onwrikbaar getuig der aloude meester

Jonathan.

— bl. 147. (Slot)

Steeds eenige M. H.' het afscheidslied van den
Caledonischen Zanger, de laatste weeklagten
van Cona's stem. In een lange rij van
heerlijke zangen had Fingal's zoon de geweldige
zijner verhevene en aandoenlijke ziel met
meesterlijk trek hebben geteekend. Thans
maalt hij, onwetend, bij het slot van zijne
dubbelzinnige loopbaan, met naar al zijne
der achting, de onsterfelijkheid van zijne zoons
bij de nakomelingschap. Ja, eenige Zanger! uwe
voorspelling, uw voorgevoel is bewaarheid. Even
zoo min uw daden als de eikenboomen van
Morven, die aan de verwoestende stormen van den
tijd weerstaat; niet zijn een lange reeks
eeuwen en barbaarschheid en nacht vergetelheid
en ondergang, en vaderland trachtte men
deze uw Ossian zijne verdiensten
te ontkennen. Maar uw roem is ook als
welig groeijende eikenboomen van Morven,
die ten hemel hunne toppen heffen en zich verheugen
in de zuivere windstroom; niet in weerwil
van alle tegenstand, heeft hij zich onwrikbaar
gevestigd: en zal, zoolang menschen geweld

bestaan, welke gewijzen en onveranderd bleven tot de laatste geslachten geslacht.

Bijl 24

J. Kampen. N. Lett. 1831

1. 119.

Wij komen nu aan dat laatste Geslacht,
de vroege Staat der Duitsche Volken,
welks opdeeling geen minder belangrijk
verschijnsel is, dan die van 't Oostersch Geslacht
den Mens [illegible]. Het is tweeën
oorspronk. [illegible] Geslachten van
der [illegible] Rassen,

Bijl. 25

Ontvangst der Gedichten van Ossiaan. (1760–1765 verschenen). Edimb.

England. (impugnantibus Hume, Johnson). Blair. de groote man. (O. = Homerus. (boven!) zegge: de Aischylus ebe:)

Vertalingen. in 't Hoogd. Fransch. Italiaansch. Spaansch. Poolsch.
(Denis. Harold. Petersen Jong. Stolberg. ; Letourneur ; Lombard Janguiro ; Cesaroth. Heeft bet. voor. Toscaansch. ; Ortiz. ; Krasitsky.)

Nederduitsch. Prozavertaling 1793. (Leiden).
van ter Katwijk. Fingal en kl. st. 1793.
Bilderdijk. (Mengelpoezy). 1798.
(Poëzy) 1803.
(Mengelzân) 1804.
Fingal 1805.
(Afscheiden). 1814. 1805?
(Wit en Rood) 1818. Kollewijn II 92.
naglaten H. S. „ontwerp eener Nederl. dichtmatige vertaling v. de Gezangen v. Ossiaan" 11 blz. fol. (De Hand a Ned. Maatsch. N. L. Lett. 1867?)
Vinkeles. Temora. tusschen 1820–30.
Ten Kate. Beets.

Bewonderaars.

Duitschland.
(dubitant Adelung)
Sulzer. O = Homerus en iets meer anders dat H.
„daardoor kleiner, dat hij bezingt wat hij heeft bijgewoond."
Herder, Göthe. Claudius.
Italië

Cesaroth. „Laten zij die hem niet O. willen noemen, hem den naam van Orpheus geven; men moge betwijfelen of Fingal zijn Vader geweest is; maar men moet toe erkennen dat hij de Zoon van Apollo is geweest."

Frankrijk. Napoleon I. jong, en oud. Op St. Helena Cesaroth: vertaling altijd naast hem. Als zijne Invalides!

Nederl.: Feith. „Ik ken geen betooverender dichter dan Ossiaan. Men treft in zijne gedichten alles dan natuur alleen; maar die ovr.

oorspronkelijke, die edele natuur, die de ziel onwederstaanbaar aan zich sleepthart, en door hare zoete grootheid boven de kring van tijden en menschen verheft. — Waar Ossian treurt, treurt overal alles met hem. Waar Ossian vaderlandsche grooth. beschrijft, zijn overal edele ware helden voor zijn oogen, en de geringste van zijn tonen wordt ontwaakt door den echo tot een geweldig hart, dat hem leest en beantwoordt. Op deze aard en geen menschelijke ziel, die dit niet met hem instemt. (Vaderlandsch Engelb. G. Mond. Hart 11. 205. Zie ook.

van Haren.

Bilderdijk. met eerbied, en onderscheiding! Geens zins wil hij, met den voor O. tot aanbeeld: "we ingenomene Blair, die durfde tegen Homerus vergelijken. Dit is den Egyptischen waterkruik met zijn waterschen buik tegen de hand en kolom stellen, en ons de macht van de twee gode te vordeelen." — Fingal alle kracht en Epos. — Zijne Corsse Gezangen in ondeelige schildering [illegible] in plaats aan der beste Hymne die op Horus naar gaan op te wegen". De Fingal II. 149.

„ Voorts en bij nogeens Homerus te zijn, heeft hij echter schoonheden van den eersten rang. (108.) „ waarlijk verheven denkbeelden; maar meestal treffende en oneigenlijke, dan overdreven, dan laag, dan gezwollen uitdrukkingen". „ het schoon. van een natuurlijke en ongeoefend dichtvermogen." 90. 91.

(Bilderdijk. vergel. Motto voor de Mengelpoëzij: kon tot de Caledonische Koninkl. grijzen Zanger. 1798. (aet. 42)
Motto: Winterbloemen. 1811 (aet. 55).
vignet uit Temora. *

van der Palm. „ altijd stemt tweeërlei. "

Coelum crebris imbribus ac nebulis foedum. Strabo (Agric.) van Bulpher Zelven.

Hamaker 1822. (in de Kampen Magaz. I.); Verhandeling over Berrathon.

Kritische Verh. over Berrathon.

Ja, edele Zanger! — — Uw roem was onderdaan aan die cederboom van Morven, die aarde verbrijzen Tromen al te dure staat: want 15 eeuwen

* De geest zweeft ons in nevelen in de donkere jaren zijn oorsprong. in het Gaelisch.

dreigden onkunde en barbaarschheid u met vergetelheid en onder-
gang, en vaderland trachtte men zelfs uw bestaan en uwe verdiensten
te ontkennen. Maar uw roem is als de welig groeijende
eikenboom van Morven, die zijn breede kruin opheft, en zich
verheugt in den ruischenden windstroom; want in weerwil van
allen tegenstand, heeft hij zich onwrikbaar gevestigd; en
dat, zoolang smaak en gevoel bestaan, welig groeijen en onver-
welkelijk bloeijen tot aan het laatste nageslacht."

Bron voor de kennis der Oudheden en vroegste Geschiedenis van Schotland en voor het Bardenwezen.

nog in 1838 (Gids.) J. P. Arend. "de Barden, Fingal, Ossian. Proeve uit eene Gesch. der Dichtk. en Fr. Lett: in Europa" – In en Aant. wordt toegevoegd: een stuk over de Echth. van de Oss. Poëzij.

"Strijd voor en tegen de Echth. in Engeland en Schotland.

Zonder kennis van den Aard en het Wezen der Volkspoëzij met valsch Patriotismus.

Spoedig bleek. Macp. mededeeling deels woordelijk getrouw. invoegsels van zijn eigen hand. samensmelting van veel kleine liederen tot een geheel.

maar toch althans: Gezangen van O. de Schotsche Bard. Zoon van F. koning van Morven.

een menigte dergelijke liederen uit de mond ~~van~~ van Schotsche Zangers voor den dag gehaald. – Ierlands aanspraken op O. afgewezen.

1807. het "Hoogl. Gen. te Ed." geeft uit het Leven. Oorspr. H.S. van Elf der Oss: Ged. met woordelijke Lat. Vert. Aanl. tot nieuwe vertaling in 't Eng. (Ross.) en 't Hoogd.

1829. de Iersche Akademie, neemt de Zaak op. 2 prijsvragen.

Beslissing. –

Historische Herinnering

Groot Brittanje eerst uit Gallië en Belgie bevolkt.

Zuidelijke bew: Britten. } beide Kelten.
Noordelijke — Gaelen. i.e. vreemden }
Caledonia (Gaele-donane) vreemde mannen vreemdenland.

Noordwestelijke streken tempore Romanorum Picten, incertae originis.

Saec. 3. medio. landen in Noord Brittanje de Schotten, uit Ierland toen
niet slechts Hibernia maar ook Scotia gen: (vedat Scotia Major)

Saec. 6. tweede, aanmerkelijker inval.
Stichting van een ~~Schotsen~~ koninkrijk (~~...~~ "Schotland") in Argyleshire.

toen: De traditie van Fin (Reuzenheld der 3e Eeuw) en zijn volk, uit Ierland medegebracht. NB. in Schotl. "Fin-Gael" = "Fin de vreemde."
(NB. de naam Fingal — ontleent gegeven door Barbour in zijn Bruce. 1375. — (Macpherson ontleende dien naam ver[...] de Hooglanden!)

Wat "Alba" of "Albanig" heette nu "Scotia".

het Gaelisch, door den invloed van 't Pictisch [...]

Saec. XI. door 't ontstaan van 't Saxisch [...] Northumberland) met vernietiging bedreigd:
De bevolking van Schotland ondergaat een gedurige instrooming van Engelsche bestanddeelen (kolonisten, gevangenen).

Overmacht hunner (litterarische) taal op het Gaelisch dat hierover eenige [...] laat.

Laatste wijkplaats van 't Gaelisch Hooglanden. Eilanden.

De Clans hun Zanger (Aggalaichers) tot den Slag van Culloden. 1745.) — (Waverley)

Voor Macpherson:

1756. "Stone" (in The Scot's Magazine)
als proeve van een door hem gemaakte vertaling
v. "Bhas Fhraoich" de dood van Fraoch.

ook om dezen tempus Rev. Pope. (Caithness) (groote kenner der Gaelische taal).
plaag in ee [illegible] van hoogl. liederen.
hij [illegible] uit den mond van deze [illegible] liederen op die aan Ossian
toegeschreven werden. Een M.S. van Ossiansche liederen [illegible].

1760. Fragments of ancient poetry, collected in the Highlands and translated
from the Gaelic or Erse language by James Macpherson. Edinb. 1760.

Erant No. XV.
Groot opgang. attest.
Inschrijving; om M. in staat te stellen
[illegible] reis in de Hooglanden tot
verdere verzameling.

toen 22 jaar oud.
× door de theologie bestemd. (Aberdeen)
aet. 20. the Highlander in 6 Canto's;
gouverneur van een aanzienlijk persoon
(te Moffat. Kennis [illegible])

(onder de inschrijvers Dr. Robertson, John Home dramat. dicht.
Adam Ferguson. Horace Walpole.

1762 Reeds Dr. [illegible] vermeerderd
uitgave.

Bewonderaars. Adam Smith
o.a. Home (Lord Kaims)
Hugo Blair 1763. Dissertation on the Authenticity of Ossian.

Gray "extasie with their infinite beauty."

Onbepaalde lof. (" Fingal boven Homerus Ilias"
" meer nog in Aristoteles waarde."

Hume. (Opperhoofd en Schot) twijfelt, dringt op naauwk. onderz. aan en op bewijzen.
Macpherson verwaardigt hem niet dit te
geven of hield 't beneden zijn waardigheid.
Hume wendt zich daarom tot Blair.
en vragen alle getuigenis in alle landen.
Om het tot zekerh. te brengen: niet of deze gedichten ~~Ierse~~ de oude Schotsch zijn, (+ 311.)
maar of zij niet in de laatste 5 jaren door James M. gefabriceerd zijn.
hij eischt: geen gronden, maar getuigenissen tot bewijzen.
1° M. beweert dat in de familie Clanronald een M.S. is dat een deel van den Fingal bevat. – Dit moet door meer dan een met het Gaelisch bekend getuige gelijkwaardig[?] tot zekerheid gebragt worden.
Zij moeten origineel en vertaling vergelijken.
2° bepaalde en naauwk. getuigenissen van velen dat deze stukken overal in de Hoogl. opgezegd worden (en heeft lang geleden welk opweg gemeld)
1765 2de Edition. Blair appendix to the Dissertation. Zie
1774. Samuel Johnson. Tour to the Western Isles."
Ik geloof dat de Gaelic v. O. nimmer in een andere gedaante bestaan hebben dan die in welke wij ze nu zien. De uitgever of vervaardiger kan nooit het oorspr. toonen en niemand kan het. —
Als hij het had waarom kon hij het niet toonen? Maar toe zou hij zo aan Hume. 1° De Gaelischen zijn te lang om doorlang uit 't hoofd te leeren houden, en 2° de taal had tot dien tijd niets geschreven.
NB. Namen die in beide verhalen voorkomen, een paar deuntjes en liedjes, een paar kleine verhalen — eene onbetwistbare liefelijkheid: —

Antw. van M.P. aan Johns: Zoodanig dat deze antwoordt: bijl. 31 7.

„Ik heb uwen dwazen, onbeschaamden br. ontvangen. Wat men gewelddadigs tegen my ondernemen zal, denk ik naar mijn best vermogen af te weren; en wat ik zelf niet vermag zullen voor my de Wetten doen.
„I shall will never be deterred from detecting what I think a cheat by the menaces of a ruffian. Wat zou ik herroepen? Ik heb een werk een bedrog genoemd en blyf het zoo noemen. Ik heb voor mijne gevoelen gronden bygebracht, die ik u tart te wederleggen. Uw geaffecteerde gave dispraak uit Homerus te oordeelen (1773. Vert. v. Homer) geeft niet ontzaglyk, en wat ik van uw moraliteit hoor inclines me to pay regard not to what you shall say, but to what you shall prove." —

M.P. gelast zyn Boekverk. Becket in onderscheidene Tydschr: bekend te maken dat „na de eerste uitg. het Oorspr. gedurende 6 weken ter bezichtiging van nieuwsgierigen in zijn winkel had voorgelegen."

NB. 1. Niemand bezichtigde het dus. 2°. Caps quo. de Engelschen onbekend met het Gaelisch
3. de Schotten hadden het Oud Gaelisch (Ersisch) [illegible] in Schrift gevoerd. —

1781. Een aanv. voorstander in een stellig Bestrijder verkeerd: Shaw. (Schr. v. een Ersische Spraakkunst en Ersisch Woordenb.)

Inquiry into the Authenticity of the Poems ascribed to O.

Hy had de Hoogll. doorreisd om de Originelen te vinden! Geen moeite of arb. ontzien! Allerlei liederen aangemaakt: alle kwamen neer op eenige wonderverhalen en liederen van Fin Mac Cum hal (alias Fingal), waarin zyne Fenians elkander in Erland het Eiland najoegen, van berg op berg stapten, met een speer over de zeestraten sprongen. Veel toovery — elfen — kobolden — tooverstaffen — second sight. En alle landschappen over de [illegible] —
Geen enkel H.S. te vinden (eenmaal een Iersche Genealogie, aan een Orign. H.S. in O. getrouw[illegible]

byl. 32 O.

Steun voor M. P.

1778. Clarke The works of the Caledonian Bards

1781. Rev. John Smith Gaelic Antiquities and a Coll. of Ancient Poems etc. translated from the Gaelic. (naar hr W. Sc. niet minder dan die in M. P. en in dezen geen gedeelte).

In Duitschland Bn. Harold (Schotsch Edelman in Pfaltzer dienst) een verzameling van Gaelsche liederen in Engl. taal vertaald nog anders dan die in O. (Dit levert den Heeren hun Fingal en O.)

O.

Iersche Aanvallen. O'Connor, O'Halloran, O'Flanagan {bekend geleerden en kenners van 't Gaelic.}

Staven hun historische recht op Fin, in Schotland Fin Gal i.e. Vreemd.

Fin. Iersch legerhoofd. – geen Schotsch koning

Iersche Filea Oisin – Schotsche Bard Ossian.

Almhuin Fins verblijf in Leinster – Albin of Albion.

St Patrick in Iersche liederen bestaand of tijdgenoot van F. – Geen Culdeër der 3e eeuw. (Iersch. kent ze eerst in de 9e Eeuw).

Dr Young (geleerd Ier) en Dr Hill (Engelschman) bereizen de Hooglanden.

In den Mond (niet van Zangers uit beroep) maar van huisvrouwen, oude lieden, herders &c lieden die geschreven verhalen, met die uit de M. P. O. verward maar in toon hemelsbreed verschillende.

Alles de eerste Afdeeling van de helden en bewonderd.

Ook in Ierland bekend.

t Zuiver Zang vormen, Oorkonden in HSS. der 13–16e Eeuw, deels proza, deels verzen, bewaard Bibliotheek Dublin

Voor M. O. I. [illegible]

byl 33

9.

Historiesche zaak van beroep (Johns, Whitacker, Henry) gebruiken
M.P. Oss. als bron en autoriteit.
Ondanks de schandelijke Anachronismen, b.v. voor Fingal aan te duiden,
daarentegen: oud, of uit de doode herrezen.

{1802. Malcolm Laing. History of Scotl. with a Dissertat. on the poems of O.
{1805. " " The poetical Works of James M.P.: the Poems of Ossian containing with Notes and Illustrations.
bewijst de onechtheid.–
Gaat te ver door aan M.P. alles dichtgeacht te ontzeggen, en hem van plagiaat te beschuldigen, waar de overeenkomsten, uit de dichterlijke geest uit de menschl. natuur verklaarbaar zijn.

Schrijven M.P. Obiit 1796. zonder met het Orig: te zijn opgekomen.
1762. bij de 2e uitg. aangekondigd:, dat hij op aansporing van eenige mannen van genie, afgezien had van zijn eerst plan, openlijke nederlegging op een Bibliotheek: Liever laten drukken: Doch daar geen inteekening opgekomen, besluit opgem.: dat beiden onnoodig was.
Echter van voornemen, zoodra hij tijd had, voor de pers te copieeren; daarna nederlegging op een Bibl: opdat een oud en gedenkstuk niet verloren ging!
Geen van beiden had plaats. Opschorten te Hoogl. Gen. te Londen eens maal £1000, later £200 aan M.P. tot dat dit Geld terugkomen.
en 34 jaar tijds.

1805. (9 jaren na M.P. dood!) Report of the Committee of the Highland Society of Scotland, appointed to inquire into the nature and authenticity of the Poems of O. drawn up by Henry Mackenzie.

(M.S. Le Breeenslyk Fingal II. 82.)

na een langdurig, nauwkeurig, opzettelijk onderzoek, waarbij verscheidene Hooglanders geraadpleegd werden en alle echte getuigenissen gaven: (?) Echtheid, immers, hoofdzakelijke echtheid, bewezen. —

Walt. Scott: „The Highland Society have lately set about investigating or rather I should say, collecting materials to defend the authenticity of O." —

inderdaad, het Rapport nog draagt van lichtgeloovigheid, gebrekkige kennis, misdadige vaderlandsliefde, niet vrij van kwade trouw.

berusting in de oppervlakkigste getuigenissen, flauwste, willekeurigste beweringen; Groote bezorgdheid om overeenstemmingen te vinden, te hebben; door 22 regels van O. in 15 bladz. uit 10 vergel. HSS. bijeengezocht.

Het overige werd aan Dr. Donald Smith overgelaten, die eenige kennis de Gaelische taal, en toch niets verwacht

Geen Iersche Geleerden geraadpleegd

De roman op in MacPhersons geprezen en geroemd.

tegenstrijdigheid deed verontwaardigd der menigte al Fin een Schot moest worden.

Na al de onderkleding die de Comm: gevonden had, als aan O. toegeschreven en niet een dat zelfs bij den geringste Schotschen patriot door het oorspr. van zijn de McPhers. afgedaan en doorzaken.

Tegenstrijdige Resultaten.

Sir John Sinclair, "de door de Commissie bijeengebrachte bewijzen, kunnen niet anders dan ieder bevredigen."

de duitsche vertaler Rhode, "der onpartijdige onderzoeker kan de geringste twijfel niet overblijven."

daartegen:

Walter Scott's brief aan Miss Seward. 1805. Life. 128. | Ed. Rev. VI. p. 451.

(ontwikt 3 hoofdst. passages.)

" " 2 Mistress Maclean Clephane of Torloisk (with whom he agreed cordially in all subjects, except the authenticity of Ossians." –

" 3. Zijn kennis van Volkspoëzij. Edele onpartijdige onbevooroordeelde? groot in alle argumentering.

" 4 In zijn Montrose (1819) twee verscheidene stukjes over die hij dacht door Leanders Macpherson of Glenforgen gemaakt te zijn, en die although submitted to the fetters of English rhymes will be found nearly as genuine as the version of O. by his celebrated namesake:

Zie bl. 267. Birds of omen dark and foul.
— 285 The Orphan Maid (de Tollens). met prose vertaling in 't Gaelisch.

1805. eodem ao. gaf W. S. bovengemelde brief. Billijkheid (Denkwijze kennis en & Rapport)

Fingal II. 78 & 4 aanmerkingen.

Dr. Patrick Graham „ Essay on the authenticity of Ossian's Poems. 1807.
Zocht (de M.P. daarontrent hulp te komen dat hy zigt op
& meen onbekwaamheid om uit zich zelve te putten.
bewezen door zijne Oorspr. stukken a verkeerd in Honorius!

=

1807 NB NB. The Poems of Ossian in the original Gaelic with a translation in Latin by the late Robert Mac Farlane together with a dissertation on the authenticity of the poems by Sir John Sinclair Bt. and a translation from the Italian of Cesarotti's dissertat: on the controversy etc. published under sanction of the Highland Society of London.

Bestaat v. Elf. Fingal. Temora. & 9. anderen. gedeeltelijk in M.P.'s eigen hand, gedeeltelijk in die van zijn schrijver (wie is 't?) in zijn Nalatenschap gevonden. Nochtans geen enkel Oud M.S. (hoe dikwerf ook door zyne vrienden in zyn Leven gezien!) in diens nalatenschap.

Dr verh. v. Sinclair verschaft het bestaan van een O.H. der Ossiaansche? Gedichten Eeers in 17de E. verzameld, te Douai in Vlaanderen.
2 betoogt dat de Ossiaansche helden Schotten geweest zyn met bewyzen als deze:
a) Bishop Douglas. (Palace of Honour) zegt „ de great Gow Mac Morne en Fin-Mac-Cowl dien, als men zegt, in Ierland Gott zijn." Sinclair: deze helden kunnen echter ook in Schotland geboren zyn

ander voorbeeld. Colgan (Trias Thaum.) noemt Fin, „Finnius filius Cucholli clarus inter suos." Sinclair: „waar't en der gansch lijk laad geschr. „clarus inter vestrates."

3. beroep op den Deensche Geschiedschr. Suhm over het hulconnich be-stuur van den Caledonischen Bard Ossian. — terwijl Suhm, (in Swezi aan den Koning v. Noorwegen spreekende) zich niet dan op den M. P. Ossian beroept.

Voor alle kenners; overigens genoeg dat het z. g. oorspronkelijk H. S. (dat immers zoo het goed was voor deel zelven spreken moest,) niet anders was dan een modern fabricaat.

en wel vertaling van het Engelsch in Macphersons zoo gebrekkig als een onvolkomene kennis van een verloreelig bedorven dialect hem had toegelaten.

Dit velt niet verhinderd, dat (het voor nog M. P. in gebrekkig en veelal vrij oppervlakkig vertalen uit het Gaelisch van Lit.) Ossian nog in 1825 (door Armstrong) als historische bron en autoriteit voor de oudste zeden gebruikt geciteerd werd. = door J. P. Arend nog in 1838. (Gesch).

Z. 1822. Hamaker (Bijdr. A. H.). Over Ossians Berrathon. | In Kampens Magazyn T. II. 127 e volg.

"

Bevestiging van

Bovengenoemd resultaat: 1829. Prijsvraag der Iersche Academie. Onderz. naar de Authenticiteit v. O. 2 antwoorden. 1. Oreilly. 2. Drummond

Door deze geleerden 3 dingen i/h licht gesteld. bij 138 41.

I. De M.P.O. gedichten geen gedichten van Ossian den Schotschen der 3e Eeuw.

II ———— geen voortbrengselen der Middeleeuwen.

III ———— aan geen Oude Ersische MS. ontleend.

I. niet van de Ossian der 3e Eeuw. 1. Tallooze Anachronismen.

Sloten, benoemde torens, zeilschepen. Maliënkolders. (Zie bij Curriculo!)

Ossian vertelt dat zijn Vader niet was destijds genoemd van Cuchullin (volgens een oud iersch lied) gedood. Al. Vormen 2.

14

2° Onmogelijkh. der identiteit. alleen door mondelinge overlevering door 50 generaties heen.

3° De taal. Hemelsbreed verschil tusschen het Oude Ersisch (3e Eeuw) en het latere Gaelisch; (waarin M.P. zegt de MS.). En deze dat ~~late~~ weinige kenners van dat latere eeuw de overgeleverde MS. verstaan. (the Highland Committee dit niet bedacht. Dr. Donald Smith in deze onbewust.)

NB. Dit punt door de T. geleerde te kort aangeroerd.

Dit verschil heeft het leven der taal mede. Schep der argumenten!

Zie Zweedsche en deensche balladen. Andere woorden en andere tijden maar dezelfde gedachten, verspillingen, enz: en zaken.

elders NB NB. M.P. zelf laat den verzachtend aanstandigh. niet toe. Aant op Cath Loda „de interpolaties in latere tijden zijn hier der laat te herkennen dat het mij weinig moeite gekost heeft ze uit te zonderen":

elders: „dat is niet van Ossian; de phraseologie verraadt het. Ts is van een iersche Bard (NB) der 15 of 16e eeuw!" —

4. Inhoud en verspreiding. Al wat van 3e eeuw in Schotl. leeuden, voorkomt bezijden kroniek. Veel tegenovergestelde, zeer arte kunst. Geen poezie. 't Natuur eenvoudige eigen met [illegible] en 't midden

Christiana nostra insula — quae vocitatur Britannia
Ostenditur et Londoniburg — magnis meritis!

(Adhelmus de carm. Anglosax. de celebritate viri
Ibid.

II 2. Zij zijn geen Voortbrengsels der Middeleeuwen.

Zelfs is de Engelsche Ossian op den grondslag van die oude dichtingen gemaakt, in welke de Ieren vergaderden groot menigte voor onze schrijvers en handelijk bewaarden.

Gelijk Arthur en zijne ronde tafel voor de Britten
Karel en zijn paires voor Franken & Spanjaarden
Dietrich en zijne volgelingen de duitschers.
etc.
} Zoo Fin en de Finniers het Middelpunt van de groote gaelische Sagenkreits.

die in liederen in Ierland, en van daar in Schotland gezongen, uithanden:

Maar met al de andere middeleeuwsche liederen en geestelijk karakter en levensbeeld van de pseudo-Ossiaansche, in toon, geest, taal, maat zijn verschillende.

daar hier ~~in deze~~ later Schotsch geworden. Terwijl en buiten Koning Fingal, over een Koninkrijk Morven, in 't westen v. Schotland, over een plaats Selma alleen geweest is — (Fingal's Grot — {uagh na-bhine.
en ieder Schot op de vraag: wie was Fin? antwoordt het een Ier, en dies een mensch!

* (Milisen, onder in Gälische Feanne, over Fionna genaamd, geit. Feinne, ook geweest had ~~...~~ een ... van welke Fin aanvoerder, bij ~~...~~ uitnemend: Fionne Eirionn het leger Erins, of Fionna Fheinn het leger van Finn)

vgl. Macpherson slag en Lora en het verhaal van Ergons Theval. Talvj. 85. en volg.

3. Zij zijn aan geen Oude Ersische M.S.S. ontleend.

M.P. beweerde dat dit althans niet een gedeelte van zijn werk het geval was.
Zijne vrienden beweerden dat zij oude (beschreven) (beschreven) M.S.S. in zijne handen
gezien hadden.

V. Blijkt echter dat 1° dat deze met het oud M.S. in eenige onderdeelen gewaagd [illegible] –
2° dat het Ersische [illegible]
In Zaken ~~[illegible]~~ : 3° dat het M.S.S. der Ossiandichtingen [illegible]. maar
4° dat deze [illegible] M.P. [illegible]
verstaan.

16

[illegible] als Vrijelandse Ersisch [illegible], maar
't [illegible] dat hij het [illegible] Ersisch [illegible]
niet lezen kon. [illegible]
[illegible] O. M.S.S. [illegible] Z.t. Ersische, en [illegible] wel
een afschrift van vele [illegible] gedichten, [illegible]
exemplaren, of [illegible] Copieën [illegible] Glossen [illegible],
[illegible] daarop gegrond. [illegible] Zoo dat
[illegible] gebeurtenis [illegible] daaruit erkennen laat, en dat
hij al zijn best gedaan heeft juist dat te verbergen, en zijne dichtingen
door [illegible] Schotsche te laten doorgaan. – [illegible] dat hij [illegible]
[illegible] vermeld heeft. –

Scheidt de overtuiging gewettigd: dat M. zijn epische dichtingen
17 gegrond heeft op overgebleven fragmenten, op de wijze waarop
Shakespeare zijn drama's op de oude, grondstof van onderwerpen,
stukken, romans, en historische kronijken. –

Sommige gedeelten van Fingal, zijn dit echt. en opgeschreven uit
monden die nimmer den Ossian v. M P. hadden gelezen.

De Aanspraak aan de Zon is een echt brok.

Eén H.S. door M P.h. gebruikt is ontdekt. Een verzam. (groote) van Celtische
Gedichten en oorspr. tijden gemaakt, dat welke blijkt behoord te hebben
aan Rev. James Mac-Gregor Dean of Lismore. gedeeltelijk geschreven 1512
andere deels 1517.
Dit handschrift is in Edinburg in de Advocate's Library en is samen-
hangend onderzocht door een bevoegd Celticus geleerde:
Rev. Th. M'Lauchlan. Archaeological Journal 1857. –

Z. dit M.S.: historische feiten en stukken, waar de M. P. O. b.v. de dood van Oscar
de gesch. v. Cuchullin.

2. de namen. Fingal Gaël. de zoon van Morni.
Oscar de zoon v. Ossian.
Gaule — — v. Starno.
Cuchullin. de Deenen.
komen overeen [illegible]

Mac ook in dit M.S. = in de eerste.* St Patrick, en zijn gesprekken met O. over de
Christ. waarheid.
St Patrick 5de eeuw, op Ossian 5e E.
Ossian. Ierland en niet Schotland.

[* de eerste gedichten, stellen O. voor als zijn gebeurtenissen [illegible] over [illegible]
[illegible] de laatste dagen van de zoon der Fenians [illegible] vaderland, en hij alleen
overbleef, zwak, blind – [illegible] in de [illegible] Ierland.]

Macpherson gedrag.

Hij was een zeer jong mensch.
Zeer eerzuchtig, als uit alles blijkt.
Stond veel te wachten van de [illegible] en zijn "Highlanders".
Daardoor [illegible] niet den weg te gaan. [illegible] uit 't Eisch. 2e deel. | Zie volgens [illegible] 186.
Zijn bevelen had reeds meer gezond [illegible] dan [illegible] tegelijk [illegible].
Het mysterie kreeg [illegible] voor hem.
Sir James Macpherson heeft ondervonden [illegible] uitvoerige [illegible] bewezen, dat de [illegible] genoegen te hebben gespeeld [illegible] zoo veel düpées gemaakt te hebben M.P. de een of ander dag [illegible] placards. [illegible] de originele dichters over den dag te komen.
Margaret [illegible]: Met zoo veel lof overladen, had hij [illegible] plaats [illegible] zijn bewonderaars. — Scotland had [illegible] aan een [illegible] nationale eer aangehouden [illegible] De grootheid [illegible] [illegible] begrafenis [illegible] zien aan [illegible] te geven..
Ten laatste [illegible] dat hij geen [illegible] meer mogelijk was! Onverwachte [illegible] dood.!

Macphersons latere uitlatingen, verschillende van die van 1762. Zie beneden
toe het succes in zijn vertaling verzekerd was.

‡ „I can assure my antagonists that I should not translate what I could not imitate."

„the translator who cannot equal his original is ~~unable to~~ incapable of expressing its beauties."

„without increasing his genius, the author may have improved his language in the eleven years that the poems have been before the public. Errors in diction may have been committed at 24, which the experience of a riper age may remove, and some exuberances of imagery may be restrained with advantage by a degree of judgment acquired in the progress of time."

„In a convenient indifference to literary fame, the Author hears praise without being elevated, and ribaldry without being depressed."

„The writer's first intention was to have published in verse; and as the making of poetry may be learned by industry, he had served his apprenticeship, though in secret to the Muses."

10j. Bild. [illegible]
Encycl. Britt. XVII.

---

‡ 1762. My translation is literal; and as I claim no merit on account of my version, I wish that the imperfect semblance which he draws may not prejudice etc. Zie myn Ossian I. XXIII

de Gedichte maakten de fortuin van hun Maker. Eerst vracht £2000, en heb patronaat van Lord Bute.

trots bevordering. (niet vergetende aan zijn vele begaafdheden en Energie.)

1764. aet. 26. Secretaris van Gouverneur Johnstone, Pensacola (Florida).
kort daarop in England teruggekeerd; ~~politieke loopbaan~~ neemt deel in de politiek; krachtig verdediger der Regeering.
Schrijft vele pol. pamfletten en brieven gedurende ~~de~~ + G. Am. Oorlog.
bestrijder van Junius (Sir Ph. Francis)

vertaalt Homerus (W. S. Homerus in een Schotsche ~~uit~~ tartan).

Verwerft betrekking van Secret. voor de Nabob van Arcot, en een plaats in t Lagerhuis.

trekt zich terug naar zijn Geboorteplaats (Inverness-shire) koopt een uitgestrekt Landgoed (t oude patrimonium der Mc Intoshes) en bouwt er een prachtig nieuw huis (Belleville) in Ital. Styl.
Sterft 17 febr. 1796. aet. 58. (Hetzelfde als Burns).
bepaalt by uiterste wil: begraven in Westminsterabdy, en oprichting van een Gedenkteeken op een in 't oog loopende plaats van Belleville.

9. f.

—

Minder waardeering van Zijn werk in Celt. tekst.—
(Geest der natuurbeschrijving ~~[illegible]~~ bewijst door Wordsworth).
Walter Scott. Bildende.

On-

Echtheid

van

Ossiaan

1868.